

**A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal
(2011. január 1-től névváltozással
Nemzeti Innovációs Hivatal)
tevékenysége**

2010. évi beszámoló

Budapest, 2011. július

**Dr. Mészáros György
elnök**

Tartalomjegyzék

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
2. KUTATÁS-FEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓ HELYZETE.....	7
2.1 NEMZETKÖZI TRENDEK A KUTATÁS-FEJLESZTÉS ÉS AZ INNOVÁCIÓ TERÜLETÉN.....	7
2.2 A MAGYAR INNOVÁCIÓS HELYZET ALAKULÁSA.....	12
2.2.1 A MAGYAR INNOVÁCIÓS TELJESÍTMÉNY NEMZETKÖZI ÖSSZEHOSONLÍTÁSBAN	12
2.2.2 A KUTATÁS-FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS KÖRNYEZET VÁLTOZÁSA	14
3. A HIVATAL 2010. ÉVI MŰKÖDÉSE	19
3.1. A JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET HATÁSA ÉS A BELSŐ SZABÁLYOZOTTSÁG.....	19
3.2 EMBERI ERŐFORRÁS.....	21
3.3 A HIVATAL GAZDÁLKODÁSA.....	22
3.3.1 AZ NKTH 2010. ÉVI GAZDÁLKODÁSÁRA HATÓ JELENTŐS TÉNYEZŐK.....	22
3.3.2 BEVÉTELEK	23
3.3.3 KIADÁSOK	24
3.3.4 ELŐIRÁNYZAT-MARADVÁNY	25
3.4 STRATÉGIAI TERVEZÉS.....	25
3.4.1 AZ NKTH RÉSZVÉTELE A K+F+I STRATÉGIA-ALKOTÁSI TEVÉKENYSÉGBEN	25
3.5 A KTIA ALAP MENEDZSELÉSE.....	28
3.5.1 AZ ALAP 2004-2009 KÖZÖTTI FELHASZNÁLÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE	28
3.5.2 AZ ALAP FELHASZNÁLÁSI STRATÉGIÁJA, PROGRAMPORTFÓLIOJA	30
3.5.3 KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK TEVÉKENYSÉGE	37
3.5.4 A 2010. ÉVI PROGRAM- ÉS PROJEKTMENEDZSELÉS.....	38
3.5.5 A MONITORING TEVÉKENYSÉG	44
3.5.6 A TÁMOGATÁSOK FELHASZNÁLÁSÁNAK HELYSZÍNI ELLENŐRZÉSE	47
3.6 EU ÉS NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK.....	48
3.6.1 AZ UNIÓS TAGSÁGBÓL FAKADÓ TEVÉKENYSÉGEK	48
3.6.2 KÉTOLDALÚ ÉS MULTILATERÁLIS KAPCSOLATOK, TET ATTASÉI HÁLÓZAT	51
3.7 INFORMATIKAI TÁMOGATÁS.....	53
3.7.1 PÁLYÁZAT KEZELŐ RENDSZER (PKR).....	53
3.7.2 INFORMATIKAI ALKALMAZÁSOK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK.....	54
3.7.3 INFORMATIKAI INFRASTRUKTÚRA	56
3.8 TÁRSADALMI PARTNERSÉG, KOMMUNIKÁCIÓ.....	57
4. A HIVATAL MŰKÖDÉSÉNEK ELLENŐRZÉSE	59
4.1. KÜLSŐ ELLENŐRZÉSEK.....	59
4.2. BELSŐ ELLENŐRZÉSEK.....	60

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

1. A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH) *tevékenységét a 2010. évben alapvetően meghatározták* a 2010. évi parlamenti választások.

- A kormányváltás előtt a szakterület kormányzati képviselőjét, és ennek keretében az NKTH felügyeletét a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter látta el. A KFI szakmai koordinációért az NFGM kabinetfőnöke volt felelős.
- 2010. májusától a felálló új kormányzati struktúrában a stratégiai tervezés, a stratégiák megvalósítása és más szakpolitikákkal való összehangolása a Nemzetgazdasági Minisztérium, míg a hazai és EU-s állami KFI források kezelése, alokálása a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium hatáskörébe került.
- Az irányító szerv megnevezésével, valamint az államháztartási szabályok módosításával és a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény hatályba lépésével kapcsolatos módosítások az NKTH Alapító Okiratában 2010. szeptember 30-án kerültek jóváhagyásra.

2. Az NKTH aktívan közreműködött a kormányzati **KFI stratégiai feladatok** megoldásában:

- **A kormányváltásig ellátta a) a Kutatási és Tudománypolitikai Tanács (KTT)** titkársági feladatait; **b)** közreműködött a közfinanszírozású kutatás-fejlesztési és innovációs programok támogatási szabályairól szóló 146/2010 (IV.29.) Korm. rendelet (*ún. deregulációs kormányrendelet*) kidolgozásában; **c)** *Tájékoztató jelentést készített elő a Kormány számára a középtávú (2007-2013) Tudomány-, Technológiai és Innováció-politikai (TTI) stratégia intézkedési tervének teljesüléséről; d)* koordinálta a *Kutatás-fejlesztési és Innovációs Támogatások Forrástérképe 2009-2010. c. anyag* aktualizálását.
- **A kormányváltás után közreműködött a) az Új Széchenyi Terv Tudomány, Innováció, Növekedés Programjának** kimunkálásában és véglegesítésében, valamint **b) az Európa2020 stratégia megvalósításával** kapcsolatos *Nemzeti Reformprogram* elkészítésében.

3. Az elinduló szervezeti átalakulások kihatottak a **Hivatal létszámára** és feladataira is. 2010. január 1-én az NKTH nyitó létszáma 161 fő volt a 1162/2009 (IX.22.) Korm. határozat alapján. A 1216/2010. (X.19) Korm. határozat alapján 158 főre csökkent az Úrkutatói Iroda munkatársainak NFM-be történő átadásával. A 1247/2010. (XI.18.) Korm. határozat döntött a KTI Alap kezelésével kapcsolatos feladatok átadásáról és a létszám 108 főre történő csökkentéséről. Az 50 fő és a feladatok átadás-átvételére irányuló egyeztetések 2010. novemberében megkezdődtek a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal. Az elnöki és elnökhelyettesi feladatokat egyaránt a pályázati és regionális elnökhelyettes látta el 2010 augusztusától az év hátralévő részében. A Nemzetgazdasági Minisztérium kiírta az elnöki pályázatot, de a pozíció nem került betöltésre év végéig.

4. Az NKTH 2010. évi bevételi, támogatási *forrása összesen 5 860 549 eFt* volt (módosított támogatási előirányzata 2 226 536 eFt, bevételi előirányzata 3 158 921 eFt, pénzmaradvány igénybevétele pedig 474 722 Ft). **Kiadásai 4 126 415 eFt** összegűek voltak (nagyobb tételek: személyi juttatások 843 080 eFt, munkaadót terhelő járulékok 216 955 eFt, dologi és folyó kiadások 2 841 033 eFt).

5. A 2010. év a *KTI Alap program- és pályázatmenedzselése* szempontjából kettősséget mutatott.

- Az év első felében a pályázati rendszerek kezelése és a meghirdetett programok projektjeik nyomon-követése még lényegében a korábbi évek gyakorlatának megfelelően zajlott, bár a KTI Alap pénzügyi nehézségei miatt a tervezettnél kevesebb pályázati felhívás és útmutató jelent meg.
- A 2010. április 1-jétől elrendelt döntési moratórium (1003/2010. (I. 19.) Korm. határozat), valamint a jóváhagyott kiadási előirányzathoz képest az Alapra előírt 16 000 millió Ft egyenlegjavulási kötelezettség miatt a Hivatal 2010. április 1-jétől nem hozott pályázati döntést, és 2010. június 29-én 17 órától felfüggesztette a pályaművek fogadását, valamint a korábban felfüggesztett pályázatok továbbra is zárva maradtak, új pályázatok nem kerültek meghirdetése.

6. A Hivatal a megváltozott helyzet kezelésére *Intézkedési Tervet* dolgozott ki, és a 2010. év második felében a szakmai munka ennek mentén haladt tovább, jelentős mennyiségű feladatot adva az NKTH-nak. Az Intézkedési Terv fő pontjai a következők voltak:

- kifizetésre váró utalványrendeletek felülvizsgálata,
- szerződések felülvizsgálata,
- döntések felülvizsgálata,
- a KTI Alap szerződéses/pénzügyi helyzetének nyomon követése,
- szerződéses partnerekkel egyeztetés és az előrehaladás figyelése,
- beérkezett, értékelésre váró projektek felülvizsgálata pályázati rendszerenként,
- a költségvetési jogcímek (1. és 2. jogcímen túli) forrásaival kapcsolatos meglévő és esedékes kötelezettségek felülvizsgálata.

7. *2010-ben a KTI Alap forrásaira 2560 db pályamű érkezett.* A pályaművek összes támogatási igénye 111 208 179 ezer Ft volt. Tekintettel a már említett kötelezettségvállalási és kifizetési moratóriumra, valamint a 16 milliárdos egyenlegjavulási kötelezettségre, a benyújtott pályaművek nagy részénél már nem kerülhetett sor a döntés-előkészítésre, továbbá a már odaítélt támogatások jelentős részénél nem lehetett a támogatási szerződéseket megkötni. Így a Hivatal elnöke 314 db pályamű esetében hozott pozitív, támogató döntést, ami átlagosan 12%-os sikeraránynak, az odaítélt támogatás összegének tekintetében pedig 10,5 %-os támogatási aránynak felel meg. 2010-ben 426 darab szakmai beszámolót tudott elfogadni a Hivatal, illetve tudtak elfogadni a Hivatal megbízásából a közreműködő szervezetek. A szakmai beszámolók elfogadásáról ellenőrzési lista készült, valamint külső szakértők független véleménye alapján született döntés.

8. Bár az Alapból történt összes kifizetés nem érte el a tervezett kifizetés felét, ezen belül a korábbi években elkezdődött kedvező tendencia folytatódott, *a vállalkozások részesedése a teljes támogatáson belül* kedvezően alakult: a 2009-es a vállalkozási részarány 39%-ról növekedve 2010-ben elérte az 52%-ot. A KTI Alap pályázatainak kedvezményezettjei között sok a kkv, amelyeket a megítélt támogatás átutemezése vagy elmaradása nagyon kedvezőtlenül érintett volna, ezért a kifizetések teljesítése során a Hivatal az NGM iránymutatása alapján igyekezett *prioritásként kezelni a kkv-kat*. Ennek eredményeként a mikro-, kis- és középvállalkozások százalékos részesedése az Alapból jelentősen megnövekedett. 2010-ben a támogatások régiónkénti megoszlásában statisztikailag értékelhető elmozdulás 2010-ben nem volt tapasztalható, továbbra is a Budapestet is magában foglaló közép-magyarországi régió dominanciája volt jellemző, az Alap kifizetéseinek 62,5 %-a ezen régióban került felhasználásra.

9. A KTI Alap támogatásainak felhasználásával kapcsolatban *a Hivatal összesen 50 projekt helyszíni ellenőrzését végezte el*. A projektellenőrzések alkalmával összesen 137 támogatási szer-

zódás pénzügyi ellenőrzésére került sor. Az ellenőrzések során 11 536 mFt felhasznált támogatás és az ehhez vállalt 26 375 mFt saját forrás ellenőrzése történt meg. Az ellenőrzés 27 db támogatási szerződés esetében fogalmazott meg a támogatás csökkentésével kapcsolatos javaslatot. Az ellenőrzések eredményeképpen **189 mFt összegben csökkent** a támogatási szerződésekben vállalt kötelezettségek összege.

10. 2010-ben sor került a **KTIA Alap 2004.01.01. – 2009.12.31. közötti működésének átfogó értékelésére**, amelyet a közbeszerzési eljárás keretében nyertes Ernst&Young–GKI konzorcium készített. A részletes dokumentumok megtalálhatók a Hivatal honlapján a következő címen:
<http://www.nih.gov.hu/innovaciopolitika/publikaciok-tanulmanyok/elkeszult-kutatasi>

11. A Hivatal egyik alapfeladata a **nemzetközi tudományos és technológiai (TéT) kapcsolatoknak** a gondozása.

- Az NKTH koordinálja a 7. keretprogrammal kapcsolatos ügyeket, koordinálja a sikeres magyar szereplés erősítése érdekében a hazai **Nemzeti Kapcsolattartók (NCP) hálózatát** és a keretprogram **magyar Programbizottsági tagjainak** munkáját is. Az NKTH folyamatosan nyomon követte a **keretprogramban való magyar részvétel** alakulását. Az Európai Bizottság által 2010. októberéig nyilvántartott adatok alapján a 7. keretprogram során eddig összesen 815 magyar intézmény nyert mintegy 126 millió euró támogatást a keretprogram költségvetéséből. A 2011 júniusáig nyilvántartott adatok alapján már összesen 1007 magyar intézmény mintegy 160 millió (159,399,624) euró támogatást nyert el a keretprogram költségvetéséből.
- 2010. november 26-án az EU Versenyképességi Tanács ülésén bemutatásra került a **magyar EU elnökség** K+F programja, amelynek kialakításában az NKTH munkatársai is részt vettek. 2010 folyamán beazonosításra kerültek azok a szakmai területek, amelyeken a magyar EU elnökség alatt feladat várható. Elkészültek ezen területek leírását tartalmazó dossziék („fiche”-ek), valamint 2010. végén megkezdődött az elnökségünk során tárgyalásra kerülő kiemelt dossziékhoz tartozó keretmandátumok elkészítése. Az NKTH munkatársai folyamatosan részt vettek a magyar EU elnökség előkészítéséhez kapcsolódó felkészítőkon, tréningeken. Az NKTH aktívan részt vett a magyar EU elnökség K+F programjához kapcsolódó **elnökségi konferenciák illetve szakmai rendezvények** előkészítésében, valamint a Mecenatúra pályázat célzott témaköreinek (4.6 és 4.7) keretében támogatást nyújtott az elnökségi program részét képező, illetve ehhez kapcsolódó 23 szakmai konferencia és rendezvény szervezéséhez. Az NKTH a magyar EU elnökség előkészítésében való aktív közreműködés mellett továbbra is ellátta az **uniós tagságból fakadó tagállami működéssel** összefüggő feladatokat.
- A Hivatal gondozza a **multilaterális TéT kapcsolatokat**, TéT együttműködésekben vett részt és képviselte Magyarország érdekeit (**COST** - az együttműködés keretében a több mint 200 akcióból 160-ban volt magyar részvétel; **EUREKA** - 2010-ben 16 EUREKA programon belül megvalósuló, magyar részvételű, folyamatban lévő projekt volt; **EUROSTARS program** – a 300-nál is több benyújtott pályázat között 36 magyar részvételű projektjavaslat szerepelt.)
- A 2009. június 19-i lisszaboni EUREKA Miniszteri Konferencián Magyarország miniszteri szinten bejelentette, hogy Magyarország vállalja az **EUREKA elnökség** ellátását a 2011. júniusától 2012. júliusáig terjedő időszakra. Ennek megfelelően 2010-től aktívan megkezdődött az EUREKA elnökség szakmai, pénzügyi és szervezési szempontból való előkészítése.
- Magyarország 36 országgal írt alá (vagy újított meg) **kétoldalú tudományos és technológiai együttműködési kormányközi megállapodást**. A megállapodásokból eredő kötelezettségvállalásokért, az együttműködések szakmai koordinálásáért a Hivatal a felelős.

2010-ben összesen 14 relációban hirdettünk meg bilaterális TÉT pályázatot. Ezek közül négy a „co-funding” típusú kutatási pályázati körbe tartozik. A 2010. június 29-én életbe lépett pályázatkezelési moratórium miatt a 2010-ben kiírt pályázatok esetén a bírálattási, döntési, szerződéskötési és támogatás-átutalási folyamat megszakadt.

- A Hivatal a Külügyminisztériummal közösen működteti a tudományos és technológiai diplomáciai tevékenységet ellátó 11 állomáshelyes **TÉT attaséi hálózatot**, ellátva annak szakmai irányítását. Az attasék a nyári hónapokban megtartották éves nyilvános beszámolóikat, amelyeken az érdeklődő szakmai közönség széles köre vett részt. Az attasék éves jelentései és a nyilvános beszámolókon bemutatásra került anyagok, valamint a szakmai közönség számára fontos információkat tartalmazó TÉT attaséi anyagok Hivatalunk honlapján elérhetők.

12. A Hivatal **informatikai szolgáltatásainak** fő területei a következők voltak: az informatikai üzemeltetés, a működő informatikai alkalmazások felhasználói támogatása, az informatikai fejlesztés, valamint az informatikai folyamatok és a szervezet irányítása. A Hivatal kiemelt feladata volt 2010-ben a pályázat kezelő rendszer (PKR) teljes körű bevezetése és alkalmazása. 2010 végére a PKR rendszer a funkcionalitás, az adattartalom biztosítása, a rendszer támogatás tekintetében alkalmassá vált arra, hogy lezáruljon a rendszer bevezetése, és az összes felhasználói terület zökkenőmentesen alkalmazza a rendszert napi, operatív ügyviteli feladatai ellátására. A PKR-rel párhuzamosan működő Lotus KMÜFA rendszerbe való adatrögzítés 2011. január 1-vel leállt, ezentúl már csak archív adatforrásként funkcionál. A 2010-es évben növekvő hangsúlyt kapott az informatikai biztonság a Hivatalban. A Hivatal 2010-ben is üzembiztosan működtette mind elektronikus pályázati, mind intézményi informatikai rendszerét, a tervezett karbantartásokon kívüli leállás nem volt.

13. A Hivatal kiemelt prioritású feladatként kezelte, hogy a K+F hazai és nemzetközi helyzetéről, a pályázati programokról és azok eredményeiről folyamatosan **tájékoztassa az innovációs szféra szereplőit és a szélesebb értelemben vett közvéleményt**. A Hivatal rendszeres kapcsolatokat ápolt az innovációban, K+F-ben érintett szakmai szervezetekkel, rendszeresen szervezett **információs napokat**, ahol – elsősorban az EU 7. Kutatás-fejlesztési Keretprogramjával kapcsolatos – pályázati lehetőségekről tájékoztatták az érdeklődő, potenciális pályázókat. A közvélemény teljes körű tájékoztatása érdekében az Hivatal rendszeres kapcsolatban állt a sajtó munkatársaival, sajtóközleményeket adott ki, fontosabb esetekben sajtótájékoztatót tartott.

14. Az Állami Számvevőszék és a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal is végzett ellenőrzéseket 2010-ben a Hivatalban. A 2010. évben mind a Nemzetgazdasági Minisztérium Ellenőrzési Főosztálya, mind a Hivatal független belső ellenőre **vizsgálta** a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal működését, és a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap felhasználását.

2. KUTATÁS-FEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓ HELYZETE

2.1 NEMZETKÖZI TRENDEK A KUTATÁS-FEJLESZTÉS ÉS AZ INNOVÁCIÓ TERÜLETÉN

A) Új stratégiák a kihívások kezelésére (EU és OECD)

A 2010. évben Európa az átalakulás korát élte. A hosszú távú kihívások – globalizáció, az erőforrásokra nehezedő nyomás, az öregedés – egyre intenzívebbé váltak. A globális gazdasági és pénzügyi válság pedig rávilágított az európai gazdaság strukturális hiányosságaira. Az EU-nak kézbe kellett vennie jövőjét és egy olyan stratégiát kidolgozni, amely lehetővé teszi, hogy megerősödve kerüljön ki a válságból, továbbá olyan intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasággá tegye az EU-t, amelyben magas a foglalkoztatottság és a termelékenység, valamint erős a társadalmi kohézió. Ez a stratégia az „*Európa 2020*” elnevezésű 2010 tavaszán elfogadott dokumentumban¹ öltött testet, amely három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást tart szem előtt:

- **Intelligens növekedés:** tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása.
- **Fenntartható növekedés:** erőforrás-hatékonyabb, környezet-barát és versenyképesebb gazdaság.
- **Inkluzív növekedés:** magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemzte gazdaság kialakításának ösztönzése.

Az EU-nak meg kellett határoznia, hogy hová kíván eljutni 2020-ra. Ebből a célból a Bizottság a következő **kiemelt uniós célokat** javasolta:

- A 20–64 évesek legalább 75 %-ának munkahellyel kell rendelkeznie.
- Az EU GDP-jének 3 %-át a K+F-re kell fordítani.
- Teljesíteni kell a „20/20/20” éghajlat-változási/energiaügyi célkitűzéseket (ideértve megfelelő körülmények között a kibocsátás 30 %-kal történő csökkentését).
- Az iskolából kimaradók arányát 10 % alá kell csökkenteni, és el kell érni, hogy az ifjabb generáció 40 %-a rendelkezzen felsőoktatási oklevéllel.
- 20 millióval csökkenteni kell a szegénység kockázatának kitett lakosok számát.

A Bizottság minden prioritási témakörben kiemelt kezdeményezéseket (összesen hetet) javasolt a haladás ösztönzésére:

- Az „**Innovatív Unió**” kezdeményezés² a keretfeltételek, illetve a kutatásra és innovációra fordított finanszírozás javítására szolgál annak érdekében, hogy az innovatív ötletekből a növekedést és a foglalkoztatást segítő termékek és szolgáltatások jöjjenek létre.
- A „**Mozgásban az ifjúság**” az oktatási rendszerek teljesítményének növelését és a fiatalok munkaerőpiacra történő belépésének megkönnyítését szolgálja.
- Az „**Európai digitális menetrend**” a nagy sebességű internet bővítésének felgyorsítását és az egységes digitális piac előnyeinek háztartások és vállalkozások általi kiaknázását tartja szem előtt.

¹ Brussels, 3.3.2010. COM(2010) 2020 final

² Brussels, 6.10.2010 COM(2010) 546 final

- Az **„Erőforrás-hatékony Európa”** a gazdasági növekedés és az erőforrások felhasználásának szétválasztását, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé való elmozdulás elősegítését, a megújuló energiaforrások növekvő mértékű alkalmazását, a szállítási ágazat modernizálását és az energiahatékonyság ösztönzését szolgálja.
- Az **„Iparpolitika a globalizáció korában”** a vállalkozások (különösen a kkv-k) üzleti környezetének javítását és a világszinten versenyképes, erős és fenntartható ipari bázis kifejlesztésének támogatását célozza.
- Az **„Új készségek és munkahelyek menetrendje”** a munkaerőpiacok modernizálását célozza, és arra törekszik, hogy lehetővé tegye az emberek számára készségeik egész életen át történő fejlesztését, hogy ezáltal növekedjen a munkaerőpiacon való részvétel, és – többek között a munkavállalók mobilitása révén – közeledjen egymáshoz a munkaerőpiaci kínálat és kereslet.
- A **„Szegénység elleni európai platform”** célja olyan szociális és területi kohézió biztosítása, ahol a növekedés és a munkahelyteremtés előnyeit széles körben megosztják, a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők pedig méltóságban, a társadalom aktív tagjaiként élhetnek.

Ez a hét kiemelt kezdeményezés az EU-ra és a tagállamokra nézve egyaránt kötelező. Az uniós eszközöket – az egységes piacot, a pénzügyi eszközöket és a külpolitikai eszközöket – teljes mértékben mobilizálni kell a problémák kezelése és az Európa 2020 céljainak elérése érdekében. Az egyes tagállamok elkészítették a saját Nemzeti Intézkedési Tervüket³, amely tartalmazza saját vállalásaikat az EU2020 céljainak teljesítése érdekében.⁴

Az eddigi nemzetközi tendenciák azt mutatják, hogy általános a törekvés az EU tagállamaiban:

- EU szinten kiváló egyetemek létrehozására.
- Az anyagi és szellemi erőforrások koncentrálására, kritikus tömegű kutatóbázisok létrehozására a húzóágazatok területén.
- Az egyetemek és a vállalkozások közötti tudás- és technológia-transzfer felgyorsítására és fokozására.
- A világ élvonalába tartozó tudományos és technológiai innovációs központok létrehozásának az elősegítésére szorosan együttműködve a gazdasági szférával. (Oktatás-kutatás-innováció integrációja – EIT⁵ KIC kezdeményezés.)

Az **EU2020 Innovatív Unió** zászlóshajó kezdeményezésben foglaltak megvalósításának fontos eszköze lehet az EU 7. KTI Keretprogramját felváltó, a következő időszakra szóló új **„Common Strategic Framework”** program.⁶

Elfogadásra került az OECD **„Innováció a növekedés megerősítésére, valamint a globális és szociális kihívásokra történő válaszadásra (2010)”** című stratégiai dokumentuma is⁷, amely többek között felhívja a figyelmet a nem technológiai innováció (pénzügyi, szervezeti, marke-

³ A Magyar Nemzeti Intézkedési Terv 2010. november 12-én került benyújtásra a COM-hoz. A dokumentum véglegesítése 2011. áprilisában a soros magyar EU elnökség alatt történik meg.

⁴ A K+F+I célokat tekintve Magyarország vállalta, hogy az évtized végére 1,8%-ra növeli a GERD/GDP arányt, úgy, hogy a teljes ráfordítási szinten belül a vállalati ráfordítások aránya tovább növekedjen. Ennek érdekében pedig hatékonyabbá teszi a nemzeti innovációs rendszert, átalakítja a K+F+I támogatási rendszert és az irányítási intézményi rendszert, kidolgozva egy új, az EU2020 időhorizontjával összhangban levő új K+F+I stratégiát.

⁵ Az Európai Technológiai Intézet (EIT) székhelye 2009-től Budapesten nyert elhelyezést.

⁶ Az ezzel kapcsolatos vitaindító dokumentumot: Green Paper – From Challenges to Opportunities: Towards a Common Strategic Framework for EU Research and Innovation Funding a tervek szerint 2011. elején fogadja el a COM

⁷ OECD Innovation Strategy - (Innovation to strengthen growth and address global and social challenges 2010)

ting, stb.) elemeinek a versenyképesség erősítésében és fenntartásában betöltött meghatározó szerepére. Ez azt jelenti, hogy a szakpolitikai döntéshozóknak a jövőben olyan korszerű innováció-politikai szemléletmódot kell magukévá tenniük, amely az innováció lehető legszélesebb körű értelmezését jelenti.

Ugyancsak kimunkálás alatt van a megújuló energiaforrások és a zöldgazdaság kérdéseivel foglalkozó „*Green Growth*” OECD stratégia.

B) Az Európai Innovációs Eredménytábla (EIS)

Az EIS 2010 készítői azt a célt tűzték maguk elé, hogy az EU2020 Innovatív Unió zászlóshajó programjának végrehajtását tegyék mérhetővé a 27 tagállam innovációs teljesítményének, relatív erősségeinek és gyengeségeinek feltérképezésével. Ennek érdekében átalakították a korábban használt indikátorrendszert: a 29 indikátorból 17-et hagytak meg, és 8 újat vezettek be. A nemzetközi összehasonlíthatóság érdekében csak az elemzés időpontjában legtöbb országban rendelkezésre álló adatokat lehetett használni, ezért 4 indikátor esetén 2007-es, 13 indikátor esetén 2008-as, 7 indikátor esetén pedig 2009-es mérési eredményeket lehetett elemezni⁸. Ebből következően az eredményeken még nem látszik teljes mértékben a gazdasági válság, vagy a legújabb intézkedések hatása.

Az összesített innovációs index (SII) 25 mutatóból tevődik össze, a 0-val jelölt legalacsonyabb teljesítménytől az 1-gyel jelölt legmagasabbig terjedően. A 25 mutató az innováció nyolc dimenzióját hivatott kifejezni:

- (1.1) Emberi erőforrások (középiskolát, illetve egyetemet végzettek aránya, doktori fokozatot szerzők aránya)
- (1.2) Nyitott, kiváló és vonzó kutatási rendszer (a nemzetközi együttműködésben létrehozott publikációk száma, a világszerte legtöbbet hivatkozott 10%-ba tartozó közlemények aránya, illetve a nem-EU országból érkező doktoranduszok aránya)
- (1.3) Az innováció finanszírozása és támogatása (állami K+F ráfordítás, kockázati tőke)
- (2.1) Vállalati innovációs beruházások (üzleti K+F ráfordítás, nem-K+F innovációs ráfordítások)
- (2.2) Kapcsolódások és vállalkozási kedv (innovatív KKV-k és együttműködő innovatív KKV-k aránya, public-private közös publikációk száma)
- (2.3) A szellemi tulajdon hasznosítása (a PCT-szabadalmak és a társadalmi problémák megoldását célzó PCT-szabadalmak⁹ száma, EU védjegyek és formatervek)
- (3.1) Innovátorok (a termék-, eljárás-, marketing- vagy szervezési innovációt bevezető KKV-k aránya, gyors növekedésű vállalkozások aránya)
- (3.2) Gazdasági hatások (a high-tech feldolgozóiparban és a tudásintenzív szolgáltatásokban foglalkoztatottak aránya, a high-tech feldolgozóipar és a tudásintenzív szolgáltatások exportjának aránya, a cégen belül vagy a piacon új termék bevezetése illetve a technológiai fizetési mérleg)

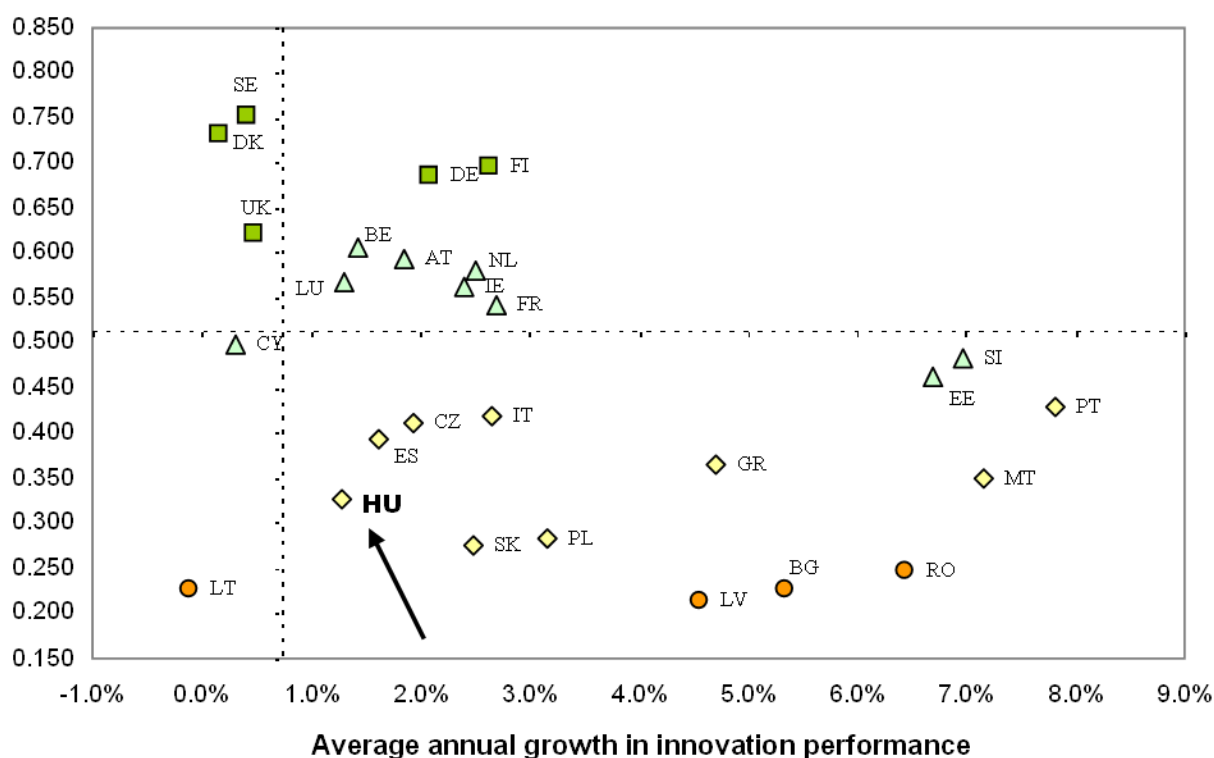
A jelentés alapján az európai országok innovációs teljesítményük szerint négy csoportba sorolhatók. Gyakorlatilag mindegyik ország teljesítménye javult, jóllehet különböző mértékben:

⁸ A 3.1.3 indikátor („gyors növekedésű vállalkozások aránya”) mérésének módszertana még nincs kidolgozva, így csak 24 indikátor alapján számították az SII2010 értékét

⁹ Ide sorolják a klímaváltozás csökkentésére szolgáló (megújuló energia, elektromos és hibrid járművek, az épületek és a világítás energiahatékonysága) és az egészségügyi (orvostechnológia- és gyógyszer-) szabadalmakat

- A **vezető innovátorok** (SII-értékük az EU átlagértékét több mint 20%-kal haladja meg): Svájc, Svédország, Finnország, Németország, Dánia és az Egyesült Királyság. Közülük Svájc és Németország teljesítménye nőtt a legnagyobb ütemben.
- Belgium, Ausztria, Hollandia, Írország, Luxemburg, Franciaország, Ciprus, Szlovénia és Észtország **követő innovátorok** (SII-értékük az EU-átlag -10% és +20% közötti). A csoportban Szlovénia és Észtország teljesítménye nőtt a leggyorsabban.
- Portugália, Olaszország, a Cseh Köztársaság, Spanyolország, Görögország, Málta, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia alkotja a **mérsékelten innovatív országok** csoportját (SII-értékük az EU-átlag -10% és -50% közötti). Portugália innovációs teljesítményének növekedése a csoport átlagát jóval meghaladja, sorrendben utána Málta következik.
- Románia, Lettország, Bulgária és Litvánia a **legkevéssé innovatív országok** (SII-értékük az EU-átlag felénél is kevesebb). Legtöbbjük már felzárkózóban van a többiekhez, közülük Bulgária és Románia teljesítménye nőtt a legnagyobb ütemben.

Az egyes csoportok és országok teljesítménye az egyenlőtlen fejlődés törvényét követve erős konvergenciát mutat, jelezve, hogy a gyengébb teljesítményű országok gyorsabb fejlődésre képesek (ld. 2/1. ábra). A magyar teljesítménnyel ebből a szempontból nem lehetünk elégedettek, a mérsékelten innovatív országok csoportjában a legkisebb növekedést tudjuk felmutatni

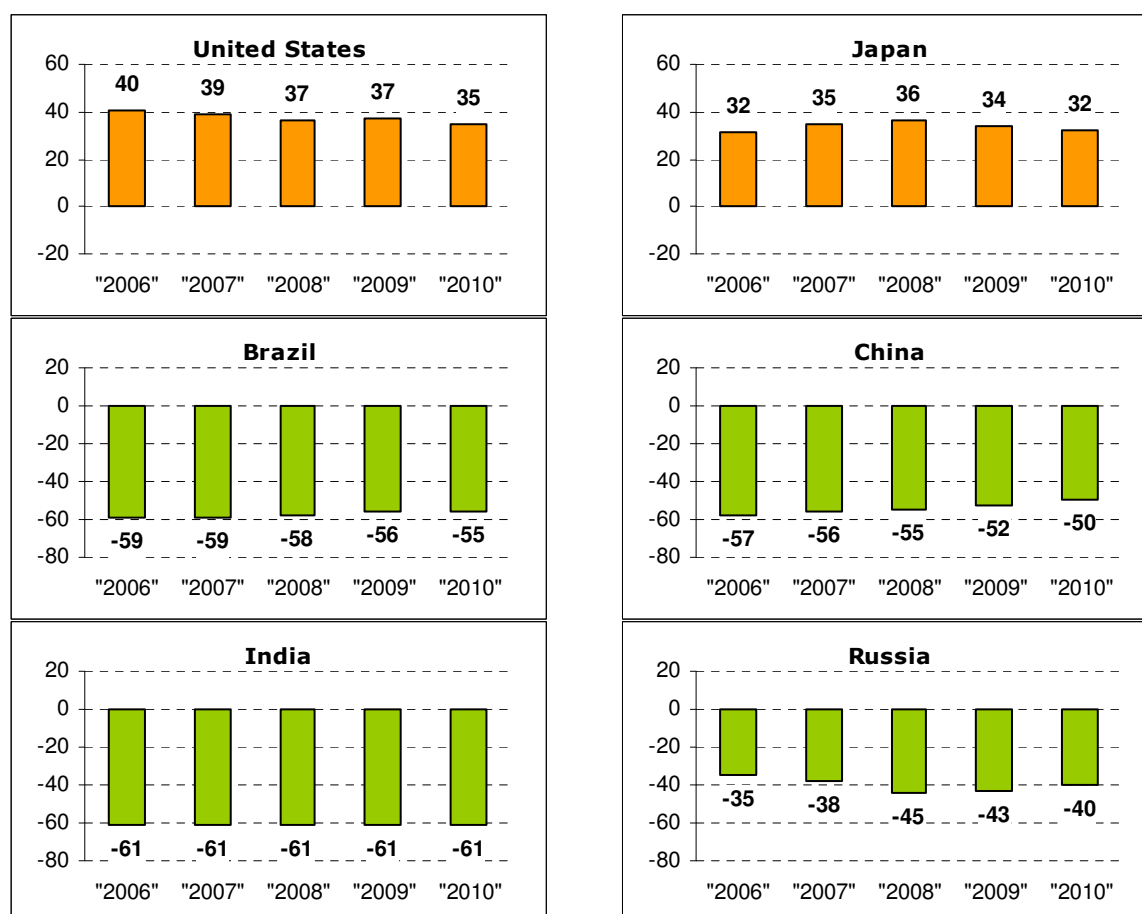

2/1. ábra: Az innovációs teljesítmények konvergenciája (forrás: EIS 2010, az egyes országcsoporthoz tartozó országok jelölése: ■: vezető innovátorok; ▲: követő innovátorok; ◆: mérsékelten innovatív országok; ●: legkevéssé innovatív országok.)

C) Az EU teljesítménye a főbb versenytársakkal összehasonlítva

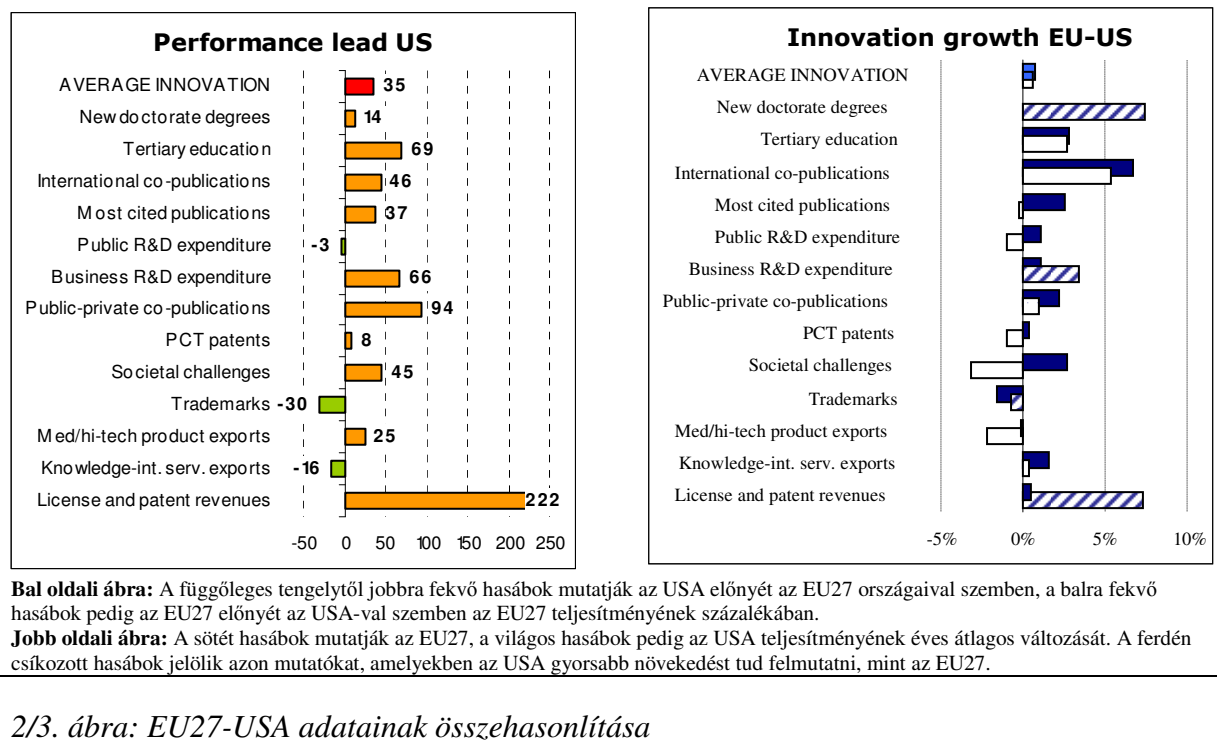
Az USA, Japán és a BRIC-országok (Brazília, Oroszország, India, Kína) innovációs teljesítményét a megfelelő adatok hiánya miatt csak korlátozott számú indikátor felhasználásával lehet összevetni. Ennek alapján (amint a 2/2. ábrán is látható), az EU jóval megelőzi a BRIC-országokat, de csaknem ilyen mértékben van lemaradva az USA-tól és Japántól. Figyelemre méltó ugyanakkor Kína (és Brazília) fejlődésének töretlen íve.

Az EU és az USA közötti innovációs szakadék csak lassan csökken. Az EU csak az állami K+F ráfordítás, az EU védjegyek, illetve a tudás-intenzív szolgáltatások exportjának aránya tekintetében tud jobb eredményeket felmutatni az USA-nál, az indikátorok értékének növekedése szempontjából azonban 9 indikátor esetében jobban teljesít: az USA értékei csak az új doktori fokozatot szerzők arányában, az üzleti K+F ráfordításban, valamint a technológiai fizetési mérlegben jobbak (2/3. ábra).

Az oszlopok az egyes országok teljesítményét mutatják az EU27 teljesítményéhez viszonyítva. 2010-ben például az USA 35%-kal teljesített jobban, Kína pedig 50%-kal gyengébben, mint az EU27 országok átlaga

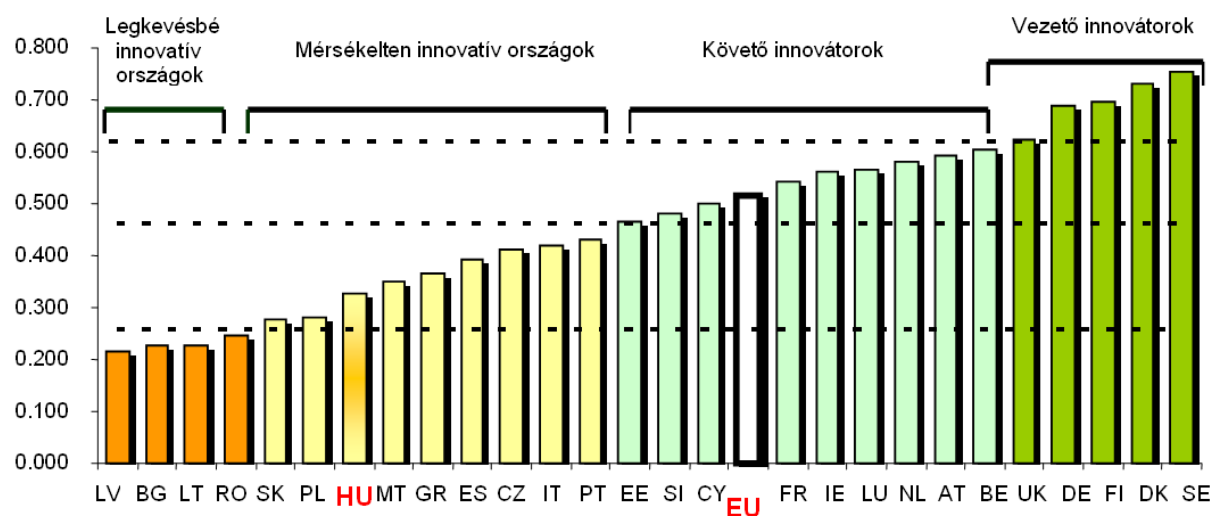
2/2. ábra: EU27 Innovációs teljesítménye a főbb versenytársakkal összevetve

2.2 A MAGYAR INNOVÁCIÓS HELYZET ALAKULÁSA

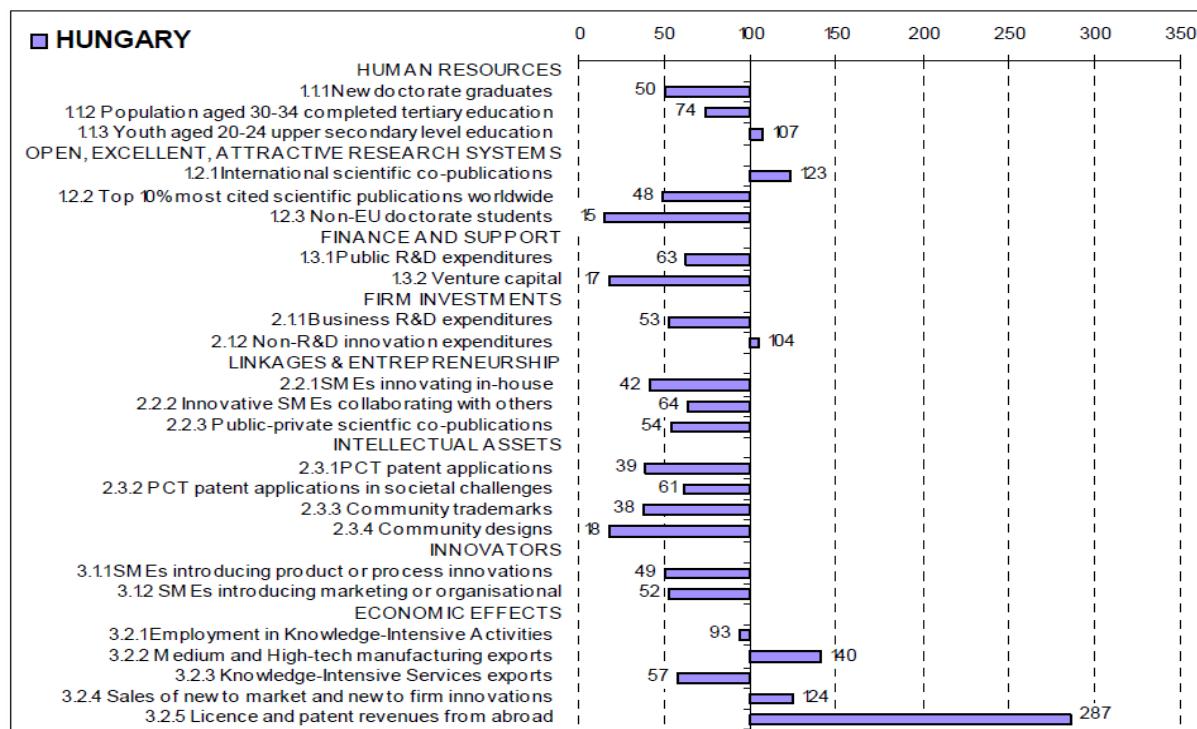
2.2.1 A MAGYAR INNOVÁCIÓS TELJESÍTMÉNY NEMZETKÖZI ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN

Magyarország a mérsékeltén innovatív országok csoportjába tartozik, az EU 27 tagországa között a 21. helyen áll, egy helyet javítva az EIS 2009-es helyezéshez képest (2/4. ábra).

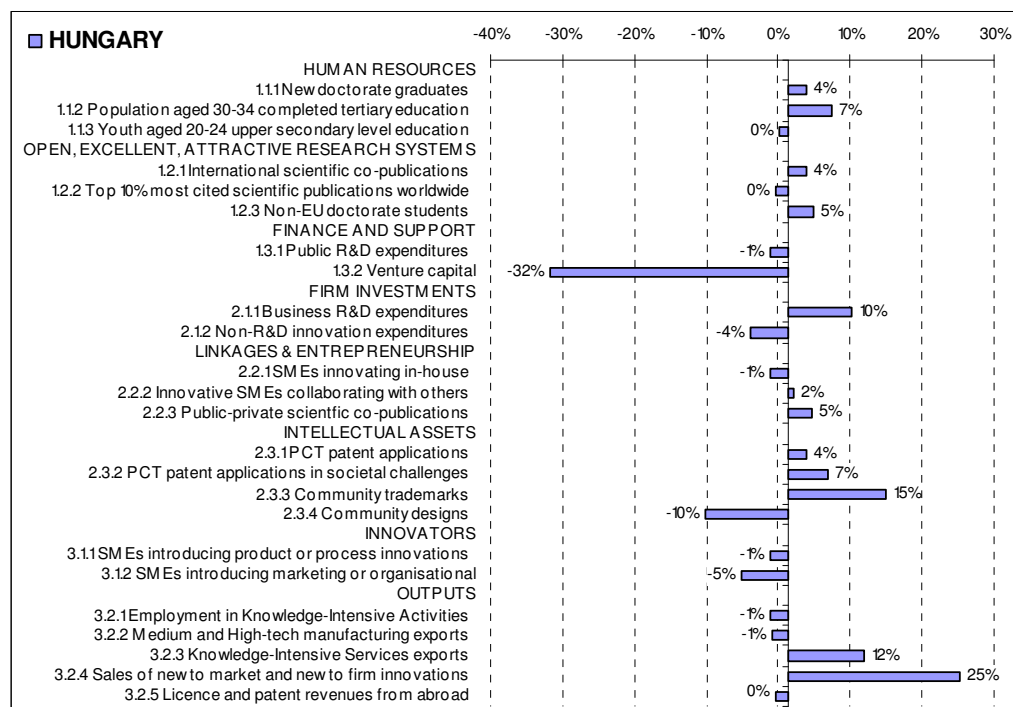
2/4. ábra: Az országok sorrendje az összesített innovációs index értéke alapján (forrás: EIS 2010, az egyes országscsoportok különböző színnel jelölve)

Az átlagnál viszonylag jobb teljesítményt nyújt a gazdasági hatások indikátorcsoportban, gyengébbet pedig az összes többi indikátorcsoportban (2/5. ábra).

2/5. ábra. Magyarország innovációs teljesítménye az Európai Innovációs Eredménytáblán (EU27= 100)

Az elmúlt 5 év alatt mindazonáltal a gazdasági hatások és a szellemi tulajdon indikátorok terén volt a legnagyobb javulás, különösen az innovatív termékek eladása (25%), az EU védjegyek (15%), és a tudásintenzív szolgáltatások exportja (12%) növekedett. Romlott a mutató az innováció finanszírozása és támogatása (különösen a kockázati tőke 32%-os csökkenése miatt), valamint az innovátorok indikátorcsoportban (2/6. ábra).

2/6. ábra: Átlagos évenkénti növekedés üteme (az összesített átlag 1.29%)

2.2.2 A KUTATÁS-FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS KÖRNYEZET VÁLTOZÁSA

A) A K+F+I kormányzati irányítási intézményrendszere

A 2010. májusában felálló új Kormány a K+F+I területet a gazdasági növekedés egyik meghatározó forrásának tekinti, a hazai gazdaság fenntartható növekedési pályára állításában pedig fontos szerepet szán az eddigieknél hatékonyabban működő K+F+I politikának és nemzeti innovációs rendszernek, különös tekintettel az innovatív kis és közepes vállalatok (KKV) munkahelyteremtő potenciájára, az originális termékek előállítására, a tudatos szellemi termék exportra. Emellett fontos cél a vállalati innováció jelenlegi szűk bázisának a szélesítése is, beleértve a nem technológiai innováció különböző formáit is.

A célok elérése érdekében elindított kormányzati intézkedések kiterjedtek a K+F+I szakpolitikák és támogatási programok átfogó felülvizsgálatára, új programok indítására, a kapcsolódó intézményi és irányítási rendszer átalakítására, valamint a releváns jogszabályi környezet javítására.

Az 1279/2010 (XII.15) Korm. határozat alapján létrehozott *Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács* (a továbbiakban *NKITT*) felváltotta a korábbi, a 1162/2009 (IX: 22.) Korm. határozat alapján működő Kutatási és Tudománypolitikai Tanácsot. Az NKITT a Kormány javaslattevő, véleményező, tanácsadó és döntés-előkészítő testületként működik, állást foglal valamennyi a K+F+I területet érintő stratégiai és finanszírozási kérdésben. Az NKITT ülésein állásfoglalásokat, határozatokat hoz. Az NKITT első alakuló ülésére 2010. december 17-én került sor. Az NKITT Titkársági feladatai a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) látja el.

A Kormány a 303/2010. (XII.23.) Korm. rendelettel 2011. január 1-jével létrehozta a *Nemzeti Innovációs Hivatalt* (a továbbiakban: *NIH*). A NIH finanszírozási kérdéseiről az NKITT a 2010. december 17-i ülésén tárgyalta. Eszerint az NKITT a NIH 2011. évi induló működési költségvetését 1.260,80 M Ft-ban állapította meg, azzal, hogy több, a Kormányrendeletben szereplő NIH feladat indokoltságát, szakmai részletezését, valamint költségigényét az NKITT új előterjesztés alapján vizsgálja meg.

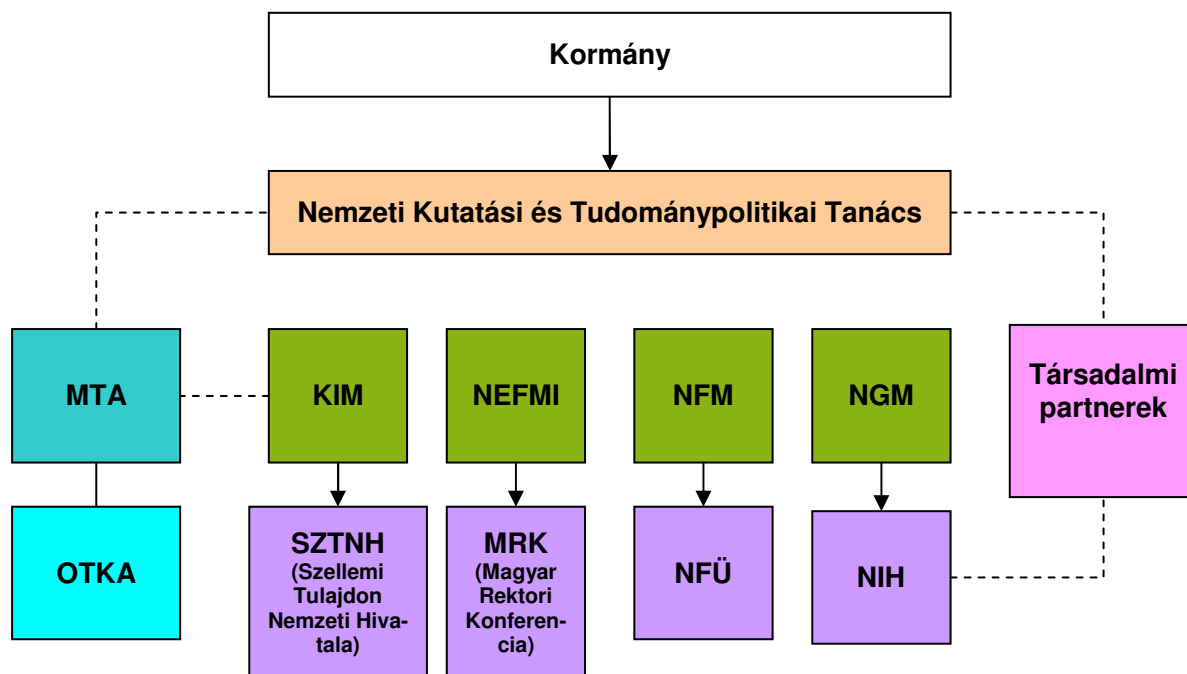
A kormányzati és az EU vonatkozó stratégiai dokumentumaiban szereplő K+F+I célokra alapozva a NIH az alábbi célokat tűzi ki:

- elősegíti a nemzeti K+F+I stratégiai célok megvalósítását, valamint nemzeti innovációs rendszer hatékony működését és kiegyensúlyozott fejlődését a K+F+I szereplők közötti koordináció ellátásával, a tényleges stratégiai tervezés erősítésével,
- segíti a hazai K+F+I szereplőket a nemzetközi erőforrások elérésében és azok hazai hasznosításában, valamint a nemzeti érdekeket képviselve közreműködik az erőforrások stratégiai kimunkálását végző nemzetközi szervezetekben, munkabizottságokban,
- segíti a vállalatok innovációs tevékenységének fejlődését az innovációs szolgáltatások, a támogatási eszközök elérésének javításával, a K+F+I együttműködések erősítésével.

A K+F+I stratégiai tervező munka, a különböző stratégiákhoz (kormányzati, ágazati, nemzetközi) készítendő akciótervek kimunkálása, ezek más szakmapolitikákkal való összehangolása, valamint a stratégiák megvalósítását szolgáló K+F+I programok, pályázatok koordinálása, a rendelkezésre álló hazai és EU-s források allokációja a jövőben szétválik a kormányzati munkában. Az előbbi a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM), míg az utóbbi a Nemzeti Fejlesztési Minisz-

térümen (NFM) kompetenciája. A K+F+I emberi erőforrásaival, a felsőoktatási K+F ügyekkel, illetve a tudománypolitikával kapcsolatos kérdések pedig a Nemzeti Erőforrások Minisztériumához (NEFMI) kerültek.

A 2011. január 1-jével hatályos K+F+I kormányzati irányítási struktúrát a 2/7. ábra szemlélteti:

2/7. ábra: K+F+I kormányzati irányítási struktúra

B) Kormányzati feladatok és tervek a 2010. évben

Új K+F+I kormányzati stratégia

Az új magyar K+F+I stratégia, amelynek időtávja 2020-ig szól, felváltva a jelenleg érvényben levő középtávú (2007-2013) kormányzati tudomány-, technológia- és innováció-politikai (TTI) stratégiát¹⁰. A 2007-es TTI stratégia megújítását több körülmény is indokolja:

- új paradigmát tükröző, modern innováció-politikai megközelítés (amely a legfrissebb nemzetközi trendekre [Innovation Union, OECD Innovation Strategy] és a hasonló körülmények között a gyakorlatban sikeresnek bizonyuló EU tagországok [Írország, Ausztria, Finnország] jó gyakorlataira épít; és a K+F-en alapuló technológiai (középpontjában az originális) innovációs szemléletet kibővíti az innováció széles értelmezésével) érvényesítése;
- a stratégia időhorizontja 2011-2020 lehet, így biztosíthatja, hogy az EU-2020 stratégia keretében vállalt számszerű célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedéseket a kormányzat időben felmérje és megtegye;
- az Új Széchenyi Terv /ÚSZT/ (5. program: Tudomány – Innováció) megfelelő, az új prioritásokhoz illeszkedő megalapozása,

¹⁰ 1023/2007 (IV.5) Korm. hat.

- a K+F+I stratégia számos ponton elválaszthatatlanul kapcsolódik hazánk tudománypolitikájához, ugyanakkor a világos felelősségi viszonyok és a hatékony végrehajtás biztosítása érdekében azzal nem együttesen kerül megfogalmazásra, fókuszában elsődlegesen a hasznosítás-orientált kutatás-fejlesztés, valamint a vállalkozások általánosabb innovációs tevékenysége áll.

A 2020-ig terjedő KFI stratégia programozása párhuzamosan zajlik az ÚSZT és a kapcsolódó K+F+I pályázatok tervezésével, így lehetőség van a tapasztalatok, újítások érvényesítésére, a különböző szintű stratégiai dokumentumok közötti szinergiák fokozott kihasználására.

Egységes és megújított KFI támogatási rendszer kialakítása

A hazai támogatáspolitikában túlkínálat mutatkozik a K+F alapú technológiai innováció szintjén és hiány jelentkezik az adaptív innovációt tekintve. A kormány átrendeződést látott fontosnak, mely során nem az originális innováció támogatását kívánta csökkenteni, hanem a vállalkozói kritikus tömeget, a tudásintenzitás növekedését biztosító adaptív innovációra való összpontosítás támogatási rendszeren belüli markáns megerősödését. A célkitűzések között a hazai gazdaság versenyképességének erősítése érdekében a kkv szektor kiaknázatlan K+F és innovációs (beleértve az adaptív innovációt is) lehetőségeinek ösztönzése áll első helyen.

A pályázati rendszer átalakításának tervezett főbb sarokkövei:

- a jelenlegi, alapvetően K+F projektszemléletű támogatási rendszer bővítése (pl. az adókedvezmények és közvetlen támogatások összehangolt, nem projektalapon történő nyújtása a hazánkban legjelentősebb KFI tevékenységet végző vállalkozások számára),
- az innováció nem technológiai elemeinek (pl. design, marketing) beépítése a pályázati rendszerbe,
- a Gazdaságfejlesztési Operatív Program 2. prioritás feltételrendszerének kiegészítése innovációs elvárásokkal, egyúttal nyitás a nem innovatív vállalkozások felé;
- közvetett támogatások nyújtása (pl. innovációs szolgáltatások igénybevétele kuponok, voucher technika segítségével),
- visszatérítendő típusú támogatások arányának növelése (KKV hitelezés, korszerű pénzügyi eszközök rendszerbe illesztése a viszonylag jól működő mikrohitel és garancia programoktól a korai fázisú innovációk tőkefinanszírozásáig),
- fiatal innovatív vállalkozások (YIC) kiemelt, összetett támogatása,
- a stratégiai ágazatok KFI tevékenységének célzott, proaktív és szofisztikált támogatása.

Ösztönző KFI jogszabályi és adópolitikai környezet kialakítása

Az ösztönző KFI jogszabályi és adópolitikai környezet kialakítása egyik kiemelt eleme a támogatási rendszer megújításának. A hatályos jogszabályokat és egyéb közpolitikai eszközöket (elsősorban támogatásokat, adókat) úgy kell módosítani, hogy minél hatékonyabban szolgálják a stratégiai célokat és az adóbefizetési gyakorlatot. Az alkalmazott K+F terminológia egységesítése szükséges a különböző jogszabályokban (innovációs tv, Ámr, számviteli tv.).

Szakmai elemző tudásbázis létrehozása, egységes KFI monitoring és értékelési rendszer kialakítása

A magyar innovációs rendszer intézményi jellemzője, hogy hiányzik a valódi politikai elkötelezettség a tényekre épülő politikaformálás (evidence-based policy making) iránt. Amint azt az OECD országjelentése megállapította, ez részben abból adódik, hogy a szakpolitikai intézmény-

rendszer instabil, a szakpolitikai tanulás folyamata lassú, és a döntéshozatal résztvevői alulinformáltak. A tényekre épülő döntésekhez nélkülözhetetlen a K+F+I tevékenység (és a K+F+I pályázati tevékenység) rendszeres mérése, az így rendelkezésre álló információk elemzése és értékelése. Ennek érdekében van szükség egy új szemléleti alapon működő tudásbázisra, amely elősegíti az innovációs rendszer elemei és szereplői teljesítményének, hatékonyságának megismerését, értékelését, illetve segíti a szereplők alkalmazkodását a globális versenyfeltételekhez. Ez a szakmai információs elemző tudásbázis emellett részt vesz a nemzetközi statisztikai fejlesztésekben, kísérletekben, így hozva létre egy, a folyamatok megértéséhez megfelelő ismereteket nyújtó információs rendszert, a vállalkozások, illetve a kutató-szervezetek kutatási stratégiájának formálásához.

Az egységes és megújított K+F+I támogatási rendszer stratégiai tervezése és hatékony végrehajtása nélkülözhetetlenné teszi a valamennyi támogatási forrást egységesen kezelő monitoring és értékelési rendszer kialakítását, amelyről az egyeztetések jelenleg folynak.

2010-ben a Hivatal által koordinált NEKIFUT (Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Felmérés és Útiter) projekt a hazai kutatási infrastruktúrák felmérése során elvégezte a felmérésben résztvevő kutatási infrastruktúrák minősítését, aminek eredményeképpen elkészült a stratégiai kutatási infrastruktúrák első körös listája. A tervek szerint ez a lista folyamatosan frissül majd. A minősítő eljárás során 2010-ben összegyűltek a Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Regiszter induló adatai, és a Regiszter informatikai fejlesztése is a finisébe ért.

A szakmai elemző tudásbázist, kormányzati szándék szerint, a NIH szervezeti keretei között kell létrehozni.

Más szakpolitikákkal összehangolt K+F+I koncepció és stratégia

A hatékony és hatásos végrehajtás érdekében szükséges a készülő K+F+I stratégia (intézményi biztosítékokkal is alátámasztott) összehangolása a NEFMI főfelelősségébe tartozó tudomány- és felsőoktatás-politikával, valamint az általános versenyképességi, ágazati, regionális és iparpolitikával. A fentiekén túl a hálózatosodás és az innováció területének összefüggésére hivatkozva javaslatok kidolgozására került sor a K+F+I és a klaszterpolitika integrálására.

Az ÚSZT Innovációs Programja

A 2010. évben elkészült az ÚSZT Tudomány – Innováció – Növekedés programjának tervezete, amelynek célja, hogy az innováció útján dinamizálja a gazdaságot és négy év elteltével a gazdasági növekedés egyéb intézkedések, valamint az innováció hajtóereje révén érje el Magyarországon az EU tagországok közötti legmagasabb értéket.

A 2010. őszén elindult és 2010. végén lezárult partnerségi konzultációsorozatban a társadalmi vitára bocsátott dokumentum a horizontális célok mellett konkrét, a magyar gazdaság számára kitörési pontot jelentő húzóágazatokat is nevesített (ICT, egészségipar, kreatív iparágak, közlekedés/járműipar, agrárium, energetika/zöldgazdaság)

Az ÚSZT Tudomány – Innováció – Növekedés prioritása több fontos programot indít:

- A magyar gazdaság K+F és tudásintenzitásának növelése a feldolgozóipar és a szolgáltatások területén, nagy növekedési potenciállal bíró kkv-k, innovatív klaszterek, hazai és nemzetközi tudásforrásokhoz való kapcsolódások fejlesztése által.

- A hazai tudás-infrastruktúra (kutatóintézetek, egyetemek, főiskolák, tudásközpontok, stb.) erősítése és helyzetbe hozása annak érdekében, hogy a kitűzött nemzetgazdasági célok megvalósuljanak.
- A hazai innovatív kkv-k helyzetbe hozása (forrásokhoz, információkhoz, piacokhoz való hozzásegítés, kompetenciák fejlesztése révén), a fiatal innovatív vállalatok (YIC) kiemelt „testre szabott” támogatása révén)

3. A HIVATAL 2010. ÉVI MŰKÖDÉSE

3.1. A JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET HATÁSA ÉS A BELSŐ SZABÁLYOZOTTSÁG

A Hivatalra vonatkozó intézményi jogi szabályozás, valamint a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap (a továbbiakban: Alap) és az Alapból nyújtott támogatásnyújtási szabályok jelentősen módosultak a 2010. évben.

Jogszabályi háttér

A kutatás-fejlesztési és technológiai innovációs eredmények létrehozását és azok gazdasági, társadalmi hasznosítását segítő állami feladatrendszer kereteit, valamint a közfinanszírozású támogatások felhasználásával kapcsolatos legfontosabb szabályokat a *kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról szóló 2004. évi CXXXIV. törvény* fogalmazza meg.

Az Alap célját és rendeltetését, valamint az Alap pénzeszközei felhasználásának jogcímeit, a Hivatal elnökének döntési jogköreit a *Kutatási és Technológiai Innovációs Alapról szóló 2003. évi XC. törvény* határozta meg, amely módosításának előkészítése 2010. novemberében és decemberében zajlott, részleteit lásd lentebb.

Az Alapból nyújtott állami támogatások nyújtására, így a támogatások mértékére, a támogatási intenzitásra és az elszámolható költségekre vonatkozó részletes szabályokat a *Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból nyújtott állami támogatások szabályairól szóló 146/2007. (VI.26.) Korm. rendelet* tartalmazza.

Az Alapból nyújtott támogatások nyújtására vonatkozó jogi szabályozás

Fontos kodifikációs mérföldkőként 2010. június 1-jén hatályba lépett az Európai Unió gyakorlathoz és a szakmai specifikumokhoz jobban illeszkedő, egyszerűbb, egységes szabályozást biztosító, a *kutatás-fejlesztési és technológiai innovációs projektek közfinanszírozású támogatásáról szóló 146/2010. (IV.29.) Korm. rend.* (a továbbiakban: deregulációs rendelet), amely a pályázatok kezelésére (pályáztatás, döntés, támogatási szerződés, folyósítás, értékelés, monitoring) vonatkozó eljárásjogi szabályokat valamennyi, kutatás-fejlesztési és technológiai innovációs projektekhez nyújtott közfinanszírozású támogatásokra kiterjedően, így az Alapra is, egységesen rendeli alkalmazni. (Hatálya alól csupán az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA), az Európai Unió strukturális alapjai, valamint a Svájci Hozzájárulás kivétel.)

A deregulációs rendelet hatályba lépésével egyidejűleg 2010. június 1-jén hatályát veszítette az Alapra vonatkozó eljárási szabályokat korábban tartalmazó, a *Kutatási és Technológiai Innovációs Alap kezeléséről és felhasználásáról szóló 133/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Alap rend.)*. Az Alap rend.-t a 2010. június 1-jét megelőzően meghirdetett programokra, a folyamatban lévő projektekre továbbra is alkalmazni kell. A deregulációs rendelet a 2010. június 1-jét követően meghirdetett programokra nézve irányadó.

2010. évben a legnagyobb jelentősége a Hivatalt érintő szabályozás szempontjából a kutatás-fejlesztés, innováció és tudománypolitika *kormányzati szintű, koncepcionális átszervezésének* volt. A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról szóló 2010. évi XLII. törvény 1.§-a

nyomán, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat-és hatásköréről szóló 212/2010 (VII.1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Min.fh.r.) szabályozása szerint a kutatás-fejlesztés és technológiai innovációval kapcsolatos feladat-és hatáskörök 2010. július 1-jétől az alábbiak szerint oszlottak meg. A Min.fh.r. 41.§ n) pontja szerint a tudománypolitika koordinációjáért a nemzeti erőforrás miniszter, a 73.§ q) pontja szerint a kutatás-fejlesztés és technológiai innovációért a nemzetgazdasági miniszter, a 84.§ a) pontja szerint a fejlesztéspolitikáért és a fejlesztési céllelőirányzatok kezeléséért, szabályozásáért és ellenőrzéséért, továbbá az m) pont alapján az úrkutatásért a nemzeti fejlesztési miniszter felel.

Ettől az időponttól a Min.fh.r. 85.§ m) pontja a nemzeti fejlesztési miniszterhez telepítette **az Alap feletti rendelkezési jogot**.

2010. december 4-étől, a módosított Min.fh.r 12. § k) pontja szerint a tudománypolitika koordinációjáért a közigazgatási és igazságügyi miniszter, a 41.§ n) pontja alapján a kormányzati tudománypolitikáért a nemzeti erőforrás miniszter, a 84.§ a) pontja szerint a fejlesztéspolitikáért, az n) pont szerint pedig a fejlesztési céllelőirányzatok kezeléséért, szabályozásáért és ellenőrzéséért a nemzeti fejlesztési miniszter felel.

Az **új koncepciónak** megfelelő kormányzati struktúraváltás előkészítése 2010. novemberében és decemberében zajlott le, melynek 2011. január 1-jétől hatályba lépő legfontosabb folyamányai a következők voltak.

- A legmagasabb szintű kormányzati koordinációt a szakmapolitika legfelsőbb vezetőit tömörítő Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács (NKITT) látja el.
- A Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács (KuTIT) megszűnik.
- A Kutatási és Technológiai Innovációs Alapról szóló 2003. évi XC. törvényben az Alap feletti rendelkezési jog a nemzeti fejlesztési miniszterhez kerül.
- A Hivatal, mint kutatás-fejlesztésért és technológiai innovációért felelős szerv, megváltozott feladat-és hatáskörrel, új névvel, Nemzeti Innovációs Hivatalként működik tovább.

A Hivatal feladat és hatáskörét 2010. évben a **Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatalról** szóló **277/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet** szabályozta, mely Korm. rendelet 2011. január 1-jén hatályát veszítette, a névváltozással létrejött Nemzeti Innovációs Hivatalról új jogszabály rendelkezik (303/2010. (XII.23.) Korm. rend.).

A Hivatalra vonatkozó belső szabályozás

2010. március 11-én lépett hatályba az NKTH **Szervezeti és Működési Szabályzatának** módosításáról szóló 8/2010. (III. 10.) NFGM utasítás, amely az általános elnökhelyettes feladatkörét jelentősen módosította. A módosítás következtében a gazdasági, a jogi, igazgatási és humánpolitikai, valamint az informatikai szakterületek irányítása az általános elnökhelyetteshez kerültek, az NKTH gazdasági vezetőjével kapcsolatos jogosítványokat az általános elnökhelyettes gyakorolta. A 15/2010. (IV.9.) NFGM utasítás 2010. április 10-i hatálybalépésével további pontosítások kerültek a szabályzatba, a regionális elnökhelyettes elnevezése pályázati és regionális elnökhelyettesre módosult. A szervezeti átalakításnak megfelelően sor került az egyes főosztályok ügyrendjeinek módosítására is.

A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról szóló 2010. évi XLII. törvény, valamint a Min.fh.r. hatályba lépésével az NKTH irányító szervével kapcsolatos jogosítványokat a Nemzetgazdasági Minisztérium gyakorolja. Az irányító szerv megnevezésével, valamint az államház-

tartási szabályok módosításával és a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény hatályba lépésével kapcsolatos módosítások az NKTH *Alapító Okiratában* 2010. szeptember 30-án kerültek jóváhagyásra.

Az Alapító Okirat közzétételét követően 2010. októberében a Hivatal kezdeményezte a Szervezeti és Működési Szabályzat Alapító Okirattal összhangban történő módosítását is, azonban annak jóváhagyására 2010-ben nem került sor.

2010. decemberében az NKTH feladat és hatáskörének, valamint elnevezésének változásával összhangban megkezdődött a Nemzeti Innovációs Hivatal Alapító Okiratának, valamint Szervezeti és Működési Szabályzatának előkészítése. (A Nemzeti Innovációs Hivatal Alapító Okiratának, valamint Szervezeti és Működési Szabályzatának közzétételére 2011. január 28-án került sor, az Alapító Okirat rendelkezései 2011. január 18-án, a Szervezeti és Működési Szabályzat rendelkezései 2011. január 29-én léptek hatályba.)

3.2 EMBERI ERŐFORRÁS

2010. január 1-én az NKTH nyitó létszáma 161 fő volt a 1162/2009 (IX.22.) Korm. határozat alapján. 2010 év folyamán kétszer is változott az NKTH engedélyezett létszáma. Először a 1216/2010. (X.19) Korm. határozat alapján 158 főre csökkent az Úrkutatói Iroda munkatársainak NFM-be történő átadásával, majd a KTI Alap kezelésével kapcsolatos feladatok átadásával a 1247/2010. (XI.18.) Korm. határozat alapján tovább csökkent a létszám 108 főre. Az 50 fő és a feladatok átadás-átvételére irányuló egyeztetések 2010. novemberében megkezdődtek a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal.

Az intézmény éléről az év folyamán két általános elnökhelyettes és egy elnök is távozott. Ennek megfelelően a Szervezeti és Működési Szabályzat is kétszer módosult. Az elnöki és elnökhelyettesi feladatokat a pályázati és regionális elnökhelyettes látta el egyszemélyben 2010 augusztusától év végéig. A Nemzetgazdasági Minisztérium kiírta az elnöki pályázatot, de a pozíció nem került betöltésre év végéig.

A 2010. év folyamán a belépők száma 13 fő, míg a kilépők száma 18 fő volt. Ez az előző éveknel kedvezőbb szám, pedig a Hivatal életét egész évben a folyamatos átszervezés jellemezte. A felsőfokú végzettségűek aránya évek óta hasonlóan alakul, jelenleg 92%. Az átszervezések miatt mindig megújuló feladatok egyre inkább a felsőfokú végzettségű, nyelvvizsgával rendelkező emberi erőforrást igénylik. Ennek következményeként egyre több fiatal és pályakezdő fiatal foglalkoztat a Hivatal, ezen munkatársak aránya 18%.

A Hivatalban a kormánytisztviselők összetétele életkor szerint nagyon vegyes, minden korosztály megtalálható a munkatársak között. A 40 év alattiak aránya 55%, de a nyugdíjhoz közelié is 18%. Ebből az arányból látható, hogy a Hivatal a régi szakembereket is megbecsüli és érvényesül a kormánytisztviselői életpálya modell is.

Az intézményben foglalkoztatott nők aránya 74%, ez 1%-kal több mint a tavalyi évben. A nők aránya a vezetők között 50%. Az NKTH-ban foglalkoztatottak között 14% a kismamák aránya. Az anyukák visszatérését a munka világába az intézmény a részmunkaidős, vagy távmunkás foglalkoztatással segíti elő.

A 2010. év a változások éve volt, így építkezésről és fejlesztésről a humánpolitika területén nem beszélhetünk.

3.3 A HIVATAL GAZDÁLKODÁSA

3.3.1 AZ NKTH 2010. ÉVI GAZDÁLKODÁSÁRA HATÓ JELENTŐS TÉNYEZŐK

Az NKTH gazdálkodására az alábbi – a tárgyév folyamán felmerült - tényezők voltak jelentős hatással, nagymértékben módosítva az elemi költségvetésben tervezett támogatási, bevételi, kiadási és létszám előirányzatokat:

- 2010. évi zárolás.
- Úrkutatással kapcsolatos feladatok átadása Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) részére.
- Fejezeti kezelésű előirányzatok átvétele – Nemzetközi tagdíjak (NKTH), Európai Innovációs és Technológiai Intézet, Nemzetközi jelentőségű kiemelt KFI programok támogatása.
- IT fejlesztések megvalósítása.
- Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból (Alap) egyes K+F feladatokra kapott támogatás.
- 2009. évi maradvány.

Az NKTH előirányzatainak alakulása

Előirányzatok	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	ezer Ft
			Teljesítés
Támogatási előirányzat	403 800	2 226 536	2 226 536
Bevételi előirányzat	2 299 000	3 163 857	3 159 291
Pénzmaradvány igénybevétele		704 098	474 722
Támogatás + bevétel összesen	2 702 800	6 094 491	5 860 549
Személyi juttatások	919 200	980 202	843 081
Munkaadót terhelő járulékok	236 000	267 322	216 954
Dologi és folyó kiadások	1 524 900	4 451 279	2 841 034
Felhalmozási kiadások	22 700	86 613	37 607
Pénzeszközátadás, maradványátadás		309 075	187 740
Kiadások összesen	2 702 800	6 094 491	4 126 416

3/1. táblázat: Az NKTH előirányzatainak alakulása

Támogatás alakulása

Az NKTH 2010. évi eredeti költségvetési támogatási előirányzata 403 800 ezer Ft, módosított támogatási előirányzata 2 226 536 ezer Ft volt. Az előirányzat módosítások az alábbi jogcímeken realizálódtak:

- zárolás: - 155 127 ezer Ft
- Feladat-átadás OKM részére: - 24 342 ezer Ft

- kereset kiegészítés: + 10 044 ezer Ft
- Fejezeti kezelésű előirányzatok átcsoportosítása: + 1 929 500 ezer Ft
- EU elnökséghez kapcsolódó költségtérítés 6/2010 (II.26.) NFGM utasítás + 4 765 ezer Ft
- Ösztöndíjas foglalkoztatás: + 241 ezer Ft
- Prémium évek program: + 2 088 ezer Ft
- Informatikai fejlesztésre: + 60 000 ezer Ft
- EU intézményeiben foglalkoztatott köztisztviselő és hivatalos állományú nemzeti szakértők: + 6 039 ezer Ft
- Úrkutatással kapcsolatos feladatok átadás NFM részére: - 10 472 ezer Ft

3.3.2 BEVÉTELEK

Bevétel	Összeg (ezer Ft)
Alapból alapkezelésre átvett pénzeszköz	2 219 000
Alapból K+F feladatokra kapott támogatás	774 683
EU-tól működési célra átadott pénzeszköz	843
Előző évi maradvány átvétele	159 451
Pénzmaradvány igénybevétele	474 722
Egyéb intézményi működési bevétel	5 314
Összesen	3 634 013

3/2. táblázat: A Hivatal bevételei

A KTI Alapból meghatározott feladatokra átvett pénzeszközök összege:

- Alapkezelési feladatokra átvett pénzeszköz: 2 219 000 e Ft
- Nemzetközi feladatokhoz kapcsolódó kiküldetések finanszírozására : + 90 000 e Ft
- NEKIFUT: + 29 983 e Ft
- APECS: + 550 000 e Ft
- Euro Nano Forum 2011: + 44 000 e Ft
- EUREKA elnökség: + 30 000 e Ft
- ICT Proposers Day: + 30 700 e Ft

A KTI Alapból alapkezelésre átvett pénzeszköz (támogatás értékű bevétel)

Az NKTH alapkezeléssel összefüggő feladatok ellátásának biztosítására 2010. évben - az elemi költségvetésben tervezettel azonos összegű - 2 219 000 ezer Ft támogatás értékű bevételt realizált.

Az alapkezelésre átvett pénzeszköz mértéke nem haladta meg a 2009. évi CXXX törvény Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről 19§ (3) bekezdésében meghatározott 2 219 000 ezer Ft összeget.

Európai Uniótól működési célra átvett pénzeszköz

Államháztartáson kívüli bevételként jelentkezett az Európai Uniótól kapott juttatás 843 ezer forintnyi ténylegesen felhasznált, előirányzatosított pénzeszköz.

Egyéb bevételek

2010. évben egyéb bevételek keletkezésének legfontosabb forrásai az alábbi tevékenységek voltak:

- tárgyi eszköz értékesítés
- kártérítés bevétele
- továbbszámlázott (közvetített) szolgáltatás

3.3.3 KIADÁSOK

Személyi juttatások és munkaadókat terhelő járulékok, létszám

Az NKTH engedélyezett létszámkerete 2010. január 1-jén 161 fő volt 2009. december 31-ére 158 főre csökkent az Úrkutatói Iroda 3 fős létszámkeretének NFM-be történő átadásával.

A személyi juttatások kifizetésére az NKTH 2010. évben 843 081 ezer forintot fordított, további 2010. évi előirányzatot terhelő kötelezettség 112 964 ezer Ft, mely a szerződéses kötelezettségen túl tartalmazza a napidíjakat és Alaptól meghatározott feladatokra átvett pénzeszközök egyéb kötelezettségeit, valamint az Alap részére visszafizetendő összeget.

A munkaadót terhelő járulékok teljesítésére az NKTH 2010. évben 216 954 ezer forintot fordított, további 2010. évi előirányzatot terhelő kötelezettség 30 038 ezer Ft, mely a szerződéses kötelezettségen túl, és Alaptól meghatározott feladatokra átvett pénzeszközök kötelezettségeit tartalmazza az Alap részére visszafizetendő összeget.

Dologi kiadások és egyéb folyó kiadások

A dologi és egyéb folyó kiadások összege 2 841 034 ezer Ft volt. A 2010 évi előirányzat maradvány terhére kifizetendő kötelezettség 1 560 873 ezer Ft. Amely alapvetően:

- Az Alap kezelésében közreműködő szervezeteknek fizetendő közreműködői díjainak áthúzódó fedezete.
- A bérelt irodahelyiségek bérleti és üzemeltetési díjaiból áthúzódó kötelezettség forrása.
- A fejezeti kezelésű előirányzathoz nemzeti tagdíjakra áthúzódó fizetési kötelezettség.

Felhalmozási kiadások

2010. évben az NKTH-nak 37 607 ezer Ft felhalmozási célú kiadása keletkezett, amelyből a tárgyévi beruházások keretében az Alap ügyviteli rendszeréhez kapcsolódó licencek vásárlása, irodatechnikai és informatikai eszközök beszerzése történt (35 597 e Ft). A fenti kiadásokon felül a 2011-re áthúzódó kifizetés összege 8 553 e Ft.

Befektetési célú részesedésként az NKTH a 2010 ezer Ft összegben törzsbetétet utalt át az ELI-HU Kft. részére 2010. 06. 03-án.

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács 397/2010. (V.12.) számú NVT határozata alapján – az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 100/L. §-ának (3) bekezdés a) pontját és 100/L. §-ának (5) bekezdését, valamint az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény 29. §-ának (5) be-

kezdését figyelembe véve – meghatalmazta a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatalt, hogy a Magyar Állam nevében az ELI-HU Fejlesztés-szervező Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaságba (továbbiakban: ELI-HU Nonprofit Kft.) 2 010 ezer Ft összegű törzsbe-tét befizetésével belépjen, tőkeemeléssel a társaságban többségi állami részesedést szerezzen, a részesedés vagyongazdálkodási jogát – külön megkötött feltételek szerint – gyakorolja. Az NKTH felügyeletét ellátó Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló 254/2007. (X.4.) Korm. rendelet 8. §-ának (3) bekezdése alapján egyet-értett az NKTH vagyongazdálkodási jogának megszerzésével az ELI-HU Nonprofit Kft.-ben.

3.3.4 ELŐIRÁNYZAT-MARADVÁNY

A 2009. évi előirányzat-maradványfőbb felhasználási jogcímei

Az intézmény 2009. évi 704 098 ezer Ft maradványából 474 722 ezer forint pénzforgalom nélkü-li bevétel került felhasználásra, a következő évre áthúzódó kötelezettség vállalások összege 161 341 ezer Ft, a korábbi kötelezettségvállalás alól felszabadult, év végén kötelezettségvállalással nem terhelt maradványként kimutatott összeg: 68 035 ezer Ft.

Az NKTH 2009. évi 29 425 ezer Ft kötelezettségvállalással nem terhelt maradványából 20 136 ezer Ft került felhasználásra a fejezet jóváhagyása alapján.

A 2010. évi előirányzat-maradványok alakulása

A 2010. évi előirányzat-maradvány alakulása: kötelezettséggel terhelt maradvány 1 890 000 eFt, kötelezettséggel nem terhelt, a központi költségvetés részére befizetendő maradvány 73 000 eFt, mindösszesen 1 963 000 eFt. Kötelezettségvállalással nem terhelt maradványként kizárólag a központi költségvetést megillető szabad maradvány került kimutatásra. Az Alapból átvett pénz-eszközökből keletkezett, az Alapba visszafizetendő maradvány kötelezettséggel terhelt marad-ványként került kimutatásra.

A maradvány keletkezésének okai: a beszerzések, szerződéskötések korlátozása a 1132/2010. (VI. 18.) Korm. határozatban - a 2010. évi költségvetéssel összefüggő feladatokról - foglaltak szerint, a december havi utalások korlátozása illetve a szerződéskötések, megrendelések elhúzó-dása.

3.4 STRATÉGIAI TERVEZÉS

3.4.1 AZ NKTH RÉSZVÉTELE A K+F+I STRATÉGIA-ALKOTÁSI TEVÉKENYSÉGBEN

A Hivatal stratégiai tervezési tevékenységét a 2010. évi parlamenti választások jelentősen befolyá-solták.

A) Kormányváltás előtt

A szakterület kormányzati képviselőjét, és ennek keretében az NKTH felügyeletét 2010. I. félév-ében a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter látta el. A NFGM K+F ügyeiért, és az NKTH szakmai felügyeletéért az NFGM kabinetfőnöke volt felelős, aki az NKTH elnök irányítása alatt lévő NKTH Stratégiai Főosztályt stratégiai ügyekben közvetlenül is elláthatta/ellátta feladatokkal. Az NKTH többi szakmai főosztálya is közreműködött a stratégiai feladatok megoldásában.

2010 első négy hónapjában az NKTH a következő kiemelt stratégiai feladatok tervezésében és megoldásában működött közre:

a) A Kutatási és Tudománypolitikai Tanács (KTT) titkársági feladatainak ellátása

Az 1162/2009 (IX: 22.) Korm. határozat alapján létrehozott Kutatási és Tudománypolitikai Tanács (a továbbiakban: KTT) a Kormány javaslattevő, véleményező, tanácsadó és döntéselőkészítő testületként működött. A KTT 2010. február 17-én tartotta alakuló ülését a miniszterelnök vezetésével. A KTT alelnöki tisztét az NKTH elnöke, a KTT Titkársági feladatokat pedig az NKTH (annak Stratégiai Főosztálya) látta el. A Titkárság készítette elő a Tanács ügyrendjét és ülését (kiküldte az egyes ülések meghívóit, napirendjeit és dokumentumait, koordinálta az ülések napirendi pontjaihoz kapcsolódó dokumentumok elkészítését, az ülésekről emlékeztetőt készített, amelyeket megküldött az érintetteknek stb). A Tanács munkájával kapcsolatos dokumentumok gyors és egyszerű elérhetősége, valamint a takarékoság érdekében az NKTH létrehozott egy védett honlapot, amelyet a Tanács tagjai és az általuk kijelölt kapcsolattartók személyes jelszóval érthettek el.

b) Közreműködés az ún. deregulációs kormányrendelet kidolgozásában

Az NKTH közreműködött a közfinanszírozású kutatás-fejlesztési és innovációs programok támogatási szabályairól szóló 146/2010 (IV.29.) Korm. rendelet kidolgozásában és a Kormány általi elfogadásában. Az ún. deregulációs kormányrendelet alapvető célja, hogy a mai gyakorlatot meghatározó jogszabályok számát csökkentve, egy rendeletben, pontosabb és egyértelmű – a legjobb uniós gyakorlathoz közel álló – szabályokkal határozza meg a hazai közfinanszírozású programok pályázati támogatásának kereteit. A kormányrendelet célja volt, hogy érdemi változást hozzon a pályáztatási gyakorlat, a pályázati források felhasználása területén. Célja volt továbbá, hogy a pályázatkezelés átláthatóbb, hatékonyabb és egyszerűbb legyen, a közpénzekkel való gazdálkodás fokozottabb gondossága mellett. A jobb koordináció javítsa a nemzeti innovációs rendszer hatásfokát, a támogatások összehangoltságát. A jogszabály 2010. II. félévében lépett hatályba.

c) Tájékoztató jelentés előkészítése a Kormány számára a TTI stratégia intézkedési tervének teljesüléséről.

Az NKTH tájékoztató jelentést készített elő a Kormány számára a középtávú (2007-2013) Tudomány-, Technológiai és Innováció-politikai (TTI) stratégia intézkedési tervének 2007-2008-ban teljesült feladatairól, illetve a 2009-2010 intézkedési terv feladatainak állásáról. A kormánybeszámoló 2010. márciusában került a Kormány elé, a beszámoló jelentést a Kormány tudomásul vette.

Az előterjesztés megalapozásához az NKTH a KPMG Tanácsadó Kft-t bízta meg a TTI intézkedési terv 2007-2008-ban teljesült 32 db intézkedés áttekintésével, értékelésével. Az egyeztetések lefolytatásában az NKTH munkatársai is aktívan részt vettek.

A TTI intézkedési terv teljesülésével kapcsolatos monitorozási feladatokat az NKTH koordinálta.

d) A Kutatás-fejlesztési és Innovációs Támogatások Forrástérképe 2009-2010. c. anyag aktualizálása

2009. márciusában elkészült a Kutatás-fejlesztési és Innovációs Támogatások Forrástérképe, amely a 2009-2010. évekre ad tájékoztatást az összes jelentős hazai, európai uniós és kétoldalú nemzetközi K+F+I támogatási lehetőségekről. A forrástérkép aktualizálására 2010. I.

negyedévében került sor. A K+F+I forrástérkép célja, hogy segítse a programok tervezőit, a pályázókat, az elemzőket és a megalapozott kommunikációt.

e) A Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Felmérés és Útiterv (NEKIFUT) projekt

A 1066/2007. (VIII. 29.) Korm. határozat feladatul jelölte meg a hazai kutatási infrastruktúráink felmérését, a Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Regiszter létrehozását és nyilvánossá tételét a világhálón magyar és angol nyelven; valamint javaslatot a kutatási infrastruktúrák országos szinten összehangolt kezelésére és ajánlások megfogalmazását a nemzeti kutatási infrastruktúra stratégia megalkotásához. A feladat kiterjed a hazai és a magyar szempontból releváns külföldi kutatási infrastruktúrákra is.

2010-ben begyűjtöttük az adatokat, széles szakértői kör minősítette a felmérésben résztvevő kutatási infrastruktúrákat, és a stratégiai minősítést kapott kutatási infrastruktúrákkal elkészült a Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Regiszter kezdeti tartalma. A stratégiaalkotás a foresight eszközeivel, széleskörű szakértői munkára támaszkodva jó ütemben haladt előre, viszont a finanszírozás leállása miatt a munkát nem tudtuk 2010-ben befejezni, a feladat végrehajtása a KuTIT által jóváhagyott, de fel nem használt forrás felszabadítása után kb. 8 hónap alatt tud megvalósulni.

B) Kormányváltás után

2010. májusától a felálló új kormányzati struktúrában a stratégiai tervezés (ágazati, nemzetközi, horizontális stratégiák és akciótervek kimunkálása), a stratégiák megvalósítása és más szakpolitikákkal való összehangolása a Nemzetgazdasági Minisztérium, míg a hazai és EU-s állami K+F+I források kezelése, allokálása a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium hatáskörébe került. Az NKTH Stratégiai Főosztálya a Hivatal felső vezetésének egyetértésével több feladatban közvetlenül együttműködött az NGM Innovációs és K+F Főosztályával a Kormányzati K+F+I szakmapolitikai operatív feladatok megoldásában.

A kormányváltás után az NKTH a következő kiemelt stratégiai feladatok tervezésében és megoldásában működött közre:

a) Közreműködés az Új Széchenyi Terv Tudomány - Innováció - Növekedés Programjának kimunkálásában és véglegesítésében

A 2010. májusában hivatalba lépő új Kormány a gazdasági élet szereplőivel folytatott széles körű konzultációk alapján bocsátotta nyilvános vitára az Új Széchenyi Tervet 2010. augusztusában. A vitairat szerint a magyar gazdaság hét területen néz szembe a legkomolyabb problémákkal, vagy épp az ország adottságai ezeken a területeken jelentik a legnagyobb potenciált: *Gyógyító Magyarország – Egészségipar; Megújuló Magyarország – Zöld gazdaságfejlesztés; Otthonteremtés – Lakásprogram; Vállalkozásfejlesztés – Üzleti környezet fejlesztés; Tudomány – Innováció – Növekedés; Foglalkoztatás; Közlekedés – Transzitzgazdaság.*

Az NKTH a konzultáció során beérkezett észrevételek feldolgozásában és a programba való beépítésében működött közre. Az ÚSZT Tudomány, Innováció programja véglegesítésében is közreműködött az NKTH.

b) Részvétel az Európa2020 stratégia megvalósításával kapcsolatos magyar Nemzeti Reformprogram elkészítésében

Az EU 2010. I. félévében fogadta el az EU2020 Stratégiát. Annak érdekében, hogy valamennyi tagállam saját helyzetéhez adaptálja az Európa 2020 stratégiát, a Bizottság azt javasolta, hogy az uniós célkitűzéseket bontsák le nemzeti célkitűzésekre. Magyarország vállalta,

hogy az évtized végére a K+f ráfordításokat a GDP 1,8 %-ára növeli és ennek érdekében átalakítja a KFI kormányzati irányítás intézményrendszerét, a KFI támogatási rendszert, és egy új, a TTI stratégiát felváltó, az ÚSZT-vel és az EU2020-al összhangban lévő stratégiát dolgoz ki.

Az NKTH közreműködött a K+F+I vállalatokkal kapcsolatos részanyag elkészítésében, modellszámítást végzett a magyar vállalat megalapozására. Az NKTH nemzetközi „best practice” és „benchmark” minták áttekintése alapján átfogó elemzést készített a kormányzati KFI irányítási struktúra megújításához.

3.5 A KTIA ALAP MENEDZSELÉSE

3.5.1 AZ ALAP 2004-2009 KÖZÖTTI FELHASZNÁLÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Az Alap átfogó értékelésre vonatkozó igény az NKTH szándékán túl megfogalmazódott az Országgyűlés Kutatási és Innovációs Eseti Bizottsága, a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, valamint a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács (KuTIT) részéről egyaránt.

Az értékelési feladat elvégzésére a Hivatal nettó 24 millió forint becsült értékű közbeszerzési felhívást jelentetett meg 2009. november 30-án. Az átláthatóság érdekében a KÉ-26486 közbeszerzési eljárás dokumentumai letölthetők a Hivatal honlapjáról a következő címen: [<http://www.nih.gov.hu/hivatal/kozbeszerzes/kozbeszerzesi-eljaras>]. A közbeszerzés eredményeként a nyertes **Ernst&Young–GKI konzorciummal** (továbbiakban: Konzorcium) 2010. január 11-én kötött a Hivatal szerződést a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 2004.01.01. – 2009.12.31. közötti működésének átfogó értékelésére. (További pályázók: IFUA-INNOV Hungaricum konzorcium, KPMG voltak.) Az NKTH minden szükséges feltételt, kért információt igyekezett maximálisan biztosítani az értékelő konzorcium számára.

Az átfogó értékelésének az alábbi céljai voltak:

- a közpénzek közcélú gazdasági-társadalmi hasznosítása eredményességének a mérése,
- a közpénzeknek az Alap céljaira történő felhasználása megfelelőségének vizsgálata,
- az értékelés eredményeinek visszacsatolása az Alap stratégia alkotói, a pályázati programok kiírói és kezelői, valamint résztvevői számára,
- a különböző programok adatai, legfontosabb jellemzői összevethetőségének biztosítása, a párhuzamosságok kiszűrése és a programok összehangolhatóságának megteremtése érdekében,
- a támogatási rendszer átláthatóságának, jogszerűségének biztosítása.

A Konzorcium által készített munkaváltozat az értékelési projekt legfontosabb érintettjeivel az NKTH által szervezett szakmai workshop keretében került megvitatásra. A vitában elhangzottak figyelembe vételével készítette el végső formában a Konzorcium az értékelést, amelyet a Hivatal elfogadott. „**A Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 2004.01.01. – 2009.12.31. közötti működésének átfogó értékelése**” című zárójelentés, annak mellékletei, valamint az angol nyelvű vezetői összefoglaló az NKTH honlapján megtalálható, feltüntetve, hogy: „Az értékelő tanulmányban megfogalmazott megállapítások, következtetések, vélemények és javaslatok az értékelő Konzorcium nézeteit foglalják magukban, és nem feltétlenül tükrözik az NKTH álláspontját.”

Az értékelés eredményei három fő csoportba lettek összefoglalva:

- Nem egyértelmű az innováció kormányzati szintű támogatása
- Az Alapnak a gazdaságra gyakorolt hatása kimutatható és jelentős
- Az Alap működése és működtetése jelentősen továbbfejlesztendő

Az értékelés eredményeként az értékelő konzorcium az alábbi kiemelt javaslatokat fogalmazta meg:

- Szükséges az innovációt meghatározó stratégiai dokumentumok (innovációs törvény, Alap törvény, kormányzati TTI stratégia, NKTH stratégia) aktualizálása, pontosítása (köztük pl. az innováció fogalmára alkalmazott meghatározás korszerűsítése és egységesítése), a stratégiai célok hierarchiájának meghatározása, a stratégia-megvalósítás eszközrendszerének a kidolgozása, valamint a KTI Alap szerepének meghatározása.
- Szükséges a kormányzati KFI támogatási konstrukciók hosszú távra szóló tervezése és a különböző finanszírozási források (a KTIA mellett elsősorban a Strukturális Alapok operatív programjai, valamint az OTKA) egyértelmű összehangolása és koordinációja. Ezzel összefüggésben át kell gondolni, hogyan csökkenthető az egyéb, nem feltétlenül innovációs célú, ám fontos közfinanszírozású K+F feladatok Alapból történő finanszírozása; a felsőoktatási intézmények, illetve a Magyar Tudományos Akadémia részéről az e finanszírozás biztosítására vonatkozóan erős nyomás tapasztalható, hiszen a Kormány az Alap képződésével párhuzamosan jelentősen szűkítette az egyéb közfinanszírozású K+F forrásokat.
- A stratégiai döntéshozatal megerősítéséhez fontos feltétel az érdemi, tényekre alapozott döntés-előkészítés biztosítása. Szükséges az Alap felhasználását szakszerűbbé tenni, valamint a jogszabályoknak való maradéktalanul megfelelő működést biztosítani.
- Indokolt kormányzati stratégiai szinten a KTI Alap szerepének megerősítése, ehhez igazodóan helyes lenne a jövőben mielőbb biztosítani az Alap alapszerű, a rövidtávú költségvetési megfontolásoktól független működését.
- Szükséges a döntés-előkészítési folyamatok transzparenciájának további növelése, a szakmai-etikai jellegű összeférhetetlenségi szabályok – jogszabályi előírásokon túlmutató – további kidolgozása, a bírálók szerepének és kiválasztásának pontosabb meghatározása és mindezek dokumentálása és következetes alkalmazása.
- Az NKTH, és az Alap regionális innovációs politikája, stratégiája az értékelési eredmények alapján jelentős felülvizsgálatra szorul. A létrehozott intézményi konstrukciók, valamint a felhasznált jelentős források ellenére érdemben nem mutatható ki az egyes régiókban az innovációs és K+F tevékenység bővülése. Javasoljuk, hogy az NKTH nemzetközi szakértők bevonásával kezdeményezze a regionális innovációra irányuló tevékenységei és támogatási programjai átfogó értékelését és ennek eredményeire építve fogalmazza meg új regionális stratégiáját és forrás-felhasználási programját.
- Az Alap hatásainak és eredményeinek méréséhez szükséges a megfelelő és megbízható informatikai háttér kiépítése, továbbfejlesztése. Az informatikai rendszernek a szakpolitika és a pályázatmenedzsment számára, valamint a programok és projektek szakmai és pénzügyi nyomon-követéséhez is biztosítani kell a naprakész adatokat.
- Rendszerbe kell állítani az összes pályázati forma és finanszírozási program ex-post értékelését, valamint az eredmények nyilvánosságra hozatalát. Indokolt legalább a nagyobb programok, illetve a jelentősebb támogatást elnyerő projektjavaslatok esetében rendszerszerűen előírni a szakmai megalapozottság, a döntés-előkészítési folyamat és a megvalósítás során elért eredményesség utólagos ellenőrzését, értékelését. Megfontolásra javasoljuk, hogy ezt az egyenkénti értékelést a már lezárult (illetve értelemszerűen a még folyamatban levő) pályaművekre vonatkozóan is végezzék el.

- A pályázati programok, konstrukciók és pályázatok eredményeinek nyomon követéséhez szükséges a folyamatos és érdemi szakmai monitoring rendszer kiépítése és működtetése, ami alapján folyamatos visszacsatolás érkezik és lehetőség nyílik a beavatkozásra program, konstrukció és projekt szinten egyaránt.
- Szükséges az Alap és a Hivatal pénzügyi kimutatásainak időben történő elkészítése, mégpedig oly módon, hogy megfelelően támogassa a vezetői döntések időben történő meghozatalát, illetve azokból megítélhető legyen a törvényben meghatározott működési korlátok betartása.

Az értékelő dokumentum összefoglalásként megállapítja, hogy a KTI Alap működése kedvező és mérhető nemzetgazdasági szintű hatásokat eredményezett annak ellenére, hogy az intézményi környezetben, a tervezésben és a végrehajtásban – egyes esetekben jelentős és a mai napig fennálló – hiányosságok tapasztalhatók. E kedvező hatások erősödése várható, amennyiben a KFI irányítási rendszerben és az Alap működésében azonosított hiányosságok a megfogalmazott javaslatok mentén javításra kerülnek.

A részletes dokumentumok a következő címen található meg a Hivatal honlapján:

[<http://www.nkth.gov.hu/innovaciopolitika/publikaciok-tanulmanyok/elkeszult-kutatasi>]

Az értékelő dokumentum 2010 második félévének elejére készült el. Ez a tény alapjaiban meghatározta az értékelés eredményeinek és javaslatainak felhasználását. A hatályos döntési moratórium, az Alapra előírt egyenlegjavulási kötelezettség következtében életbe léptetett fizetési, döntéshozatali és tájékoztatási korlátozások alapján kialakult helyzetben a Hivatal nem folytathatta szokásos program- és projektmenedzselési tevékenységét. Az eredmények hasznosítása így két formában történhetett:

- Egyrészt a KTI Alapra vonatkozó és annak kezelését érintő speciális helyzet kezelése érdekében 2010 második felében Intézkedési Terv került kidolgozásra, és a szakmai munka ennek mentén haladt tovább - gyakorlatilag válságmenedzselés folyt a Hivatalban. A Hivatal ilyen jellegű munkája során csupán az értékelési ajánlások koncepcionális üzeneteire lehetett és volt tekintettel.
- Másrészt a KTI Alap és a Hivatal új működési rendjének és átalakításának munkái során az értékelés javaslatai felhasználásra és hasznosításra kerültek, mind az elvégzett külső és belső értékelések, mind pedig a jövőbeli működés és stratégia kialakítása során.

3.5.2 AZ ALAP FELHASZNÁLÁSI STRATÉGIÁJA, PROGRAMPORTFÓLIOJA

Az Alap stratégiai akcióterve

A Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács (KuTIT) 2008. decemberében fogadta el a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap (KTI Alap) 2009-2010 évekre vonatkozó **Akciótervét**, amely a sikeres K+F+I programok megőrzésével és továbbfejlesztésével arra törekedett, hogy növelje a K+F projektek eredményességét és üzleti hasznosítását, továbbá segítse a gazdasági válságból való kibontakozást. A 2009-2010 évekre megfogalmazott „**Ötlettől a piacig**” Akcióterv legfontosabb szakmai célkitűzései az alábbiak voltak:

- A K+F eredmények üzleti hasznosításának, a technológia-transzfernek a fokozása
- A magyar gazdaság és társadalom stratégiai igényeinek megfelelő, nemzetstratégiai célokhoz kapcsolódó K+F programok kialakítása
- Az innovatív vállalkozások számának emelése, a vállalatok kutatási-fejlesztési tevékenységének bővítése
- A vállalkozások K+F ráfordításainak és a vállalati innováció támogatásának növelése
- A nemzetközi K+F együttműködések szélesítése, valamint az EU K+F programjaiban való magyar részvétel fokozása
- A tudásbázis erősítése, a tehetséggondozás és a tudományos utánpótlás támogatása
- Nemzetközileg elismert kutató-fejlesztő és innovációs központok létrehozása a húzóágazatok és a kulcstechnológiák területén
- A szellemi és anyagi erőforrások koncentrálása, fókuszálása
- A regionális innováció erősítése

A 2010. évi Felhasználási Terv a 2009-2010. évekre megfogalmazott „**Ötlettől a piacig**” Akciótervre épült. Az Alapra 2009-re előírt **20 000 millió Ft egyenlegjavulási kötelezettség** következtében a programokra korábban elfogadott pályázati keretösszegeket, kevés kivételtől eltekintve csökkenteni kellett, és a támogatások kifizetésének jelentős részét 2010-re kellett átütemezni. Így a 2010. évi programportfólióban helyet kaptak azok a programok is, amelyek meghirdetésére a KTI Alapra 2009-ben előírt egyenlegjavulási kötelezettség következményeként 2009-ben nem kerülhetett sor.

A 2010. évi **programportfólió** a 2009. évi struktúrát követte az alábbi stratégiailag meghatározó programcsoportok és célok szerint:

a) Tudás Magyarország alprogram

Alprogram célja: A hazai K+F tudásbázisok erősítése, a magyar kutatás nemzetközi versenyképességének növelése, továbbá a K+F tevékenység infrastrukturális feltételeinek a javítása. Az alprogram keretében terveztük a korábban létesített, legsikeresebb tudásközpontok (Regionális Egyetemi Tudásközpontok) továbbfejlesztését, az NKTH és az Országos Tudományos Kutatási Alprogramok (OTKA) között 2007-ben létrejött együttműködés keretében elindult célzott alapkutatások támogatását, a kutatói mobilitás valamint a nemzetközi és hazai tudományos információkat tartalmazó adatbázisokhoz (EISZ) való hozzáférés támogatását, továbbá a technológiai innováció és a kutatás-fejlesztés társadalmi feltételeinek javítására irányuló Mecenatúra pályázatot.

b) Technológia Magyarország alprogram

Alprogram célja: Tudományos és technológiai áttörést ígérő, innovatív termékek lehetőségét magában hordozó, alkalmazás-orientált K+F projektek támogatása, vállalkozások intenzív részvételével. Ezen alprogram keretében terveztük továbbá a nemzetstratégiai szempontból fontos kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenységek támogatását, a szellemi alkotások jogi védelmének és a technológia-transzfernek az ösztönzését, valamint a 2006-ban és 2007-ben elindult és eredményesen működő technológia platformok által kidolgozott Stratégiai Kutatási Tervek megvalósításának támogatását a nemzetgazdaság fejlődése szempontjából meghatározó szakterületeken és ágazatokban.

c) Vállalkozó Magyarország alprogram

Alprogram célja: A K+F eredmények gazdasági hasznosításának elősegítése tudás- és technológia intenzív vállalkozások létesítésével, fiatal innovatív vállalkozások fejlesztése és a kis- és középvállalatok (KKV) versenyképességének erősítése, innovatív termékek létrehozásának támogatása, további piaci szereplők (kockázati tőke) bevonása a K+F eredmények üzleti hasznosításába és a technológiai inkubációba, valamint a regionális innováció támogatása.

d) Együttműködő Magyarország alprogram

Alprogram célja: A magyar kutatók és kutatóhelyek nemzetközi tudományos kooperációjának, a nemzetközi tapasztalatcserének, valamint a közös kutatócsoportokban és projektekben végzett K+F együttműködéseknek a támogatása, az EU K+F közös programokban és technológiai kezdeményezésekben való részvétel ösztönzése, a K+F nemzeti programok EU szintű harmonizációjában valamint az EUREKA programban való együttműködés támogatása. Az alprogram kiemelt célja volt az EU K+F programjaiban és projektjeiben való magyar részvétel erősítése.

A 2010. évi programportfólió általános elemzése

A döntési moratóriumról szóló 1003/2010. (I. 19.) Korm. határozat 2010. április 1-jétől elrendelte a döntéshozatal felfüggesztését. Ennek értelmében a KTI Alap terhére ezt követően nem született döntés, így a 2010. évi kifizetések túlnyomó többségét a 2009-ben és korábban meghozott döntésekből származó kötelezettségek képezték.

A helyzetet tovább nehezítette, hogy a 1132/2010. (VI. 18.) Korm. határozat a 2010. évi költségvetési törvényben jóváhagyott kiadási előirányzathoz képest az Alapra **16 000 millió Ft egyenlegjavulási kötelezettséget** írt elő, ezzel egyidőben ez az összeg zárolásra került. Emiatt a korábban felfüggesztett pályázatok továbbra is zárva maradtak és a **KTI Alap 2010. évi Felhasználási Tervében** tervezett és a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács által jóváhagyott új pályázatok nem kerültek meghirdetése. Így meghíúsultak a már két éve tervezett K+F+I programok.

Az előírt zárolás azonban nem csak a tervezett programok meghirdetését, hanem a már korábban megkötött támogatási szerződéseket és megkezdett K+F projekteket is érintette. A Hivatalnak a meglévő kötelezettségekből eredő kifizetések csökkentésére hozott intézkedések között szerepelt a támogatások kifizetésének elhalasztása, az előlegek 2011-re történő átütemezése, de mérlegelés tárgyát képezte a már odaítélt támogatások összegének csökkentése és a támogatási szerződések esetleges felmondása is.

A fenti körülmények következtében 2010-ben a KTI Alap terhére pályázati úton és egyedi döntésekből tervezett 52,6 milliárd Ft kifizetésből mindösszesen 23,8 milliárd Ft valósult meg. Ezen tények miatt az adatok értelmezése és a korábbi évek adatsoraival történő összevetése statisztikailag torz képet mutat, mivel nem az eredeti szakmai, stratégiai célok megvalósítását tükrözik. 2010-ben az alábbi támogatási konstrukciók meghirdetését és folytatását tervezte a Hivatal, illetve ezen pályázatok keretében történtek kifizetések:

KTI Alap programportfóliójának 2010. évi pályázati konstrukciói

1. Tudás Magyarország alprogram

- 1.1 Nemzeti Tudásközpont Program
- 1.2 Célzott alap kutatásokat támogató pályázat (OTKA-A)
- 1.3 Kutatói karrier támogatása (Karrier)

- 1.3.1 Mobilitás pályázat (HUMAN-MB08)
- 1.4 Kutatási infrastruktúra fejlesztése
 - 1.4.1 Nemzeti Kutatási Infrastruktúra fejlesztése (NKI)
 - 1.4.2 Elektronikus információszolgáltatás (EISZ)
- 1.5 Mecenatúra
- 2. Technológia Magyarország alprogram**
 - 2.1 Nemzeti Technológia Program (TECH)
 - 2.1.1 Stratégiai kutatások támogatása
 - 2.1.2 Integrált K+F projektek támogatása
 - 2.2 Szellemi tulajdon jogi védelmének támogatása (IPR)
 - 2.3 Nemzeti Technológia Platform folytatása (II)
- 3. Vállalkozó Magyarország alprogram**
 - 3.1 K+F eredmények és innovatív ötletek megvalósítása (5LET)
 - 3.2 Technológiai Inkubátor Program
 - 3.3 Regionális innováció támogatása
 - 3.3.1 Regionális programok (Reg)
 - 3.3.2 Innocsekk Plusz
 - 3.4 Magasan képzett munkaerő alkalmazásának támogatása
- 4. Együttműködő Magyarország alprogram**
 - 4.1 EU K+F programok
 - 4.1.1 Az EU 7. KTF Keretprogramjában való magyar részvétel támogatása
 - a) BONUS program
 - b) Konzorciumépítő pályázat
 - c) EU K+F Kapcsolati Iroda brüsszeli kialakítása és működtetése
 - 4.1.2 EU K+F közös programokban és technológiai kezdeményezésekben való részvétel ösztönzése
 - a) Ambient Assisted Living (AAL)
 - b) EUROSTARS program
 - c) ARTEMIS és ENIAC
 - 4.1.3 ERA-NET és ERA-NET Plusz programokban való részvétel erősítése
 - a) ERA-NET és ERA-NET Plusz program
 - b) ERA-NET-CORNET
 - 4.1.4 EUREKA programban való részvétel támogatása
 - 4.1.5 ERC
 - 4.1.6 EITI KIC
 - 4.1.7 ELI (hELIos)
 - 4.2 Kétoldalú nemzetközi együttműködések
 - 4.2.1 Nemzetközi nagyprojektek (NAP)
 - 4.2.2 Kétoldalú TÉT együttműködések
 - 4.2.3 Kétoldalú K+F projektek támogatása
 - 4.3 Űrkutatói pályázat

A KTI Alapot ért zárolás következtében a következő kidolgozott, új pályázati konstrukciókat nem tudta meghirdetni a Hivatal:

- Nemzeti Tudásközpont Program
- Integrált K+F projektek támogatása
- Nemzeti Technológia Platform folytatása (II)

- Technológiai Inkubátor Program
- EITI KIC
- ELI (hELIos) (pályázat meghirdetésre került, de a pályaművekről döntés nem született)

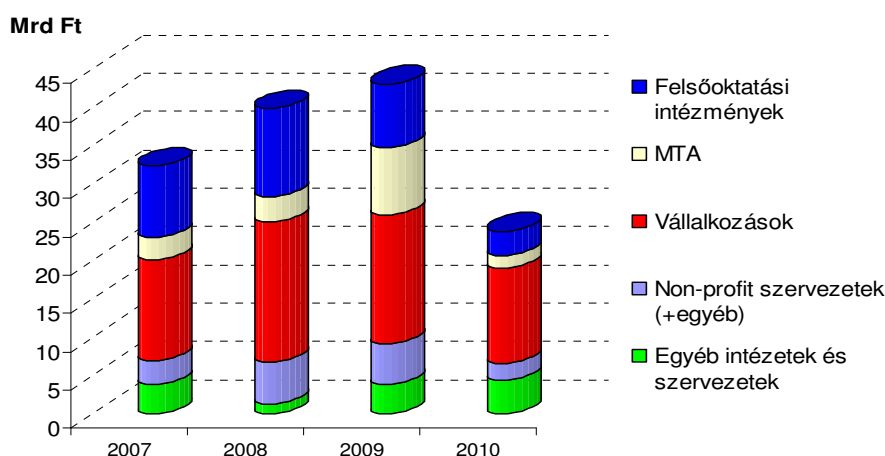
Támogatás szektorok szerint

A Hivatal 2010-ben is törekedett arra, hogy a korábbi évek kedvező tendenciáját követve tovább emelkedjen a vállalkozások részesedése a KTI Alap támogatásaiból. A KTI Alapot ért év közbeni 16 Mrd Ft zárolásával sem a tervek, sem a kifizetések nem a korábbi szándék szerint alakultak. Annak ellenére, hogy az Alapból történt összes kifizetés nem érte el a tervezett kifizetés felét, ezen belül a vállalkozások részesedése kedvezően alakult. Míg 2009-ben a vállalkozások 39%-ban részesültek az Alap forrásaiból, addig ez az arány 2010-ben elérte az 52%-ot.

A KTI Alap pályázatainak kedvezményezettjei között sok a kis- és közepes vállalkozás, amelyek esetében a megítélt támogatás átutemezése vagy elmaradása akár a projekt megghiúsulását is eredményezhette volna, illetve a vállalkozások is jelentős anyagi veszteségeket szenvedhettek volna. Ezért a kifizetések teljesítése során a Hivatal az NGM iránymutatása alapján igyekezett prioritásként kezelni a kkv-kat. A 3/3. táblázat és a 3/1 ábra a KTI Alap terhére történt kifizetéseket mutatja be különböző intézménytípusokra a 2007-2010-es években.

Szervezet típusa		2007 (eFt)	2008 (eFt)	2009 (eFt)	2010 (eFt)	2010 meg- oszlás
Non-profit szervezetek (+egyéb)		3 199 541	5 451 101	5 404 423	2 242 533	9,43%
Vállalkozások		13 226 734	18 285 126	16 840 757	12 390 355	52,12%
Költségvetési intézmények összesen		15 872 106	16 062 066	20 790 673	9 141 268	38,45%
ebből:	MTA	2 771 851	3 256 511	8 696 553	1 567 081	6,59%
	Felsőoktatási int.	9 334 898	11 451 650	8 315 972	3 171 781	13,34%
	Egyéb intézetek és szervezetek	3 765 357	1 353 905	3 778 148	4 402 406	18,52%
Összesen		32 298 381	39 798 293	43 035 853	23 774 156	100,00%

3/3. táblázat: A KTI Alap kifizetéseinek megoszlása a különböző intézménytípusok között

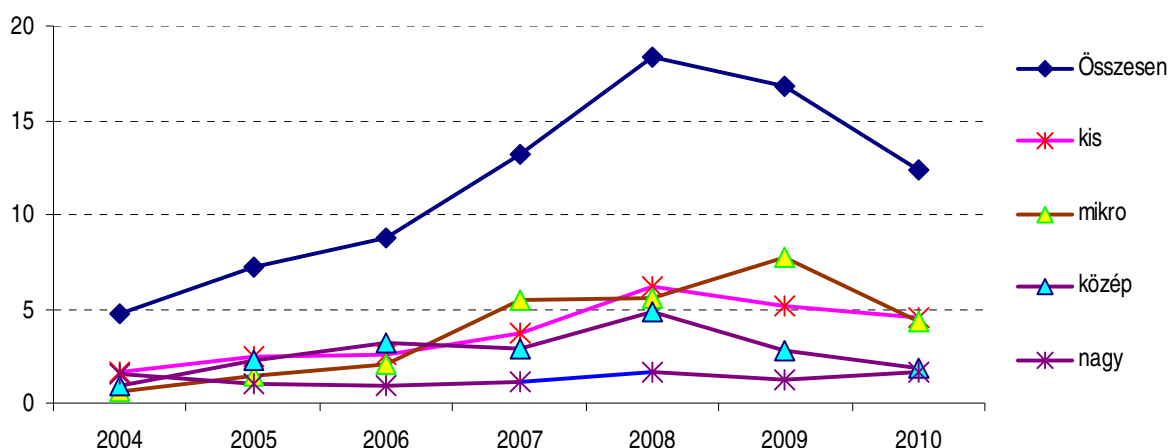

3/1 ábra: A KTI Alap terhére történt kifizetések megoszlása a különböző intézménytípusok között

Vállalkozás méret (mrd Ft)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
mikro	0,6	1,4	2,1	5,5	5,6	7,7	4,4
kis	1,7	2,5	2,6	3,7	6,2	5,2	4,5
közép	0,9	2,3	3,2	2,9	4,8	2,8	1,8
nagy	1,5	1,0	0,9	1,1	1,7	1,2	1,7
Összesen	4,7	7,2	8,8	13,2	18,3	16,8	12,4

3/4. táblázat: A Kutatási és Technológiai Innovációs Alap kifizetéseinek alakulása a vállalkozások mérete szerint 2004-2010 között (Mrd Ft)

A KTI Alapból támogatott kifizetések alakulása a vállalkozások mérete szerint 2004-2010 között (Mrd Ft)

3/2. ábra Az Alapból a mikro-, kis-, közepes - és nagyvállalati szektornak kifizetett támogatások 2004-2010. között

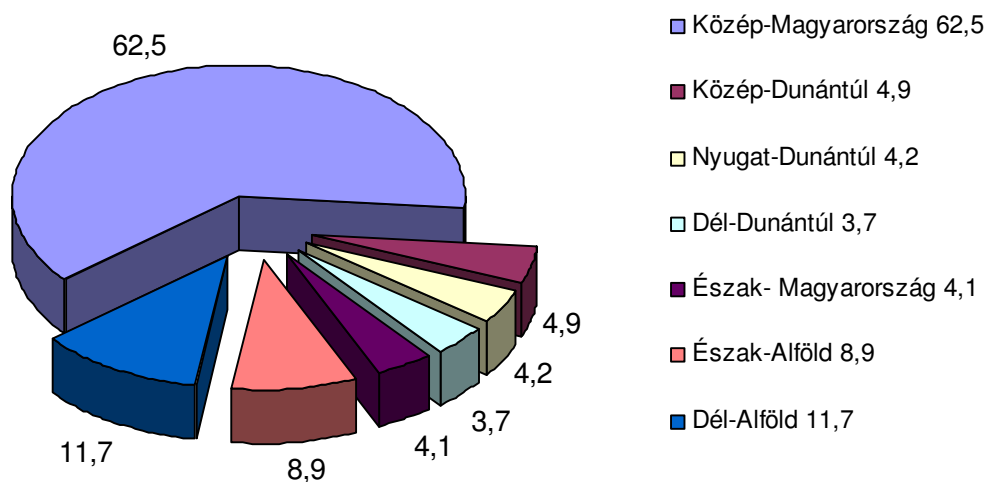
A vállalkozások részére nyújtott támogatások méret szerinti megoszlását a 3/4. táblázat és a 3/2. ábra mutatja be. A vállalkozásokon belül a mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása 2010-ben összesen 10,7 Mrd Ft (86 %) volt szemben a 2009-ben kifizetett 15,7 Mrd Ft-tal, ami mintegy 1/3-os csökkenést jelent. Figyelembe véve azonban, hogy az Alap 2010. évi teljes kifizetése kevesebb, mint felére csökkent 2009-ről, megállapítható, hogy a mikro-, kis- és középvállalkozások %-os részesedése viszont az Alapból jelentősen megnövekedett.

A támogatások területi eloszlása

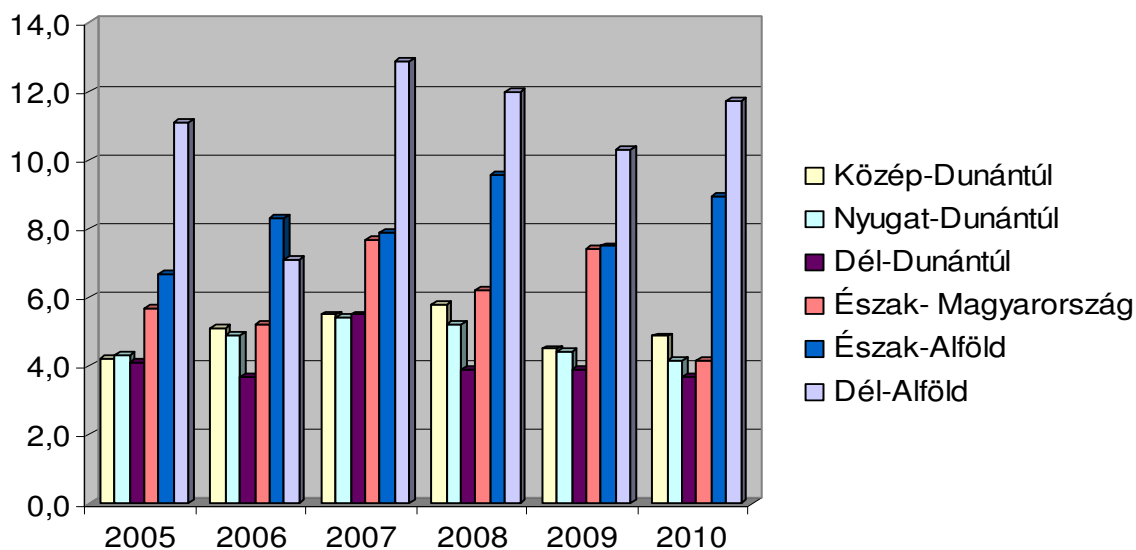
A KTI Alap felhasználása során a Hivatal mindig törekedett arra, hogy az Alapból nyújtott K+F támogatásokkal mérsékelje a fennálló regionális egyenlőtlenségeket, elsődlegesen a Közép-magyarországi régió túlsúlyát. Az Alapot ért zárolások 2010-ben nem tették lehetővé ennek a szempontnak az érvényesítését, így a támogatások régiónkénti megoszlásában statisztikailag értékelhető elmozdulás 2010-ben nem volt tapasztalható. Továbbra is a Budapestet is magában foglaló közép-magyarországi régió dominanciája volt jellemző, az Alap kifizetéseinek 62,5 %-a ezen régióban került felhasználásra. (Ld. 3/5 táblázat és 3/3, 3/4 ábrák.)

	Közép-Magyaró.	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyaró.	Észak-Alföld	Dél-Alföld
2005	63,9	4,2	4,3	4,1	5,7	6,7	11,1
2006	65,7	5,1	4,9	3,7	5,2	8,3	7,1
2007	55,0	5,5	5,4	5,5	7,7	7,9	12,9
2008	57,3	5,8	5,2	3,9	6,2	9,6	12,0
2009	62,0	4,5	4,4	3,9	7,4	7,5	10,3
2010 (%)	62,5	4,9	4,2	3,7	4,1	8,9	11,7
2010 (eFt)	14 855 616	1 157 739	991 564	875 520	983 718	2 122 442	2 787 558

3/5. táblázat: Az Alapból 2010-ben kifizetett támogatások regionális megoszlása [%]

3/3. ábra: Az Alap 2010. évi kifizetéseinek megoszlása régióként

3/4. ábra: A támogatások alakulása régióként (Közép-Magyarország nélkül)[Mrd Ft]

3.5.3 KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK TEVÉKENYSÉGE

A Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból finanszírozott programok vonatkozásában a közreműködő szervezetek tevékenységének kereteit a 146/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet 1. § (5) bekezdése jelöli ki, és határozza meg az alapkezelésen kívül eső, közreműködő szervezeteknek átadható feladatokat:

- „a) a pályázatok befogadása, a pályázat elbírálásához szükséges adatszolgáltatás a Hivatal részére, közreműködés a pályázatok értékelésében;*
- b) minta alapján szerződések előkészítése (szerződések kiküldése, fogadása, hiánypótlás), előkészített szerződés átadása a Hivatalnak;*
- c) közreműködés a projektek megvalósítása előrehaladásának nyomon követésében, beszámoló fogadása, formai ellenőrzése, hiánypótlás, szerződésmódosítás előkészítése, a támogatás kifizetésének előkészítése;*
- d) szakértőként közreműködés a pénzügyi helyszíni ellenőrzésben (dokumentumalapú ellenőrzések és kockázatelemzésre alapozott pénzügyi helyszíni ellenőrzések);*
- e) pályázati adatok folyamatos rögzítése, az adatbázis naprakészségének és megbízhatóságának biztosítása.”*

2010-ben a hivatkozott kormányrendeletben felsorolt szervezetek közül, Kutatási és Technológiai Innovációs Alap pályázatainak lebonyolításában, a nyertes projektek megvalósítására kötött támogatási szerződések kezelésében a következő szervezetek vettek részt:

- MAG - Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt.
- Tudományos és Technológiai Alapítvány (kétoldalú nemzetközi megállapodásokon alapuló tudomány és technológiai (TÉT) pályázatok),
- Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Iroda (közös pályázatok),
- Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (regionális pályázatok),
- Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (regionális pályázatok),
- Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (regionális pályázatok),
- Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (regionális pályázatok),
- Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (regionális pályázatok),
- Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (regionális pályázatok).

A közreműködő szervezetek által kezelt programok lebonyolításáról, a Hivatal és a közreműködő szervezetek közötti feladatmegosztásról, a közreműködő szervezetek feladatellátásának ellenőrzéséről, a közreműködő szervezetek díjazásáról a Hivatal 2010-ben is megállapodást kötött az egyes szervezetekkel.

A Hivatal szempontjából lényeges követelmény volt, hogy a közreműködő szervezetekkel való feladatmegosztást egységesen alakítsa ki valamennyi közreműködő szervezet esetében. Mindazonáltal a kezelt pályázati program jellege, a közreműködő szervezet korábbi, jó gyakorlatnak bizonyult tevékenysége kisebb eltéréseket eredményezett az egyes közreműködő szervezetekre háruló feladatok között. Mindez kellő rugalmassággal, megfelelő hozzáértéssel kezelhető volt.

2010-ben folytatódott a pályázat- és szerződéskezelési eljárások egyszerűsítése, finomítása. A hatékonyabb és gyorsabb ügyintézés érdekében történt a Hivatal és a közreműködő szervezetek közötti kommunikáció fejlesztése, a kommunikációs csatornák bővítése. A közreműködő szervezetekkel való együttműködés tapasztalataiból kiindulva a 2010. évre kötött közreműködői szerződésekben a Hivatal arra törekedett, hogy az eddigieknél hatékonyabb, gyorsabb és a szakmai szempontokat még inkább szem előtt tartó, ügyfélbarát folyamatokat alakítson ki. A 2010 második félévétől fennálló tájékoztatási és fizetési korlátok azonban jelentősen hátráltatták a közreműködői feladatok ellátását és az ügyfelek kiszolgálását.

3.5.4 A 2010. ÉVI PROGRAM- ÉS PROJEKTMENEDZSELÉS

A 2010. év program- és pályázatmenedzselés szempontjából *kettősséget mutatott*.

- Az év első felében a pályázati rendszerek kezelése és a projektek nyomonkövetése még a korábbi évek gyakorlatának megfelelően zajlott, bár a KTI Alap pénzügyi nehézségei miatt a tervezettnél kevesebb pályázati felhívás és útmutató jelent meg.
- A döntési moratóriumról szóló 1003/2010. (I. 19.) Korm. határozat 2010. április 1-jétől elrendelte a döntéshozatal felfüggesztését. Ennek értelmében a KTI Alap terhére ezt követően nem született döntés. A helyzetet tovább nehezítette, hogy a 1132/2010. (VI. 18.) Korm. határozat a 2010. évi költségvetési törvényben jóváhagyott kiadási előirányzathoz képest az Alapra 16000 millió Ft egyenlegjavulási kötelezettséget írt elő, ezzel egyidőben ez az összeg zárolásra került. A Hivatal 2010. április 1-jétől nem hozott pályázati döntést, és 2010. június 29-én 17 órától felfüggesztette a pályázatok fogadását, egyúttal a korábban felfüggesztett pályázatok továbbra is zárva maradtak. Továbbá a KTI Alap 2010. évi Felhasználási Tervében tervezett és a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács által jóváhagyott új pályázatok nem kerültek meghirdetése. A Hivatal Intézkedési Tervet dolgozott ki, és a 2010. év második felében a szakmai munka ennek mentén haladt tovább.

Pályázati rendszerek kezelése

A Hivatal által elkészített pályázati stratégiákat, azaz a pályázati programok alapidokumentumait a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács ülésein megtárgyalta, azokról határozatot hozott. A jóváhagyott pályázati stratégiák alapján a Hivatal elkészítette a pályázati felhívásokat és útmutatókat, amelyeket minden jogszabályban előírt esetben egyeztetett a Pénzügyminisztérium keretében működő *Támogatásokat Vizsgáló Irodával* annak érdekében, hogy az állami támogatásokra vonatkozó uniós és hazai jogi rendelkezések a támogatások odaítélésénél maradéktalanul érvényesüljenek. A pályázati felhívásokat és útmutatókat a Hivatal egyeztetette a közreműködő szervezetekkel elsősorban a pályázat lebonyolítása szempontjából. A belső egyeztetések lezárultával a Hivatal a pályázati felhívás és útmutató tervezetét előzetesen is közzé tette honlapján, ezzel is segítve a pályázók felkészülését.

A pályázati felhívások és útmutatók összeállításakor a Hivatal törekvése az volt, hogy ellássa a pályázókat mindazon információkkal, amelyek egy magas szakmai színvonalú, a jogszabályi előírásoknak megfelelő, sikeres pályamunka elkészítéséhez szükségesek. A dokumentumokban – szem előtt tartva az átláthatóság követelményét – ismertette a Hivatal a pályaművek beadása után követendő eljárási szabályokat is, nagy hangsúlyt fektetve különösen a bíráltatás szempontjaira és menetére. A pályázati felhívások és útmutatók tartalma az alábbi sémát követte (az adott program jellegétől függően esetleges eltérésekkel).

a) **A pályázati felhíváshoz kapcsolódó általános ismeretek**

- A támogatás célja
- A támogatás forrása és jogcíme
- A támogatásra jogosultak köre, kizáró okok
- A támogatás formája, összege, mértéke, a saját forrás mértéke
- A támogatásban részesülő pályaművek várható száma
- A támogatható tevékenységek
- Az elszámolható költségek
- A projektjavaslatok értékelésének szempontjai
- A célok számszerűsítésére használt mutatószámok

b) **Útmutató a pályaművek összeállításához:** (a munkaterv tartalma, a költségterv ismertetése, a pályázó bemutatása, a benyújtandó űrlapok)

c) **Tájékoztató a döntés-előkészítési folyamatról, a szerződéskötésről és a projektek végrehajtásáról:** (a pályaművek benyújtása és formai ellenőrzése, elbírálás és döntés, a szerződéskötés és a finanszírozás menete, a támogatások felhasználásnak ellenőrzési rendszere)

A pályázók a pályaműveiket nyomtatott formában és elektronikusan egyaránt benyújtották. A pályaművek formai ellenőrzését az NKTH megbízásából eljáró közreműködő szervezetek végezték a pályázati útmutatóban megadott szempontok (formai hibák felsorolása) alapján. A pályázati útmutató lehetőséget ad bizonyos esetekben a formai hibák, illetve hiányosságok kijavítására, amelyről a pályázók hiánypótlásra felszólító levélből értesültek. Alapvető hibák, illetve hiányosságok esetében a pályamű további érdemi ellenőrzés és bírálat nélkül elutasításra került. (Ezen eseteket a pályázati útmutató tételesen felsorolta.) A formai ellenőrzés befejezéséről a pályázó értesítést (befogadó vagy formai elutasító levelet) kapott.

A projektjavaslatok szakmai értékelése a pályázati útmutatóban meghatározott eljárás szerint történt – tipikusan bíráló bizottság felállításával. A bíráltatás előkészítésében (esetenként a bíráltatásban) a közreműködő szervezetek részt vettek. Az összetettebb, magasabb támogatási összeggel járó pályázati programok esetében a bíráló bizottság (illetve az irányító testület) ülését külső bírálat előzte meg, amely során a Hivatal projektjavaslatonként kettő független, a témát jól ismerő szakértőt kért fel a projektjavaslat szöveges és pontozással történő értékelésére. A bíráló bizottság a külső szakértők véleményének ismeretében hozta meg döntési javaslatát, állította fel az általa javasolt támogatási rangsort. (A döntés-előkészítési folyamat pályázati rendszerenként az itt feltüntetett tipikus példától eltérő lehetett, de a folyamat eljárási szabályait a pályázati felhívás és útmutató mindig tartalmazta.)

A külső szakértők, továbbá bíráló bizottsági és irányító testületi tagok felkérése során a Hivatal nagy figyelmet fordított az összeférhetetlenségre vonatkozó szabályok betartására (133/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet 14. § (7) bekezdés, valamint a 146/2010 (IV.29.) Korm. rendelet 23. § (2) bekezdés), amelyet a felkért szakértők és bizottsági tagok Összeférhetlenségi és titoktartási nyilatkozatban is megerősítettek.

A pályaművek támogatásáról az NKTH elnöke döntött a bíráló bizottság, illetve az irányító testület javaslata alapján. A támogatási döntések megjelentek a Hivatal (és a felügyeletet ellátó minisztérium) honlapján, továbbá a pályázók személyre szóló írásbeli értesítést is kaptak a pályaművükre vonatkozó döntés eredményéről. A Hivatal lehetővé tette a pályázók számára, hogy – igény szerint – megismerhessék a pályaművükre vonatkozó, anonim bírálati véleményt.

A nyertes pályázókkal az NKTH támogatási szerződést kötött, amely a projektjavaslatban szereplő munka- és költségterven alapult. Indokolt esetben lehetőség nyílt a pályamű keretében benyújtott munka- és költségterv módosítására (csökkentett összegű támogatás megítélése vagy a vártnál hosszabb döntési folyamat miatt). A szerződések előkészítését a közreműködő szervezetek végezték a Hivatal által elkészített támogatási szerződésminta alapján. A támogatási szerződéseket a Hivatal törvényes képviselője vagy meghatalmazottja írta alá. A nyertes projektek finanszírozási bázisának megteremtése érdekében a támogatási szerződés hatályba lépését követően került sor az első előlegrészt átutalására amennyiben a pályázati felhívás ezt lehetővé tette és a pályázó indokolt kérelemben ezt igényelte.

A projektek nyomonkövetése

A KTI Alap terhére benyújtott pályaművek kötelező eleme és egyben az elbírálás kiindulópontja a tervezett projektet bemutató részletes munkaterv és költségterv. A pályaműhöz csatolt munkaterv és költségterv – kedvező döntés esetén – egyben a nyertes pályázóval kötött támogatási szerződés melléklete.

Az Alapból finanszírozott, több éves projektek esetében általában évente egy mérőföldkövet terveznek a kedvezményezettek. A projekt előrehaladásának ellenőrzéseként a kedvezményezettek a mérőföldkövekhez igazodva szakmai beszámolót, pénzügyi elszámolást és monitoring jelentést nyújtanak be, amelyek képet adnak az elmúlt munkaszakasz tevékenységeiről. A szakmai beszámoló formai és tartalmi követelményeit a kedvezményezettek kötött támogatási szerződés melléklete rögzíti.

A szakmai beszámolónak a támogatási szerződéshez csatolt munka- és költségtervhez igazodva kell bemutatnia a projekt előrehaladását. A szakmai beszámolók kötelező tartalmi elemei nagyobb projektek esetében:

- a korábbi beszámolási időszakok tömör összefoglalója;
- az adott beszámolási időszakra vállalt feladatok felsorolása és e feladatok státusza, továbbá az eredeti munkatervhez viszonyított esetleges eltérések bemutatása és magyarázata;
- az adott beszámolási időszakban elkészült feladatok és elért eredmények bemutatása;
- az adott beszámolási időszakban elkészült publikációk, nyomtatott és elektronikus kiadványok és szabadalmak listája;
- összefoglaló a beszámolási időszak tervezett és tényleges költségeiről indoklással ellátva;
- a tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos intézkedések;
- a kapott támogatás ösztönző hatásának bemutatása;
- a projektben résztvevő személyek és a munkaszakasz teljesítésével eltöltött tényleges munkaideje.

Kisebb projektek (rásegítő pályázati programok) esetében a szakmai beszámoló rövidebb, egyszerűbb sémát követ.

A projekt befejezésekor a kedvezményezettek – az utolsó szakmai részbeszámolóval együtt – szakmai záróbeszámolót és záró értékelő lapot nyújtanak be, amely tartalmazza a megvalósított (teljes) projekt összefoglalóját, továbbá a kedvezményezett önértékelését.

A szakmai beszámolók ellenőrzésében és értékelésében az NKTH által megbízott közreműködő szervezetek is részt vettek. A szakmai beszámolók ellenőrzésének módszere függ

- a pályázati program céljától,
- a támogatás összegétől,
- a projektek futamidejétől.

A rövid futamidejű projektek esetében, ott, ahol a projekt célkitűzésének megvalósítása általában könnyen megítélhető, a szakmai beszámoló értékelése ellenőrzési lista alkalmazásával történt. (Ilyen pályázati program pl.: az Apponyi Albert (Mecenatúra) Program.)

Azon projektek esetében, ahol a projekt előrehaladásának megítélése speciális szakértelmet igényel, külső, független szakértőket vont be a Hivatal (illetve a közreműködő szervezet) a szakmai beszámolók vizsgálatába. (Ilyen pályázati program pl.: a Jedlik Ányos (NKFP) Program, az Asbóth Oszkár Húzóágazati Innovációs Program, a Teller Ede Program.) A pályázati program jellegetől és bonyolultságától függően a program tervezésekor egy vagy két szakértő bevonását írtuk elő. A szakértők kiválasztásánál – a szükséges szakmai tudás és rálátóképesség mellett – figyelembe vettük az összeférhetlenségi szabályokat, beleértve azt az előírást is, hogy olyan szakértőt válasszunk, aki nem vett részt a pályázati döntés előtt a projektjavaslat támogathatóságának elbírálásban. A szakértők tevékenységüket megbízási szerződés keretében végezték. A kedvezményezettek számára lehetővé tettük, hogy a szakmai beszámolójukra vonatkozó bírálatot megismerhessék – a bíráló szakértők anonimitásának biztosítása mellett.

Egyes pályázati programok esetében a benyújtott szakmai beszámolót a Hivatal megfelelő szak-tudással rendelkező munkatársa értékelte (Öveges József program, Kozma László program).

Azon projektek esetében, ahol a projekt megvalósítását értékelő szakemberek, illetve testületek a szakmai beszámolókból hiányosságot vagy pontatlanságot észleltek, az NKTH szakmai referen-sei (ill. az NKTH megbízásából eljáró közreműködő szervezetek munkatársai) a beszámolók kiegészítését, pontosítását kérték. A kiegészített beszámolókat a szakértők vagy – irányító testü-leti bírálat esetén – az irányító testületi tagok ismételten megvizsgálták.

Amennyiben a beszámoló és a támogatási szerződés mellékletét képező munkaterv közötti eltérés vagy a beszámolóban kifejtett információk ellentmondásossága ezt indokolja, a Hivatal soron kívüli helyszíni ellenőrzés keretében győződött meg a szerződésben vállalt feladatok teljesítéséről, az állami támogatás jogszerű felhasználásáról. A kutatás-fejlesztési projektek (különösen a hosszabb, három éves futamidejű projektek) sajátja, hogy a tervezett feladatok ütemezése a projekt előrehaladása során módosul, amely a támogató és a kedvezményezett közötti támogatási szerződés módosításával jár. A szerződésmódosítás indokai között a leggyakrabban határidő mó-dosítás, költség- illetve feladatátcsoportosítás szerepel. Kisebb arányt képviselnek azon módosí-tások, amelyek révén a konzorcium összetételében következik be változás (konzorciumi tag kilé-pése, a kilépő konzorciumi tag feladatainak átvállalása).

A szakmai beszámolók elkészítése és áttekintése fontos eszköze a projekt megvalósulásának fi-gyelemmel kísérésének mind a kedvezményezett, mind a támogató szervezet számára. A ked-vezményezett visszajelzést kap projektjéről, illetve a bírálatot megismerve új nézőpontot ismer-het meg. A támogató a szakmai beszámolók áttekintése révén ellenőrizni tudja az állami pénz-eszközök szabályszerű felhasználását, illetve lehetősége nyílik a beavatkozásra pl. szerződésmó-dosítás vagy helyszíni ellenőrzés elrendelése révén.

A Hivatal új program- illetve projekt menedzselési módszereket vezetett be a stratégiai jelentő-ségű **Nemzeti Technológiai Platformok** támogatása c. pályázati program menedzselésében. A Program projektjei keretében, a támogatott Technológiai Platformok - az érdekeltek együttműkö-

désével- 20 szakterületen hosszú-távú kutatás-fejlesztési stratégiát és annak alapján megvalósítási tervet dolgoztak ki.

A Hivatal a szakterületek stratégiaalkotó munkáját a stratégiaalkotás nemzetközi módszereit bemutató oktatással segítette, továbbá workshop keretében mutatta be a stratégiák megvalósítási tervek lebontásának módszereit, az innováció menedzsment módszertani szakértőinek közreműködésével.

A Hivatal Szakmai Fórumokat szervezett a szakpolitikák részvételével a projektek nyomonkövetése és eredményeinek, a szakterületi stratégiák és a megvalósítási tervek szakmai-társadalmi bemutatása céljából a szélesebb körű tudatosítás érdekében.

Zároláshoz kapcsolódó Intézkedési Terv

A döntési moratóriumról szóló 1003/2010. (I. 19.) Korm. határozat 2010. április 1-jétől elrendelte a döntéshozatal felfüggesztését. Ennek értelmében a KTI Alap terhére ezt követően nem született döntés. A helyzetet tovább nehezítette, hogy a 1132/2010. (VI. 18.) Korm. határozat a 2010. évi költségvetési törvényben jóváhagyott kiadási előirányzathoz képest az Alapra 16000 millió Ft egyenlegjavulási kötelezettséget írt elő, ezzel egyidőben ez az összeg zárolásra került.

A fentiek miatt a Hivatal 2010. június 29-én 17 órától felfüggesztette a pályázatok fogadását, egyúttal a korábban felfüggesztett pályázatok továbbra is zárva maradtak és a KTI Alap 2010. évi Felhasználási Tervében tervezett és a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács által jóváhagyott új pályázatok nem kerültek meghirdetése.

A kialakul új, nehéz finanszírozási helyzetben a Hivatal nem folytathatta szokásos program- és projektmenedzselési tevékenységét. A 2010. évi költségvetéssel összefüggő egyes feladatokról szóló 1132/2010. (IV.18.) Korm. határozat Kutatási és Technológiai Innovációs Alapra vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtása érdekében Intézkedési Terv került kidolgozásra, és a 2010. év második felében a szakmai munka ennek mentén haladt tovább, gyakorlatilag válságmenedzselés folyt a Hivatalban.

Az **Intézkedési Terv** fő pontjai a következők voltak:

- Kifizetésre váró utalványrendeletek felülvizsgálata
- Szerződések felülvizsgálata
- Döntések felülvizsgálata
- A KTI Alap szerződéses/pénzügyi helyzetének nyomon követése
- Szerződéses partnerekkel egyeztetés és az előrehaladás figyelése
- Beérkezett, értékelésre váró projektek felülvizsgálata pályázati rendszerenként
- A költségvetési jogcímek (1. és 2. jogcímen túli) forrásaival kapcsolatos meglévő és esedékes kötelezettségek felülvizsgálata

A feladatok elvégzésével, a projektek állapotának vizsgálatával

- az aktuális kifizetések többségének 2011.évre (és tovább) halasztását,
- a szerződéses projektek költségtakarékosabb megvalósítását (költségcsökkentést)

ezáltal a KTI Alap rendelkezésre álló forrása és a 2010. évi kötelezettségvállalás közötti különbség csökkentését tervezte a Hivatal elérni, folyamatosan szem előtt tartva a pályázók és szerződéses partnerek érdekeit.

A kifizetésre váró utalványrendeleteket a Hivatal felülvizsgálta, és azok kifizetésének sürgősségét szakmai szempontok alapján prioritizálta.

A feldolgozott utalványrendeleteket 5 prioritási csoportba sorolta a Hivatal:

- 1. prioritás: kisösszegűek 10 M Ft alatt
- 2. prioritás: kisösszegűek 10 M Ft alatt
- 3. prioritás: elvégzett és kifizetett, már teljesített feladatok
- 4. prioritás: előlegek, amelyeknél a munkaszakasz vége 2010. évben esedékes
- 5. prioritás: előlegek, amelyek elszámolása 2011. évben esedékes

Ezen prioritási kategóriákon belül – kifizethetőség szempontjából – horizontális elvként előnyben részesültek

- a magánszemélyek és KKV-k által megvalósított projektek,
- az EU-s és nemzetközi kötelezettséghez kapcsolódó projektek.

2010. szeptember 21-én a Hivatal a nemzetgazdasági miniszter és a nemzeti fejlesztési miniszter jóváhagyásával engedélyt kapott **4 493 947 788 Ft kifizetésére a KTI Alapból**. Ezt az összeget a prioritási szempontok és a lehető legtöbb szakmai szempont figyelembevételével fizette ki a Hivatal szerződéses partnereinek.

2010. október végén a Hivatal további 3.014.942.160 Ft összegű kifizetésre kért engedélyt azzal, hogy az összegek átutalására csak a ténylegesen befolyt innovációs járulék terhére és annak összegéig kerülne majd sor, a 16 milliárd Ft-os zárolás biztosítása mellett. A kifizetési engedélyt azonban a Hivatal nem kapta meg.

A 2010. évi kifizetési igények csökkentése érdekében a Hivatal (és közreműködő szervezetei) igyekezett felülvizsgálni szerződésállományát, és a partnerekkel való egyeztetést követően tömegesen került **sor szerződésmódosításra**. Határidő-módosításokkal sikerült elérni, hogy a 2010. évi kifizetési összegek csökkenjenek, ezek átkerültek 2011. évre, a projektek pedig a szerződéses követelményeknek megfelelően folytatódhattak tovább.

A 2010. év második felében már nem lehetett külső szakértőkkel megbízási szerződést kötni, ezért a Hivatal átmeneti megoldások bevezetésére kényszerült annak érdekében, hogy a projektek megvalósítása közben a pályázókat a lehető legkevesebb hátrány érje. Az átmeneti megoldások a következők voltak:

- a korábbi évek tapasztalatai alapján a megbízható, a rendszert jól ismerő bírálókat díjazás nélkül kérte fel a Hivatal a szakmai beszámolók értékelésére;
- a Hivatal saját kollégáinak szakmai kompetenciáit kihasználva házon belül oldotta meg bizonyos projekt-megvalósulások szakmai értékelését.

A **regionális programok** esetében ez a probléma nem jelentkezett, mivel a külső szakértőkkel a Regionális Fejlesztési Ügynökségek kötöttek megbízási szerződést a benyújtott szakmai beszámolók értékelésére.

A döntési moratórium elrendelését követően a benyújtott pályaművek értékelése nem állt meg. A programok döntő többségében megtörtént a beérkezett pályaművek formai ellenőrzése, több program esetében sor került a külső szakértői értékelésekre, bíráló bizottsági ülésekre, és a döntési javaslatok is elkészültek. Döntések azonban már csak ott születtek, ahol EU-s és nemzetközi kötelezettség miatt arra a Hivatal engedélyt kapott.

A Hivatal az év második felében ***megnövekedett ügyfélszolgálati és panaszkezelési feladatokkal*** nézett szembe. A támogatási összegek kifizetésének csúszása, előlegek nem fizetése, döntések elmaradása miatt tömeges megkeresés érkezett a Hivatalhoz, melyet a korlátozott kommunikációs lehetőségek miatt nagyon nehezen lehetett kezelni.

A 1247/2010. (XI.18.) Korm. határozat 1. b) pontja szerint a KTI Alap kezelésével kapcsolatos feladatok ellátásra 50 fő kormánytisztviselő átadásra kerül a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivaltól a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium részére. Ezzel párhuzamosan az utolsó másfél hónapban megkezdődött a feladat átadás-átvételének előkészítése mind a Hivatalnál, mind a közreműködő szervezeteknél.

Összegzés

2010-ben a KTI Alap forrásaira 2560 db pályamű érkezett. A pályaművek összes támogatási igénye 111 208 179 ezer Ft volt. Tekintettel a már említett kötelezettségvállalási és kifizetési moratóriumra, valamint a 16 milliárdos egyenlegjavulási kötelezettségre, a benyújtott pályaművek nagy részénél már nem kerülhetett sor a döntés-előkészítésre, továbbá a már odaítélt támogatások jelentős részénél nem lehetett a támogatási szerződéseket megkötni. Így a Hivatal elnöke 314 db pályamű esetében hozott pozitív, támogató döntést, ami átlagosan 12%-os sikeraránynak, az odaítélt támogatás összegének tekintetében pedig 10,5 %-os támogatási aránynak felel meg.

2010-ben 426 darab szakmai beszámolót tudott elfogadni a Hivatal, illetve tudtak elfogadni a Hivatal megbízásából a közreműködő szervezetek. A szakmai beszámolók elfogadásáról ellenőrzési lista készült, valamint külső szakértők független véleménye alapján született döntés.

3.5.5 A MONITORING TEVÉKENYSÉG

A Hivatal monitoring tevékenysége

A Hivatal pályázati portfóliója eltérő nagyságú és összetételű, valamint különböző támogatási periódusú programokból áll, melyek teljesen egységes kezelése nem biztosítaná a hatékony, eredményorientált monitoring tevékenység megvalósulását. A monitoring tevékenység az indikátorok és beszámolók feldolgozása alapján adhat teljes képet a program eredményességéről és sikerességéről.

A programokra jellemző sajátosságok elemzése alapján a programok két nagy csoportba oszthatók, a projektek nagysága, összetettsége, (konzorciumi tagok száma) és a megvalósítás kockázata alapján, melyek a következőképpen vizsgálhatók:

- statisztikai módszerrel (indikátorok alapján)
- átfogó szakmai értékeléssel – Monitoring Bizottság bevonásával

2010-ben megkezdődött az egységes indikátorrendszer alkalmazása, mely minden program esetében szükséges az elért teljesítmény vizsgálatához és elengedhetetlen az értékelő tevékenység elvégzéséhez is. A korábbi időszakokban hiányosan és sok esetben papír alapon érkeztek be az indikátor adatok. A mutatók módszeres statisztikai értékeléséhez szükséges volt egy egységes és ellenőrzött adatszolgáltatás bevezetése.

Indikátor űrlap

A statisztikai feldolgozás megvalósításához szükséges egységes, lekérdezhető indikátor adathalmaz nem állt a Hivatal rendelkezésére. Elkészült az egységes indikátor-űrlap, ami jelentősen megkönnyítette a nyomon követést. A fejlesztés év végén a fogadórendszer kialakításánál tartott. A le nem zárt projektek esetében az NKTH újra bekérte a korábbi munkaszakaszok eredményeit, illetve diákmunka segítségével rögzítette az indikátorokat a korábban benyújtott beszámolók alapján. Megnehezítette a feladatot, hogy az előző során a kedvezményezettek nem minden esetben küldték be az indikátorok teljesüléséről szóló beszámolókat.

Mivel a 2008 második felétől a szerződésekben vállalt indikátorok elektronikusan kerültek benyújtásra, megkezdődhetett a projekt-indikátorok visszamenőleges rendszerezése, valamint 2009. második felében kidolgozásra került egy egységes indikátor-űrlap a projektszintű indikátorok egységes kezelése érdekében.

Monitoring Bizottság

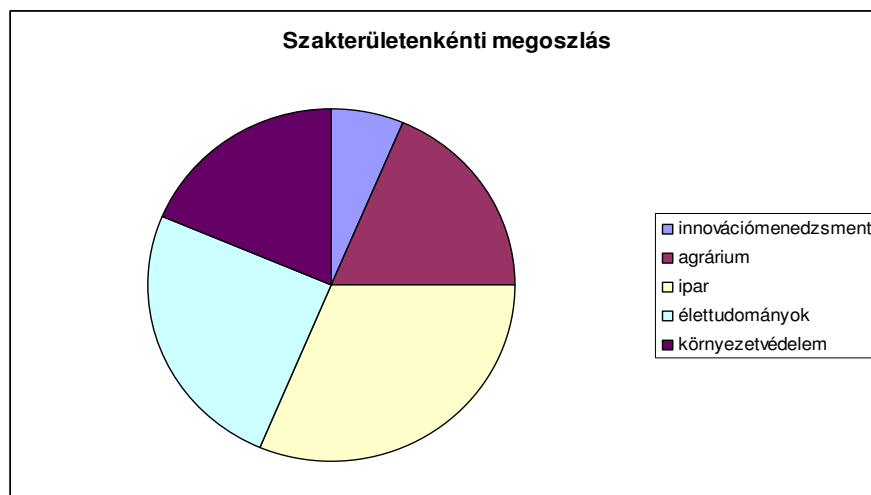
A nagy kockázatú, nagy összegű programok (JÁP, TECH, Asbóth Oszkár Program) monitoring tevékenységéhez elengedhetetlen külső szakértők bevonása. Az NKTH által 2010. januárjában felállított Monitoring Bizottság szerepe a kiemelt fontosságú projektek előrehaladásának nyomon követése és értékelése mellett (mely lehet elfogadás, vagy a beszámoló elutasítása, hiánypótlása) kiegészül a projekt jövőjét meghatározó javaslattevő funkcióval, ezzel biztosítva a független monitoringot és a kockázatok csökkentését.

A Bizottság munkájának alapját a kedvezményezettek beszámolója (szakmai előrehaladási jelentés), azok szakmai bírálatai és a benyújtott Indikátor adatok képezték. A Hivatal vagy a Monitoring Bizottság kezdeményezésére sor kerülhetett helyszíni ellenőrzésre és/vagy személyes meghallgatásra is.

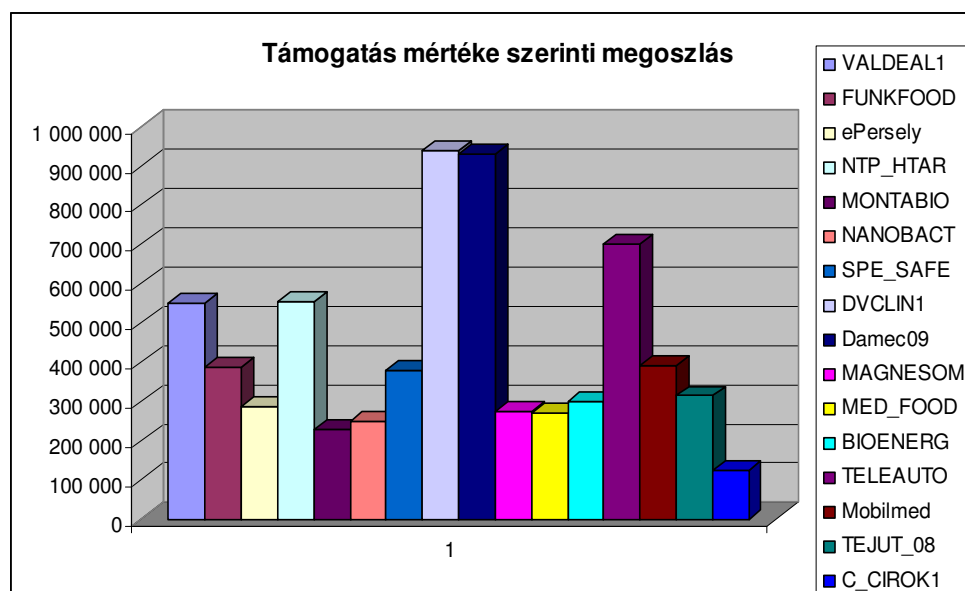
A Bizottságnak javaslattételi joga van, amely alapján az NKTH elnöke leállíthatja a projekt finanszírozását, vagy dönthet a támogatási összeg visszafizetéséről. A testület javaslatot tehet a támogatási szerződés módosítására, indokolt esetben a szerződés megszüntetésére.

Eredeti elképzelés szerint szakterületenként (élettudományok, nano- és gyártástechnológiák, infokommunikációs technológiák, járműgyártási és közlekedésbiztonsági kutatások, agrárium és élelmiszeripar, fenntartható környezet) kerültek volna a Bizottságok felállításra. Forráshiány miatt azonban 2010. januárjától, kísérleti jelleggel csak egy 12 fős Monitoring Bizottság állt fel a fenti szakterületek képviselőiből. A kiválasztott projekteket az első félévben négyszer ülésező szakmai testület ellenőrizte és értékelte. A Bizottság elé abban az esetben került egy projekt, ha a mérőföldköves beszámolót csak az egyik bíráló, vagy egyik sem fogadta el, illetve ha szerződés-módosítási kérelemmel élt a kedvezményezett.

A Bizottság által tárgyalt 16 db projektből három esetben történt meghallgatás és egy esetben helyszíni vizsgálat. Elmondható, hogy az esetek többségében a testület több ülés keretében tárgyalta egy-egy projekt előrehaladását. Gyakran szükség volt kiegészítő információk bekérésére is. A 16 projekt szakterületi (3/5. ábra) és támogatási összeg (3/6. ábra) szerinti megoszlását az alábbi ábrák mutatják be:

3/5. ábra: A Monitoring Bizottság által tárgyalt 16 db projekt szakterületi megoszlása

3/6. ábra: A Monitoring Bizottság által tárgyalt 16 db projekt támogatási megoszlása (mértékegység: eFt)

A Bizottság által tárgyalt 16 projekt esetében a testület javaslatai az alábbiak voltak:

- 1 esetben a projekt futamidejének hosszabbítása saját forrás terhére,
- 8 esetben a projekt folytatása a szerződéses munka- és költségterv alapján,
- 3 esetben munka és/vagy költségterv módosítása,
- 2 projekt esetében költségcsökkentés,
- 1 projektnél helyszíni ellenőrzés.

A Bizottság fél éves működtetésének költségigénye bruttó 10 millió Ft volt. A Bizottság javaslatai alapján, amennyiben a monitoring vizsgálat egy adott projekt esetében visszafizetési kötelezettség megállapításával zárul, úgy a Bizottság működési költségének akár többszöröse is megtagarítható.

A cél az volt, hogy 2010. második félévében a kísérleti jelleggel felállított rendszer tapasztalatainak levonása után az eredetileg tervezett szakterületi bizottságok felállítása megtörténjen. Ez forráshiány miatt nem volt megvalósítható, mivel szakértői felkérésére és szakértői díjak kifizetésére az év második felében nem kerülhetett sor, így a Hivatal a Monitoring Bizottság működésének felfüggesztésére kényszerült.

A Hivatal értékelési tevékenysége

2010-ben sor került a KTIA 2004-2009 közötti működésének átfogó értékelésére külső megbízással, az Ernst & Young–GKI konzorcium által, a zárótanulmány 2010. június végére készült el, és felkerült a Hivatal honlapjára (ld. 3.5.1 fejezet).

A Hivatal 2010 második félévére átfogó programszintű értékeléseket kívánt megvalósítani (Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programok (NKFP) - Jedlik Ányos Program - Nemzeti Technológiai Program, Baross Gábor Program, 5LET pályázat), amelyek tervezett költségigénye 27 millió Ft lett volna. Azonban forráshiány miatt erre nem kerülhetett sor.

3.5.6 A TÁMOGATÁSOK FELHASZNÁLÁSÁNAK HELYSZÍNI ELLENŐRZÉSE

A 2010. évben az ellenőrzési tervben 36 projekt, ezen belül 113 támogatási szerződés ellenőrzése került meghatározásra.

Az éves terven felül a 2010. évben a szakmai főosztályok kezdeményezésére, illetve a közreműködő szervezetek javaslata alapján ***további 14 projekt – ezen belül 23 támogatott - esetében soron kívüli ellenőrzés történt.***

Az elrendelt soron kívüli ellenőrzések indokoltságát többek között az elszámolások során felmerülő valótlan és hamis adatszolgáltatás gyanúja, a kért szerződésmódosítási kérelem indokainak ellenőrzése, a beszámoló alapján nem egyértelmű költségek ellenőrzése, illetve a bírálatok alapján csak a helyszínen bemutatható K+F eredmények vizsgálata jelentette.

A 2010. évben a fentiek alapján az Ellenőrzési Osztály mindösszesen 50 projekt ellenőrzését végezte el. A projektellenőrzések alkalmával összesen 137 támogatási szerződés pénzügyi ellenőrzésére került sor. A 2010. évi ellenőrzések során 23 pályázati programtípus került vizsgálatra.

Az ellenőrzések során ***2010. évben mindösszesen 11 536 mFt*** felhasznált támogatás és az ehhez vállalt ***26 375 mFt*** saját forrás ellenőrzésére került sor.

Az ellenőrzés ***27 db támogatási szerződés esetében foglalmazott meg visszafizetési vagy egyéb, a támogatás csökkentésével kapcsolatos javaslatot.*** Az ellenőrzések eredményeképpen mindösszesen 184 mFt tőke és kamatainak visszafizetési kötelezettsége került megállapításra.

A fentiek alapján az ellenőrzés eredményeképpen mindösszesen 189 millió Ft összegben csökkent a támogatási szerződésekben vállalt kötelezettségek összege.

Az ellenőrzések lezárása során felvett jegyzőkönyvekben tett megállapítások -, a vezetői levélben tett intézkedési javaslatok alapján a visszafizetési kötelezettséggel járó, illetve a szerződés felmondásához-, elálláshoz vezető cselekmények az alábbiak voltak:

- A pályázati felhívásban és a támogatási szerződésben rögzített pénzügyi és szakmai előírások megsértése, különös tekintettel azon megállapításokra, hogy az elszámolt költségek nem kizárólag a projektcél megvalósításának érdekében merültek fel.
- A kiadások tételes bizonylatainak hiányosságai, a teljesítést igazoló háttér-dokumentumoknak-, azaz a teljesítést tételesen igazoló iratanyagoknak nem megfelelő-
sége, illetve hiányossága.
- A támogatási szerződésben vállalt határidők (pl. a szakmai és pénzügyi beszámolók határidejének) be nem tartása.

Az összesen 50 ellenőrzött projekt a jelenleg élő 3562 db, illetve a vizsgáltba vonható 5 éven belül lezárt 5113 db projekt számához mérve mindössze 0,97 %. A 2010-ben elvégzett 123 db szerződés vizsgálata a 2009 végén élő 4901 db, illetve a vizsgálatba vonható 6789 db lezárt támogatási szerződés 1,81 %-ának felelt meg, míg a 2005-2009 között kifizetett 161 463 mFt támogatási összeghez képest a 2010. évben ellenőrzött támogatás összecszerülésében 7,14 %-os részarányt jelentett.

Prioritást jelentett, hogy a helyszíni ellenőrzés tapasztalatai beépüljenek, illetve fejlesszék a döntéshozatali, szerződéskezelési, pénzügyi elszámolási és ellenőrzési rendszert.

3.6 EU ÉS NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

3.6.1 AZ UNIÓS TAGSÁGBÓL FAKADÓ TEVÉKENYSÉGEK

A 7. keretprogramban való magyar részvétel erősítését célzó hazai támogató rendszer

Az NKTH koordinálja 7. keretprogramban való sikeres magyar szereplés erősítése érdekében a hazai Nemzeti Kapcsolattartók (NCP) hálózatát, illetve az egyes tematikus programokhoz kapcsolódóan működő Programbizottsági (PC) tagok munkáját. Az NKTH 2010. első felében a magyar részvételt ösztönző, támogató pályázatokat működtetett.

A magyar sikeresség szempontjából kulcsfontosságú szerepet játszanak a **Nemzeti Kapcsolattartók (NCP-k)**, akiknek feladata a keretprogram húsz alprogramjához kapcsolódó hazai információterjesztés, pályázati tanácsadás, a projekt-partner keresésben való segítségnyújtás, sikeres projektek menedzsmentjének támogatása. Az NCP-k 2010-ben is aktívan folytatták információterjesztési munkájukat a potenciális pályázók felé. Az NKTH munkatársaiként illetve az NKTH megbízásából tevékenykedő NCP-k összességében közel 20 információs napot és szűkebb körű konzultációt szerveztek, illetve további szakmai rendezvényeken vettek részt meghívott előadóként és terjesztették a programjukra vonatkozó pályázati lehetőségekről szóló információkat. A rendezvények keretében mintegy 1500 érdeklődőnek adtak tájékoztatást a keretprogram pályázati kiírásairól. Az NCP-k pályázati tanácsadó tevékenységére továbbra is jelentős igény mutatkozott, a pályázók részéről összességében több mint 500 megkeresés érkezett a keretprogram különböző tematikus programjaival, illetve a pályázatírás jogi és pénzügyi vonatkozásaival kapcsolatban.

Az NKTH koordinálja a keretprogram **magyar Programbizottsági tagjainak** munkáját is, akik a keretprogram húsz tematikus programjához rendeltén működő **stratégiai-döntéshozó testületekben képviselik a magyar álláspontot.**

Az NKTH folyamatosan nyomon követte a **keretprogramban** való **magyar részvétel alakulását.** Az Európai Bizottság által 2010. októberéig nyilvántartott adatok alapján a 7. keretprogram

során eddig összesen 815 magyar intézmény nyert támogatást a keretprogram költségvetéséből. Az elnyert támogatás összege mintegy 126 millió euró. A 2011 júniusáig nyilvántartott adatok alapján már összesen 1007 magyar intézmény mintegy 160 millió (159,399,624) euró támogatást nyert el a keretprogram költségvetéséből.

EU elnökség

2010. november 26-án a Versenyképességi Tanács ülésén bemutatásra került a **magyar EU elnökség K+F programja**, amelynek kialakításában az NKTH munkatársai is részt vettek.

A magyar program K+F részének átfogó célját az Európai Kutatási Térség és annak a polgárok érdekeihez való közelítése képezi. A magyar program K+F részének prioritásai nemcsak az elnökségi trió program céljaihoz, de egyben a magyar program központi elemeihez is kapcsolódnak, így a kialakítás alatt álló EU Duna stratégiához illetve a Nyugat- Balkáni országokkal való együttműködés erősítéséhez és Európához való közelítéséhez.

A magyar programnak 3 pillére van:

- Európai Kutatási Térség és versenyképesség
- Európai Kutatási Térség és szociális dimenzió
- Európai Kutatási Térség és kohézió

A program egészét olyan horizontális prioritások szövik át, mint a fiatalok, illetve a nők a kutatásban, valamint a nemzetközi együttműködés.

2010 folyamán beazonosításra kerültek azok a szakmai területek, amelyeken a magyar EU elnökség alatt feladat várható. Elkészültek ezen területek leírását tartalmazó dossziék („fiche”-ek), valamint 2010. végén megkezdődött az elnökségünk során tárgyalásra kerülő **kiemelt dossziékhoz tartozó keretmandátumok elkészítése a következő témákban:**

- AAL program félidei értékelés
- EUROSTARS program félidei értékelés
- Európai Technológiai Intézet
- EURATOM-ITER
- Közös Programozás
- Következő keretprogram
- FP7 félidei értékelés

Az NKTH munkatársai folyamatosan részt vettek a magyar EU elnökség előkészítéséhez kapcsolódó felkészítőkon, tréningeken.

Az NKTH aktívan részt vett a **magyar EU elnökség K+F programjához kapcsolódó elnökségi konferenciák** illetve szakmai rendezvények előkészítésében, valamint a Mecenatúra pályázat célzott témaköreinek (4.6 és 4.7) keretében támogatást nyújtott az elnökségi program részét képező, illetve ehhez kapcsolódó 23 szakmai konferencia és rendezvény szervezéséhez.

A magyar EU elnökségi rendezvény-naptárban szereplő szakmai konferenciák:

- “Half time – Highway” - Interim evaluation of FP7 from different perspective - A 7. Keretprogram félidei értékelése különböző perspektívákból - Budapest, 2011. febr. 24-25.

- „Women in Science, Innovation and Technology in the Digital Age” - Nők a tudományban, innovációban és technológiában a digitális korban című konferencia - Budapest, 2011. március 6-8.
- „Discovery research in neuropsychiatry: depression, anxiety and schizophrenia in focus” – Agykutatás Konferencia, Budapest, 2011. március 18-19.
- „Towards an open and competitive economy- Examining the roots of innovation” - „Egy nyitott és versenyképes gazdaság felé-EU 2020” –JRC konferencia, Budapest, 2011. április 5.
- Nemzeti ICT kutatási igazgatók fóruma: ICT kutatás és innováció az EU következő pénzügyi keretprogramjában, Budapest, 2011. április 12.
- “fet11 Conference – Science beyond fiction” - „FET11 Konferencia – Tudomány túl a fikción” - Időpont: Budapest, 2011. május 4-6.
- „Future Internet Week” - Budapest, 2011. május 16-19.
- „ICT Proposers Day 2011” - „ICT Pályázók Napja 2011” - Budapest, 2011. máj. 19-20.
- EuroNanoForum 2011 - Budapest, 2011. május 30 – június 1.
- WIRE2011 -Week of Innovative Regions in Europe 2011 (WIRE2011) - Európai Innovatív Régiók Hete - Debrecen, 2011. június 7-9.
- Európai Kutatási Tanács (ERC) EU elnökségi konferencia az MTA-n (2011. június 20.) és az ERC Tudományos Tanácsának (ERC Scientific Council) soron következő ülése (2011. június 21-22.) - Budapest, 2011. június 20-22.
- Training, Career and Mobility of Researchers in the Innovation Union - Kutatói képzés, karrier és mobilitás az Innovációs Unióban - Budapest, 2011. június 28-29.

Az NKTH a magyar EU elnökség előkészítésében való aktív közreműködés mellett továbbra is ellátta *az uniós tagságból fakadó tagállami működéssel összefüggő feladatokat*.

Multilaterális ügyek

A Hivatal a következő együttműködésekben vett részt és képviselte Magyarország érdekeit:

- A **COST** (Európai Tudományos és Műszaki Együttműködés): Az együttműködés keretében a több mint 200 akcióból 160-ban volt magyar részvétel.
- Az **EUREKA** (Európai Piacorientált Kutatási és Fejlesztési Együttműködés): 2010-ben 8 magyar részvételű új EUREKA projekt indult el, amelyekből 2 magyar vezetésű. Az intelligens hálózatok tématerületű cluster programba 1 magyar partner kapcsolódott be. Ezzel együtt 2010-ben 16 EUREKA programon belül megvalósuló, magyar részvételű, folyamatban lévő projekt volt. A 2009. június 19-i lisszaboni EUREKA Miniszteri Konferencián a magyar nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter, Varga István bejelentette, hogy Magyarország vállalja az **EUREKA elnökség** ellátását a 2011. júniusától 2012. júliusáig terjedő időszakra. Ennek megfelelően 2010-ben aktívan megkezdődött az EUREKA elnökség szakmai, pénzügyi és szervezési szempontból való előkészítése.
- **EUROSTARS program**: az innovatív, jelentős növekedési potenciállal rendelkező, kutatás-fejlesztési tevékenységet végző kis- és középvállalkozások támogatását célzó, az EUREKA program és az Európai Bizottság közös programjaként 2007-ben elindult program negyedik és ötödik pályázati fordulójára 2010-ben került meghirdetésre. Az egyszerű és bürokrácia-mentes pályázat-kezelés, az átlátható és gyors nemzetközi értékelés, valamint a tagállami és közösségi pénzügyi források együttes mozgósítása vonzóan bizonyult a KKV-szektor számára. Mindkét pályázati fordulóra 300-nál is több pályázatot nyújtottak be, amelyek között 36 magyar részvételű projektjavaslat is szerepelt. A magyar vállalatok az új tagállamokat tekintve jól szerepeltek a nemzetközi megmérettetésen, a negyedik pályázati fordulóban 1, az ötödik pályázati fordulóban várhatóan 3

magyar részvételű projekt nyer támogatást, összesen 134 millió Ft támogatással, a 4 projekten belül 1 magyar vezetéssel valósul meg.

Kutatási infrastruktúrák

Az NKTH 2010-ben is biztosította a European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI) és munkacsoportjai munkájában való részvételt, koordinálta továbbá az egyes konkrét nemzetközi kutatási infrastruktúrákkal kapcsolatos szakmai feladatokat, hazai képviselést, valamint a szakértői munkák összehangolását.

Az NKTH az MTA-val közösen összeállította a magyar szempontból releváns külföldi kutatási infrastruktúrák hosszú listáját (melyekben Magyarország vagy már tagsággal rendelkezik, vagy erős, megalapozott igény mutatkozik a tagságra), valamint feltérképezte ezen külföldi kutatási infrastruktúrák hazai érdekcsoportjait és elkészítette a külföldi kutatási infrastruktúra érdekeltségünk felméréséhez a kérdőív szakmai tartalmát.

Multilaterális tárgyalások kezdődtek a külföldi kutatási infrastruktúra tagságok racionalizálása érdekében, mellyel elérhető, hogy a már meglevő tagságaink fejében, tehát többletforrás nélkül több külföldi kutatási infrastruktúrában legyünk tagok. Ennek a csírája a magyar-szlovén XFEL-FAIR konzorcium létrehozására irányuló tárgyalás, mellyel az XFEL-be fizetett tagságunkért a FAIR kutatási infrastruktúrában is tagok lehetünk.

3.6.2 KÉTOLDALÚ ÉS MULTILATERÁLIS KAPCSOLATOK, TÉT ATTASÉI HÁLÓZAT

Kétoldalú kapcsolatok

A Magyar Köztársaság 36 országgal írt alá (vagy újított meg) kétoldalú tudományos és technológiai együttműködési kormányközi megállapodást. A megállapodásokból eredő kötelezettségvállalásokért, az együttműködések szakmai koordinálásáért a Hivatal a felelős. A kétoldalú TÉT együttműködés célja: a magyar alkalmazott tudomány eredményeinek támogatása a nemzetközi TÉT együttműködés eszközrendszerével, különös tekintettel:

- a magyar gazdaság innovatív ágazatai versenyképességének növekedésére,
- a magyar tudományos élet nemzetközi pozícióinak erősítésére,
- a fiatal kutatók nemzetközi TÉT kapcsolatrendszerbe történő bevonására,
- nemzetközi TÉT kiválósági központokban/programokban való fokozott magyar jelenlét biztosítására.

2010-ben összesen 14 relációban (argentin, belga, cseh, francia, izraeli, kínai, német, olasz, osztrák, szingapúri, szlovák, szlovén, török, ukrán) hirdettünk meg **bilaterális TÉT pályázatot**. Ezek közül négy – az NKTH-ANR (francia), NKTH-A*STAR (szingapúri), magyar-izraeli, valamint az NKTH-Shenzen (kínai) – a „**co-funding**” típusú **kutatási pályázati körbe** tartozik. Ezek közül az NKTH-A*STAR (szingapúri) és az NKTH-ANR (francia) relációkban született vegyes bizottsági ajánlás a döntéshozók felé.

Támogatási döntés született a korábban kiírt pályázati fordulók esetén a cseh, dél-afrikai, japán, lengyel, szerb, szingapúri és szlovén relációkban, és ennek alapján 65 pályázat szerződéskötésre vár. A 2010. június 29-én életbe lépett pályázatkezelési moratórium miatt a 2010-ben kiírt pályázatok esetén a bírálattási, döntési, szerződéskötési és támogatás-átutalási folyamat megszakadt.

Új co-funding pályázatot írtunk ki a 2009. január 19-én aláírt „**Magyar-izraeli kormányközi ipari K+F együttműködési megállapodás**” alapján. Az együttműködő partnerek: magyar részről az NKTH, izraeli részről az Office of the Chief Scientist, Ministry of Industry, Trade and Labor of the State of Israel. A projektek célja, hogy a partnerek a fejlesztéseken túlmenően a kutatási eredményeket is együtt hasznosítsák, értékesítsék a globális piacon. A megállapodás alapján 2010-től kezdődően 3 éven keresztül mind a magyar, mind az izraeli partner évente 1-1 millió eurót biztosít a pályázatok finanszírozásához. Az egyezmény keretében 2010. áprilisában tettük közzé az első pályázati felhívást, melyre a június 21-i beadási határidőig 11 közös pályamű érkezett, és ezek közül 9 került befogadásra.

A moratórium következtében szüneteltetett pályázatok ügyében külön egyeztetésre volt szükség részben a Hivatal, részben az NGM részéről.

2010-ben **új Tét egyezményt kötöttünk az USA relációban**: Megállapodás a Magyar Köztársaság kormánya és az Amerikai Egyesült Államok kormánya között a kétoldalú tudományos és technológiai együttműködésről (2010. április 7.).

Új kormányközi együttműködés előkészítése folyik ausztrál relációban: Az ausztrál Külügyminisztérium kezdeményezésére 2010. novemberben magyar részről elkészült a lehetséges Tét együttműködés szövegtervezete, melyet a KüM tanulmányozásra megküldött az ausztrál félnek.

Multilaterális kapcsolatok

- **CERN**: magyar kutatók részt vesznek: az ALICE és a CMS detektor – mindkettő magyar részegységeket és aldetektorokat is tartalmaz – kísérleteiben; az LHC további kísérleteiben, azaz a TOTEM, ATLAS és az LHC Grid kutatásokban; valamint a korábbi (nem LHC) kutatásokat folytatva az ASACUSA, az SPS NA61/SHINE, az AD ASACUSA és a RD51 kísérletekben.
- Magyarország 2009. november 30-án csatlakozott a németországi nagylétesítmény, az **Európai Röntgen-szabadelektronlézer Létesítmény** (European X-Ray Free-Electron Laser, **XFEL**) Európa első keményröntgen-szabadelektronlézer projektjéhez, mely a DESY (Deutsches Elektronen-Synchrotron) kutatási központban, Németországban, Hamburg közelében fog megépülni várhatóan 2009 és 2016 között. Magyarország 1%-os költség hozzájárulással kapcsolódik be a projektbe. 2010. május 10-én az NKTH 1%-os üzletrészt vásárolt az European XFEL GmbH-nál. Magyarországnak a 2010-es évi 1 731 000 EUR tagdíját, valamint az üzletrész vásárlás 278 EUR összegét még be kell fizetni.
- **ITER**: Magyarország Európai Unió (EURATOM) tagságán keresztül vesz részt a franciaországi Cadarache-ben feltehetőleg 2024-ig megépítendő fúziós reaktor tervezésében, létrehozásában. Jelenleg sajnos jelentős költségnövekedésre számíthatnak a résztvevő országok, az Európai Bizottság keresi a megoldást a több milliárd eurós többletköltség finanszírozására. 2012-13-ra, amikor a jelenleg érvényes EURATOM keretprogram lejár, 1400 MEUR hiányzik az EU ITER hozzájárulásából. A Bizottság javaslatot tett 1300 MEUR-nak részben a keretprogramból, részben a KAP-ból való átcsoportosítására, ehhez még a Tanács és a Parlament jóváhagyása szükséges (a 2011-es évre vonatkozó költségvetési tárgyalásokon az ITER többletköltségének fedezése nem került megoldásra). Az EU ITER-re specializálódott Közös Vállalkozásának, a Fusion for Energy szervezetnek (melyen keresztül az EU beszállítások történnek) az EU tagállamok kötelező módon tagdíjat fizetnek. Magyarországnak 2010-re vonatkozóan még be kell fizetnie ezt az összeget (13900 EUR).

A Tét attaséi hálózat működése

A Hivatal a Külügyminisztériummal közösen működteti a tudományos és technológiai diplomáciai tevékenységet ellátó **11 állomáshelyes Tét attaséi hálózatot**, ellátva annak szakmai irányítását. A Tét attaséi hálózat állomáshelyei: Berlin, Brüsszel EU, Helsinki, London, Párizs, Róma, Moszkva, Washington, Tel-Aviv, Tokió és Peking, állomáshelyenként 1-1 fővel. A Hivatal elnöke és a külügyminiszter által 2006-ban aláírt, a Tét attaséi hálózat működtetését szabályozó Közös Utasítás értelmében a hálózat ügyeiben a Hivatal rendszeresen konzultál a Külügyminisztériummal.

Az év folyamán fejezte be külszolgálatát a moszkvai attasé. A poszt betöltésére pályázat került meghirdetésre, az új attasé kiválasztása 2010-ben megkezdődött. Az attasé kiválasztása és a poszt betöltése 2011. első félévében történik.

A 2011. évi EU elnökségünk idejére szükségessé vált Brüsszelbe második Tét attasé kihelyezése. 2010 decemberével bezárólag Hivatalunknál megtörtént az új attasé szakmai felkészítése.

Attaséink nyári szabadságuk alatt megtartották **éves nyilvános beszámolóikat**, amelyeken az érdeklődő szakmai közönség széles köre vett részt. A nyilvános beszámolók után a Külügyminisztérium Kulturális és Tudománydiplomáciai Főosztályának munkatársaival közösen megtartott operatív értekezleteken sor került az attasék munkájának értékelésére. Az attasék éves jelentései és a nyilvános beszámolókon bemutatásra került anyagok Hivatalunk honlapján elérhetők.

Hivatalunk honlapján rendszeresen publikáljuk a szakmai közönség számára fontos információkat tartalmazó Tét attaséi anyagokat.

A nemzetgazdasági tárcával közösen üzemeltetett külgazdasági szakdiplomata (KGSZ)-Tét attaséi posztok szétválasztása egy állomáshely kivételével 2009-ben megtörtént. Helsinki Tét attasénk az év folyamán továbbra is ellátta a külgazdasági szakdiplomata feladatait.

3.7 INFORMATIKAI TÁMOGATÁS

Az NKTH részére nyújtott informatikai szolgáltatásokat 2010. folyamán a Hivatal Informatikai főosztálya, ill. a Hivatallal szerződéses kapcsolatban álló partnerek nyújtották. **Az informatikai szolgáltatás / tevékenység portfóliója** az alábbi területekre tagozódik:

- informatikai üzemeltetés,
- működő informatikai alkalmazások felhasználói támogatása,
- informatikai fejlesztés,
- informatikai folyamatok és a szervezet irányítása.

3.7.1 PÁLYÁZAT KEZELŐ RENDSZER (PKR)

A Hivatal kiemelt feladata volt 2010-ben a PKR teljes körű bevezetése és alkalmazása. Az év első felében a Hiperon Kft. által végzett audit során ellenőrzésre kerültek a PKR rendszer által készített analitikák a mérlegbeszámoló megfelelő alátámasztása szempontjából. Továbbá kidolgozásra kerültek a PKR alkalmazásba vételéhez szükséges ügyviteli folyamatok és utasítások tervezetei illetve az ahhoz szükséges feltételrendszer.

A PKR szerződés 4. számú módosítása alapján 2010. május 31-ra elkészültek a bevezetéshez és a teljes funkcionalitáshoz még szükséges fejlesztések (elszámolások nyomonkövetése, visszafizetések kezelése, analitikus listák, jogviták miatt keletkező pénzügyi elszámolások kezelése stb.). Az év második felében az elkészült analitikus listák alapján megtörtént a PKR rendszer adatkarbantartása és adatjavítása. Ennek során a szerződések adatai alapján a Lotus KMÜFA és a PKR pénzügyi adatai ellenőrzésre és szükség esetén javításra kerültek. Ennek a munkának az eredményeként 2010. december 31-ére sikerült elérni az analitikák teljes egyezőségét.

A NIH 2010 decemberében szerződést kötött a Duna-Auditirodával, melynek keretein belül külső szakértői által jegyzett, a nemzetközi standardnak megfelelő könyvvizsgálói jelentés készült a PKR rendszerre történő átállásról és az adategyezésről.

A PKR alkalmazás támogatását, a szoftver hibák kijavítását a Hivatal irányításával a Welt2000 Kft. sikeresen, a szoros együttműködés eredményeként megfelelő szinten végezte a 2010. október 31-ig érvényben lévő Support szerződés keretén belül.

2010 végére a **PKR rendszer** a funkcionalitás, az adattartalom biztosítása, a rendszer támogatás tekintetében **alkalmassá vált arra, hogy lezáruljon a rendszer bevezetése, és az összes felhasználói terület zökkenőmentesen alkalmazza a rendszert** napi, operatív ügyviteli feladatai ellátására. A PKR-rel párhuzamosan működő Lotus KMÜFA rendszerbe való adattrögztítés 2011. január 1-vel leállt, ezentúl már csak archív adatforrásként funkcionál.

3.7.2 INFORMATIKAI ALKALMAZÁSOK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK

Hivatali informatikai alkalmazások

Hivatali honlap és intranet

- Szeptembertől átfogó tartalmi megújítást és ellenőrzés történt a hivatali weboldalon.
- Apróbb fejlesztések történtek, melyeknek nem voltak költségvonzataik.
- Kidolgozásra került az NKTH honlap és intranet (Rubik) működtetési és karbantartási ügyrendje.
- Új domain nevek foglalása a Hivatal igényeinek megfelelően megtörtént.
- A Hivatal védett rovatainak és az ahhoz tartozó jogosultság kezelése és egyes anyagok bíráltatása zökkenőmentesen folyik.
- A Pályázati ütemezési tájékoztató alkalmazás feltöltése, kezelése is zajlott, amíg történtek pályázati kiírások és döntések.

Személyügyi és munkaügyi alkalmazások

- Az IMI rendszer november folyamán lecserélésre került a központi KIR3 rendszerre.

Pénzügyi és számviteli alkalmazások

- A rendszerek a jogszabályi környezetnek megfelelően folyamatosan frissültek.

Irat és dokumentumkezelő alkalmazás

- A rendszerek a jogszabályi környezetnek megfelelően folyamatosan frissültek.

Hivatal által használt Word és Power Point sablonok fejlesztése, javítása

- A Hivatal által használt Word és Power Point sablonok továbbfejlesztésre, illetve egyes hibák kiküszöbölésre kerültek.

Tervezési (design feladatok)

- A 2010. évben történtek: logó tervezések (NEKIFUT SKI, KI logók), OSS alkalmazások arculati tervezése, belső egyedi igények/kérések megtervezése.

OSS (Operational Support System) alkalmazások - hivatali támogató rendszerek

- Folyamatos fejlesztés alatt áll a Hivatal Web alapú, ún. OSS (Operation Support System) alkalmazás csomagja, mely a Hivatal belső működését teszi hatékonyabbá.
- Kifejlesztésre és bevezetésre került az elektronikus Helpdesk bejelentő rendszert. Ezen keresztül több mint 2500 bejelentés kezelése történt.

Nemzeti Infrastruktúra Regiszter (NEKIFUT)

- Az újonnan kialakított Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Regiszter weboldalának üzemeltetési feladatait 2010. májusától az NKTH látja el. A weboldalt a NIIF hostolja.

Az egyes alkalmazások informatikai és felhasználói támogatását az Informatikai főosztály látta el 2010 folyamán.

Informatikai biztonság

A 2010-es évben növekvő hangsúlyt kapott az informatikai biztonság a Hivatalban. Év elejétől új informatikai biztonsági szakértő vette át az ezzel kapcsolatos feladatokat. Az aktuálisan felmerülő problémák megoldása mellett ***megvalósultak a következő biztonsági feladatok:***

- A Hivatal a Proteus Consulting Kft. segítségével elvégezte a Hivatal weboldalának biztonsági auditját.
- Átfogó informatikai biztonsági felmérés készült, mely azonosította a Hivatal IT biztonsági kockázatait. Ennek megállapításait alapul véve elkészült a Hivatal rövid és középtávú célokat magában foglaló intézkedési terve.
- A szabályozórendszer hiányosságait kiküszöbölendő kidolgozásra került az Informatikai Biztonsági Irányítási Rendszer (IBIR), amely hierarchikus struktúrában, vertikálisan és horizontálisan is lefedi a IT területet.
- Az év folyamán elkészült az IBIR több szabályzata (e-mailszabályzat, internet szabályzat, naplóelemzés, jogosultságkezelés stb. témakörökben) és az informatikai rendszerekhez tartozó eljárásrendek és ügyrendek jelentős hányada.
- Novemberben belső fejlesztésként elkészült az OSS Jogosultság nyilvántartó rendszer, ami lehetővé teszi az egyes felhasználók jogosultságainak áttekintését, naprakész és szükség esetén visszamenőleges lekérdezését is.
- Az Informatikai Főosztály folyamatosan tájékoztatja a munkatársakat a helyes és biztonságos munkavégzés módszereiről.

Az IT biztonsági munka előrehaladását nagyban nehezítette a kiadások korlátozása, így a beszerzéseket igénylő projektek nem valósultak meg. Tervezés és kiválasztás szintjén áll a naplózási rendszer bevezetése is.

Informatikai szolgáltatások

A Hivatal 2010-ben is sikeresen üzemeltette az informatikai ***Help Desk szolgáltatását***, melynek kiemelt feladatai az alábbiak:

- Belső ügyfélszolgálat jellegű segítség nyújtás a felhasználóknak az informatikai környezetük működtetésében.
- A Hivatal életében gyakori belső- és külső költözések támogatása.
- A Hivatal szakmai rendezvényeinek informatikai támogatása.
- Az informatikai beszerzések előkészítése és menedzselése.
- Az OSS Telefonkönyv, OSS Szervezet, OSS Helyiségek, OSS Felhasználók adattartalmának karbantartása.

A KTIA pályázatkezelés informatikai támogatásában a PKR rendszer bevezetésén kívül az alábbi feladatokat látta el a Hivatal informatikája:

- Pályázati űrlapok konfigurálása és felhívásfüggő ellenőrzések tervezése, készítése, dokumentációja, űrlapok fogadása, feldolgozása, elektronikus PKR importja, informatikai segítségnyújtás:
 - Pályázati űrlapok 17 verziója, 11 felhívás alprogramjaihoz: 2101 pályamű;
 - Indikátor űrlapok 5 verziója, 5 felhívás alprogramjaihoz: 390 indikátor adatsor;
 - Közpénzek felhasználásának átláthatóságát szolgáló űrlap 4 verziója 27 felhíváshoz: 924 közpénz adatsor;
 - 994 szakértői regisztráció;
 - Bírálati űrlapok PKR számára;
 - Összesen 10 féle űrlap, 27 verziója, több mint 4400 automatikusan fogadott és ellenőrzött adatsor;
 - A pályázati informatikai ügyfélszolgálat ügyfélbarát ellátása folyamatos telefoni és e-mail rendelkezésre állással, amit számos pályázói dicséret nyugtázott.
- Folytatódott a felsőoktatási egységazonosítók kiadása (FEAK).
- A lekérdező rendszer fejlesztése és igények szerinti lekérdezések készítése a többi főosztály és más igénylők számára.
- Az űrlap fejlesztő, konfiguráló és automatikus fogadó/ellenőrző/lekérdező rendszer fejlesztői dokumentálása.
- Új pályázati indikátor rendszer fejlesztése.
- A pályázati informatikához kapcsolódó folyamatok átfogó belső ellenőrzésének előkészítése.
- Más kapacitás és szakértelem hiányában az informatika végezte a LOTUS pályázatkezelő rendszer új pályázó/pályamű/szerződés és szerződésmódosítás rögzítését, adattisztítását (kb. 1600 pályamű, 640 új szerződés, számos módosítás).

3.7.3 INFORMATIKAI INFRASTRUKTÚRA

A Hivatal stabil, korszerű informatikai infrastruktúrával rendelkezik, melynek fejlesztésére 2009 második félévében részletes tervek készültek, melyek megvalósulása 2010. első negyedévében történt:

- Szerverközpont átstrukturálása, átkábelezése.
- Második szerver szoba kialakítása.
- Szünetmentes áramellátás kialakítása az 1. emeleti kábelkifejtőben.
- A tárgyalókban kialakításra került a belső hálózattól független vendég wifi hálózat.

A szinte egész évet lefedő beszerzési korlátozás miatt az év többi részében az infrastrukturális fejlesztések helyett a szolgáltatási színvonal megőrzése került előtérbe. A 2010-es évben a tervezett karbantartásokon kívüli leállás nem volt.

Júliusban elkészítettük a Hivatal nyomtató-stratégiáját, amely az asztali nyomtatókról a nagy teljesítményű, hálózati nyomtatókra teszi át a hangsúlyt. Megvalósításra a beszerzési korlátok miatt szintén nem került sor.

3.8 TÁRSADALMI PARTNERSÉG, KOMMUNIKÁCIÓ

A Hivatal 2010-ben is kiemelt prioritású feladatként kezelte, hogy a pályázati programokról, azok részleteiről és eredményeiről folyamatosan tájékoztassa az innovációs szféra szereplőit és a szélesebb értelemben vett közvéleményt. Ezen pályázati programok minél nagyobb sikere érdekében a Hivatal folyamatos társadalmi párbeszédet is folytatott partnereivel. A Hivatal mindemellett nemzetközi téren is képviseli Magyarországot kutatás-fejlesztéssel, innovációval kapcsolatos kérdésekben – ezek természetesen további párbeszédet, egyeztetést kívánnak meg a hazai szereplőkkel is.

A Hivatal *rendszeres kapcsolatot ápol* az innovációban, kutatás-fejlesztésben érintett szakmai szervezetekkel. Fontosabb szakmai kérdésekben rendszeresen bevonja ezeket a konzultációba, illetve – például finanszírozóként – partnerként kapcsolódik a magyar innováció helyzetének javítását, eredményeinek elismertetését célzó kezdeményezéseihez. Ezek közül kiemelkedő jelentőségű *Iffjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny*; a Hivatal azonban ezen kívül is számos, innovációval kapcsolatos díj kiadását tette lehetővé támogatásokkal.

2010-ben folytatódott a **Nemzeti Technológiai Platformok Stratégiai Kutatási Terveinek** nyilvános megvitatása. A stratégiai kutatási terveket az egyes iparágak képviselői a Hivatal által finanszírozott pályázat keretében, valamennyi érintett bevonásával készítették el. A kész dokumentumokat nyilvános rendezvényeken prezentálták, ahol lehetőség nyílt azok megvitatására, illetve gyakorlati jelentőségének áttekintésére is. Az elkészült, széleskörű szakmai konszenzussal övezett terveknek várhatóan ugyancsak jelentős befolyása lesz majd a K+F források későbbi elosztására.

Kifejezetten a társadalmi párbeszéd élénkítését, ösztönzését szolgálta a **Mecenatúra pályázat**, amelynek révén a Hivatal jelentős forrásokat biztosított az innováció eredményeinek, a kutatás-fejlesztés társadalmi hatásainak bemutatására. A Mecenatúra pályázat keretében – 2009-hez hasonlóan – alulról jövő kezdeményezések támogatására nyílt lehetőség független bírálók bevonásával értékelt pályázati rendszerben. A pályázat keretében konferenciák, szakkiallítások, tévé- és rádióműsorok, folyóiratok, egyéb kiadványok támogatására nyílt lehetőség. A Hivatal ugyancsak támogatta a középiskolások tehetséggondozása, természettudományos-műszaki pálya felé orientálása érdekében tett kezdeményezéseket.

Az elmúlt évek gyakorlatát folytatva az Hivatal továbbra is rendszeresen szervezett **információs napokat**, ahol – elsősorban az EU 7. Kutatás-fejlesztési Keretprogramjával kapcsolatos – pályázati lehetőségekről tájékoztatták az érdeklődő, potenciális pályázókat. A rendezvényeken a Hivatal programkoordinátorai, nemzeti kapcsolattartói, sikeres pályázók, EU-s bírálók, valamint a meghívott partnerszervezetek képviselői az FP7-es programok tartalmáról, a döntési folyamatokról, az elvárt tartalmi és formai követelményekről tájékoztatták az érdeklődőket.

A **Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Fejlesztési Útiterv (NEKIFUT)** projekt a hazai kutatási infrastruktúrák felmérését és fejlesztési stratégiájának kidolgozását tűzte ki célul. Ennek érdekében lényegében az ország összes kutatóhelyét be kellett vonni az egyeztetésekbe, hiszen a projekt

eredményeképpen megszülető jövőkép várhatóan hosszú évekre előre meghatározza majd az infrastruktúra-fejlesztési források elosztásának alapelveit.

A közvélemény teljes körű tájékoztatása érdekében az Hivatal rendszeres **kapcsolatban állt a sajtó munkatársaival**; sajtóközleményeket adott ki, fontosabb esetekben sajtótájékoztatót tartott. Különös sajtóérdeklődés kísérte az ASPERA National Day, a Future Internet fórum rendezvényeket, illetve az úrkutatói eredményekkel kapcsolatos sajtótájékoztatókat.

2010. júniusában az Hivatal és az ITDH közös szervezésében, a KTI Alap finanszírozásban finanszírozásában került sor a Europe Unlimited nevű szervezet által szervezett, **European Venture Contest** (Európai Vállalkozási Verseny) elnevezésű nemzetközi versenyre, amelyen innovatív kis- és középvállalkozások mérettethették meg magukat. A rendezvényen a vállalkozások szakértőkből és befektetőkből álló zsűri előtt prezentálhatták tevékenységüket, megvalósítás alatt álló projektjeiket. A budapesti rendezvényen a tavalyi rendezvényhez hasonlóan összesen 44 vállalkozás indult, ebből 25 volt magyar; hatan a legjobb tíz közé is bekerültek. A rendezvény igen nagy sajtóérdeklődést kapott, a cégek is kedvezően fogadták, így egyszerre járult hozzá a magyar K+F szféra eredményeinek nemzetközi bemutatásához, a terület népszerűsítéséhez, illetve adott lehetőséget a magyar vállalkozásoknak a nemzetközi kapcsolatépítésre.

4. A HIVATAL MŰKÖDÉSÉNEK ELLENŐRZÉSE

4.1. KÜLSŐ ELLENŐRZÉSEK

Az **Európai Bizottság Versenypolitikai Főigazgatósága** azzal az információkéréssel (COMP/H4/C4/HN/NG/si D(2010)12) fordult a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatalhoz, hogy három támogatási szerződéssel kapcsolatban vizsgálja felül korábbi döntését, hogy az maradéktalanul megfelel-e az EU versenyjogi szabályainak. A Hivatal saját hatáskörében lefolytatott vizsgálatának eredményeként kettő támogatási szerződésnél teljes semmiséget, egy támogatási szerződésnél pedig részleges semmiséget állapított meg. Ennek megfelelően a Hivatal felszólította a kedvezményezetteket a támogatási összegek kamatokkal együtt a KTI Alapba történő visszafizetésére. 2010-ben a visszafizetések megkezdődtek, de a folyamat év végéig csak egy esetben zárult le teljes körűen.

2011. elején, a megváltozott jogszabályoknak megfelelően, mind a három támogatási szerződéssel kapcsolatos iratanyag jegyzőkönyv kíséretében átadásra került a Hivatal részéről a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnak.

Az **Állami Számvevőszék** a Hivatalnál a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetése végrehajtásának a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapot érintő 2009. évi zárszámadásának egyéb szabályszerűségi ellenőrzését, illetve a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslatában a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap előirányzatának ellenőrzését hajtotta végre 2010-ben.

Az Alap 2009. évi zárszámadásának vizsgálata keretében ellenőrizte, hogy a Hivatal a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapnak a 2009. évi költségvetése összeállításakor a jogszabálynak megfelelően járt-e el; hogy a 2009. évi költségvetés végrehajtása során érvényesültek-e a megnevezett jogszabályok, az elkülönített állami pénzalapokra vonatkozó egyéb jogszabályok, a jogi szabályozás és az állami irányítás egyéb jogi eszközeinek előírásai; hogy a korábbi ÁSZ jelentésekben tett javaslatok hogyan hasznosultak.

A számvevői jelentés rögzítette, hogy a K+F+I irányítási rendszere 2009 folyamán jelentős mértékben átalakult. Eredményeként a Hivatal struktúrája, szervezete is megváltozott. Megfelelőnek értékelte az Alappal kapcsolatos belső kontrollrendszerek működését, az Elnök közvetlen alárendeltségébe tartozó belső ellenőr, a programok tervezési területén működő Monitoring és Értékelési Osztály, továbbá a pályázatok Ellenőrzési Osztály tevékenységét. Kijelentette, hogy a Hivatal által használt dokumentumkezelő rendszerek megfelelőek, azonban a működtetésük nem hézagmentes és nem használnak ki minden rendelkezésükre álló lehetőséget.

Az Alap mérlegét és beszámolóját a független könyvvizsgáló észrevétel nélküli záradékkal hitelesítette. A számvevői vizsgálat kifogásolta, hogy a könyvvizsgáló nem vette figyelembe a 2009. évi zárszámadásra vonatkozó jogszabályi változásokat, a könyvvizsgálói jelentésből nem volt megállapítható, hogy a könyvvizsgáló a véleményét mire alapozta. A kiadott könyvvizsgálói minősítés szerint az Alap 2009. évi mérlege, beszámolója a KTIA vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható, valós képet adott, az Alap működése megfelelt a jogszabályi, szabályszerűségi követelményeknek, továbbá a szöveges indoklás az éves költségvetési beszámoló adataival összhangban állt.

A megállapítások között kapott helyet, hogy a Hivatal az Alappal kapcsolatos közzétételi kötelezettségének rendben eleget tett, az Állami Számvevőszék korábbi vizsgálatai során kifogásolt részeket javította, eseti elmaradások egyedül a gazdálkodási területet érintően jelentkeznek a közzététel és a szabályozatok aktualizálása tekintetében.

A Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 2011. évi előirányzatával kapcsolatban az Állami Számvevőszék 2010. évi vizsgálata megerősítette, hogy a tervezésekor az NGM Tájékoztatóban az Alapra vonatkozó külön előírásoknak, illetve a miniszter előírásainak, az Alapra vonatkozó jogszabályoknak megfelelően járt el a Hivatal, a vonatkozó határidőket betartotta. A tervezés során a kialakított bevételek és kiadások megalapozottak, mindazonáltal az innovációs járulék tervezett bevétele bizonytalansági tényezőket tartalmaz. Az ÁSZ megítélése szerint a továbbiakra vonatkozóan az egész állami kutatás-fejlesztési és innovációs finanszírozási rendszer logikáját, működtetését, intézményi kereteit szükséges áttekinteni és a különböző kutatás-fejlesztéssel és innovációval kapcsolatos programok forrásait összehangolni.

A változások 2010 – 2011. évben megkezdődtek.

A Kormányzati Ellenőrzési Hivatal 2010. évben az új típusú influenzavírus (H1N1) elleni védekezésre vonatkozó kormánydöntések végrehajtásának, valamint a feladat ellátásához rendelt források felhasználásának ellenőrzése kapcsán kereste meg a Hivatalt.

Az NKTH a H1N1 típusú influenzavírus elleni védekezés végrehajtásában nem vett részt, a vakcina gyártásához az általa kezelt Alapból támogatást nem nyújtott. A Hivatal a H5N1 típusú influenzavírus („madárinfluenza”) elleni védekezéshez kapcsolódóan írt ki pályázatot „az Influenza „A” vírus okozta pandémia elleni védekezés K+F feladatai” témakörben.

4.2. BELSŐ ELLENŐRZÉSEK

2010. évben mind a Nemzetgazdasági Minisztérium Ellenőrzési Főosztálya, mind a Hivatal független belső ellenőre vizsgálta a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal működését, és a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap felhasználását.

A Hivatal belső ellenőre tevékenységét kormánytisztviselőként, főállásban, közvetlenül az elnök irányítása alatt látta el. Jogállása és feladatköre, működésének rendje megfelelően szabályozott volt, a 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet (Ber.) 2. § n. pontja alapján ellátta a Ber. 12. § -ba foglalt belső ellenőrzési vezetői feladatokat.

A munkájához szükséges elhelyezési, informatikai és tárgyi feltételek biztosítottak voltak, a vezetői értekezlet állandó tagja volt. Személyével kapcsolatban összeférhetetlenség nem állt fenn. Felkészültsége és szakmai gyakorlata teljesítette az előírt foglalkoztatási feltételeket. Kötelező szakmai továbbképzés keretében sikeres vizsgát tett 2010-ben.

Az éves ellenőrzési terve kockázatelemzés alapján felállított prioritásokra és a belső ellenőrzés rendelkezésére álló erőforrásokra épült. A munkaterv később közigazgatási államtitkári utasításra további 2002–2010. közötti időszakra vonatkozó ellenőrzések elrendelése útján bővült, a szükséges többleterőforrás biztosítása azonban elmaradt.

Akadályozta a terv teljesítését pénzügyi fedezet hiányában külső szolgáltató, szakértő bevonásának hiánya, soron kívüli vizsgálatok további elrendelése, illetve a belső ellenőr 2010. októberi távozása a Hivataltól. A megüresedett belső ellenőri álláshely pályázat útján csak 2010. december 1-től került betöltésre.

2010. évben fejezeti szintű belső ellenőrzés keretében 6; intézményi szintű belső ellenőrzés keretében 2 munkatervi, 4 soron kívüli és további 2 vizsgálat 2009. évről került jelentésben realizálásra.

A Nemzetgazdasági Minisztérium Ellenőrzési Főosztálya munkaterv szerint elvégezte:

- a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal és az általa kezelt források átvilágítását, ellenőrzött időszak 2004 évtől -2010. I. félév;
- a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal 2009. évi költségvetési beszámolójának megbízhatósági vizsgálatát, az ellenőrzéssel érintett időszak 2009. év;

Soron kívüli ellenőrzés keretében végrehajtotta

- a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 2009. évi felhasználásának pénzügyi szabályszerűségi vizsgálatát, érintett időszak 2009. év;
- az influenza „A” vírus okozta pandémia elleni védekezés K+F feladatai című projektre nyújtott állami támogatás vizsgálatát,
- a Genetic Immunity Fejlesztési és Szolgáltató Kft. által, a DEMAL01 pályázat kapcsán előterjesztett felügyeleti intézkedés iránti kérelem kivizsgálását,
- soron kívüli ellenőrzést a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatalhoz benyújtott DermaVi_ és DVCLIN01 azonosítójú pályázatok kezelésének szabályszerűségi vizsgálata tárgyában a Genetic Immunity Kft. bejelentése alapján.

A fejezeti ellenőrzések a Hivatal ellenőrzési lefedettségét jelentősen javították, megállapításait és javaslatait kellő súllyal elnöki, elnökhelyettesi intézkedések követték.

A megállapítások között szerepeltek:

- Szabályozatlanság és belső kontroll hiányosságok, mint kockázati elemek megjelenése, a jogszabálynak eltérő értelmezése, hogy előző években az NKTH és a KPI nem rendelkezett megfelelő ellenőrzési kapacitással az elfogadható szintű bizonyosság megszerzéséhez, és nem történtek intézkedések kapacitásának bővítésére.
- Az Alap 2009. évi felhasználásának vizsgálata felhívta a figyelmet a monitoring tevékenység súlyára és betöltött szerepére és javaslatot tett továbbfejlesztésre.
- A pályázatkezeléssel kapcsolatos feladatok értékelése több pontban is hangsúlyozta a már korszerűtlennek ítélt Lotus pályázat és szerződéskezelő rendszer lecserélésének időszerű állapotát, a PKR mielőbbi átadását ezzel is javítva a számviteli nyilvántartások megalapozottságát.
- A 2009. évi intézmény beszámolóval kapcsolatban ellenőrzés véleménye szerint, az csak részben felelt meg a számviteli törvény és annak végrehajtására kiadott 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet előírásainak, illetve a költségvetési szerv vagyoni, pénzügyi helyzetét csak korlátozottan mutatta. A megállapítások között jellemzően a beszámolási határidő túllépése, az eseti szabályozatlanság, illetve a KPI-től átvett vagyon rendezésével kapcsolatban merültek fel észrevételek. A vizsgálat komolyabb hiányosságokat vélt felfedezni a kötelezettségvállalási nyilvántartás zárt rendszerű, folyamatos vezetésében és ellenőrzésében. A megállapítások javítására az elmúlt időszakban több intézkedés történt.
- Az influenza „A” vírus kapcsán a vizsgálat az állami támogatás odaítélését és folyósítását jogszerűtlennek ítélte. A Hivatal (Alap) azóta sikeresen tudta rendezni fennálló követeléseit.
- A DermaVi és a DVCLIN01 azonosítójú projekt esetében a MAG Zrt. közreműködői feladatainak késedelmes teljesítése került megállapításra. A jelentés jelezte a Hivatal határidő túllépését a záró beszámoló elfogadásánál és a támogatási összeg utolsó 10 %-ának kifizetése során. Az ellenőrzés hiányolta, hogy az ÁSZ által kezdeményezett, a pályázatkezelési rendszer teljes egészére kiterjedő szabályozás nem készült el.
- A DEMAL01 pályázat kapcsán az ellenőrzés a Bíráló Bizottság eljárási szabály sértésére, illetve az Irányító Testület nem kellő körültekintésére hívta fel a figyelmet. Javasolta

a döntés megsemmisítését, és szükség szerint a pályázó kérelmére az ajánlati kötöttség ideje alatt felmerült költségek megtérítését.

A Hivatal belső ellenőre jellemzően a 2009. és 2010. év aktuális kérdéseit vizsgálta, és több pontban végzett utóellenőrzéseket, mint az ÁSZ korábbi ellenőrzései, az Ardamax Keylogger informatikai rendszer, vagy a repülőjegyek beszerzése, illetve a PKR fejlesztés projekt zárásával kapcsolatban.

- Az utóellenőrzések lényegében az intézkedési tervek megvalósulásáról, vagy annak folyamatba helyezett megvalósításáról számoltak be. Az Ardamax software kapcsán illetéktelen telepítés nem áll fenn, került megállapításra.
- Vitatott megállapításokkal zárult a repülőjegyek beszerzése, továbbá a PKR projekt zárása és az alkalmazás indításáról elkészített jelentés. A gazdálkodási terület által tett kifogások a megállapítás és következtetések tartalmára vonatkoztak. A jelentések elnöki jóváhagyással nem lettek ellátva.
- A 2009. évről áthúzódó pénztár, és a készpénzkezelés szabályosságának vizsgálata lényegében szabályszerű működésről számolt be. Hiányosságként jelezte korábbi vizsgálat kapcsán intézkedési terv kiadásának elmulasztását, és a pénzkezeléssel kapcsolatos szabályzatok aktualizálási feladatát.
- A CERN üléseken való részvétel feltételei és költségei kapcsán az ellenőrzést gazdálkodási terület kérte fel állásfoglalásra. A belső ellenőrzés vizsgálta a CERN-hez kapcsolódó kiküldetések megszervezésének szabályszerűségét, mint az utazási szolgáltatások esetén a központosított közbeszerzés témáját, a napidíjra vonatkozó kérdéseket, és a káresemény-viselési kötelezettség kérdését.
- Pályázati témakörben lefolytatott vizsgálatok között az „URKU_09 pályázat döntési javaslatának közzététele az NKTH honlapján” és „A MEGAZOL_2 pályázat bírálói kijelölésének körülményei” vizsgálata a FEUVE működésének hiányosságait jelezte.
- Az URKU_09 pályázat kapcsán a pályázókkal kötött szerződések hiányában nem érte kár az Alapot.
- A MEGAZOL_2 esetében, utólag nem volt kideríthető, hogy a folyamat mely résztvevőjétől kerültek nyilvánosságra a bírálók személyére vonatkozó információk. A folyamat rendszerhibákat tartalmazott, illetve a folyamat szabályozása nem volt megfelelő, és részletes, került megállapításra.

A Hivatal a belső ellenőrzés területén kiemelt feladatának tekinti hatékonyságának és minőségbiztosítási rendszerének javítását, valamint a Hivatal 2011–2015. évekre szóló Stratégiai Ellenőrzési Tervének megvalósítását.